

بسمه تعالی
مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری

عنوان نشست

**ضرورت ها، الزامات و چالش های حکمرانی
بین المللی محیط زیست**

تهیه و تنظیم

فرزام پوراصغر سنگاچین

کارشناس کمیسیون توسعه پایدار اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران
اردیبهشت

۱۴۰۴

عناوین و محور ها

1. طرح مسئله
2. کلان روندهای تخریب محیط زیست و افزایش بلایای طبیعی در ایران
3. ظرفیت های قانونی ملی ناظر بر استفاده از ظرفیت های بین المللی
4. ظرفیت های قانونی بین المللی (کنوانسیون ها و سازمان های بین المللی)
5. مشکلات و تنگناها
6. مضامین و توصیه های سیاستی

۱. طرح مسئله

❖ محیط زیست، میراث مشترک بشریت است، و حفاظت از این میراث مشترک برای تداوم حیات در کره زمین ضرورتی ملی و بین المللی قلمداد می شود که همه کشورها باید برای حفاظت از این میراث ارزشمند که حاصل میلیون ها سال تکامل است، تلاش نمایند.

❖ متأسفانه فعالیت های بشر در کره زمین مدت های مدیدی است که ظرفیت برد (**Caring capacity**) آن فراتر رفته است و جامعه جهانی در آستانه ورود به میانه دهه دوم هزاره سوم بیش از پیش نظام های حیاتبخش کره زمین را تحت فشار قرار داده است، به گونه ای که هر روز دامنه و ابعاد فشارهای وارده بر منابع طبیعی و زیست محیطی گسترده تر می شود. به همین دلیل امروزه موضوع حفاظت از محیط زیست و حفظ پایداری آن به عنوان یکی از مهمترین مسائل و مشکلات جامعه جهانی در کانون توجه جامعه جهانی قرار گرفته است.

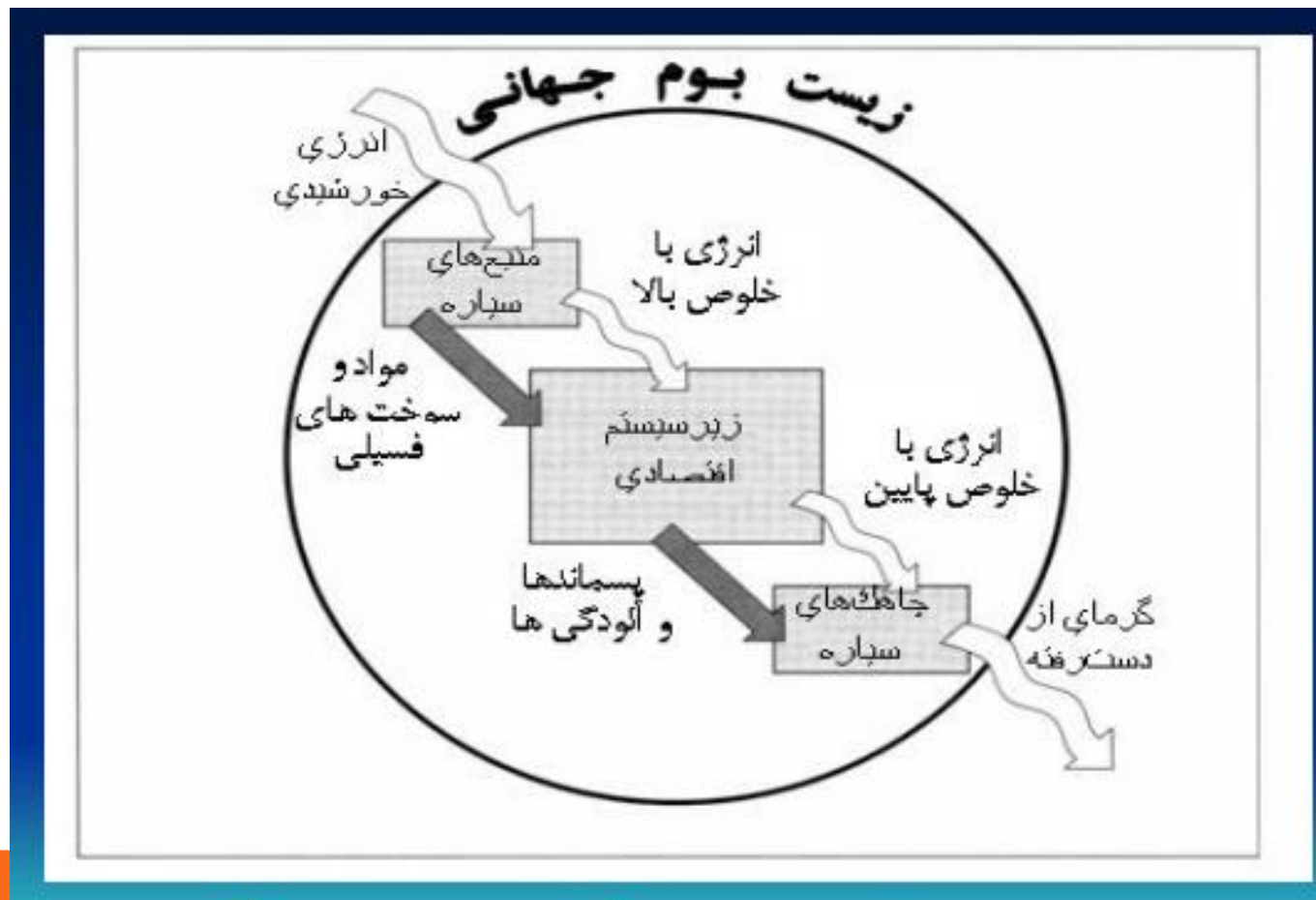
□ پویایی و به هم پیوستگی **محیط زیست، نظام سلامت،** جهانی شدن اقتصاد جهانی و درهم تنیدگی اقتصاد کشورها به یکدیگر، توسعه حمل و نقل و افزایش تعامل جوامع با یکدیگر باعث شده اند تا تنش های مختلف اقتصادی، اجتماعی، محیط زیستی و سلامت (مانند شیوع بیماری ها، طوفان های گردوغبار) به سرعت در جهان گسترش پیدا کند و همه کشورها را تحت تاثیر قرار دهد.

بنابر این هر اختلال کوچک در هریک از نظام های اقتصادی، اجتماعی، **محیط زیستی و بهداشتی** می تواند تمامی جوامع را تحت دهد. این سیستم بسته کره زمین بسیار آسیب پذیر است و هر گونه اختلال و ناهنجاری حتی در سطح خرد در هر یک از اجزای آن می تواند به معضلات زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و بعضا سیاسی گسترده ای منتهی گردد. این موضوع را به سادگی می توان در چارچوب تئوری **اثر پروانه ای (BUTTERFLY EFFECT)** تشریح کرد. اصطلاح اثر پروانه ای برای نخستین بار توسط **ادوارد لورنز**، ریاضیدان، هواشناس و یکی از نخستین طرفداران نظریه آشوب **(CHAOS THEORY)** در سال ۱۹۶۱ مطرح کرد.

❖ اثر پروانه ای به این موضوع اشاره می کند که اتفاقات کوچک و جزئی زندگی ما گاهی اوقات سرنوشت ما را به طور کامل تغییر می دهد. بررسی ها نشان داده است که گاهی اوقات ارتعاش حاصل از بال زدن یک پروانه کوچک می تواند باعث ایجاد یک طوفان بزرگ و سهمگین شود. اثر پروانه ای به این معناست که تغییر جزئی در شرایط اولیه می تواند به نتایج وسیع و پیش بینی نشده در بروندهای های سیستم منجر گردد و این سنگ بنای **تئوری آشوب** است.

❖ اثر پروانه ای به این معناست که تغییر جزئی در شرایط اولیه می تواند به نتایج وسیع و پیش بینی نشده در ستانده های سیستم منجر گردد و این سنگ بنای تئوری آشوب است. در نظریه آشوب یا بی نظمی اعتقاد بر آن است که در تمامی پدیده ها، نقاطی وجود دارند که تغییری اندک در آنها باعث تغییرات عظیم خواهد شد و در این رابطه سیستم های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و سازمانی، همچون سیستم های جوی از اثر پروانه ای برخوردارند و تحلیلگران باید با آگاهی از این نکته مهم به تحلیل و تنظیم مسائل مربوط بپردازند

کره زمین به منزله یک سفینه فضایی (اکوسیستم بسته)

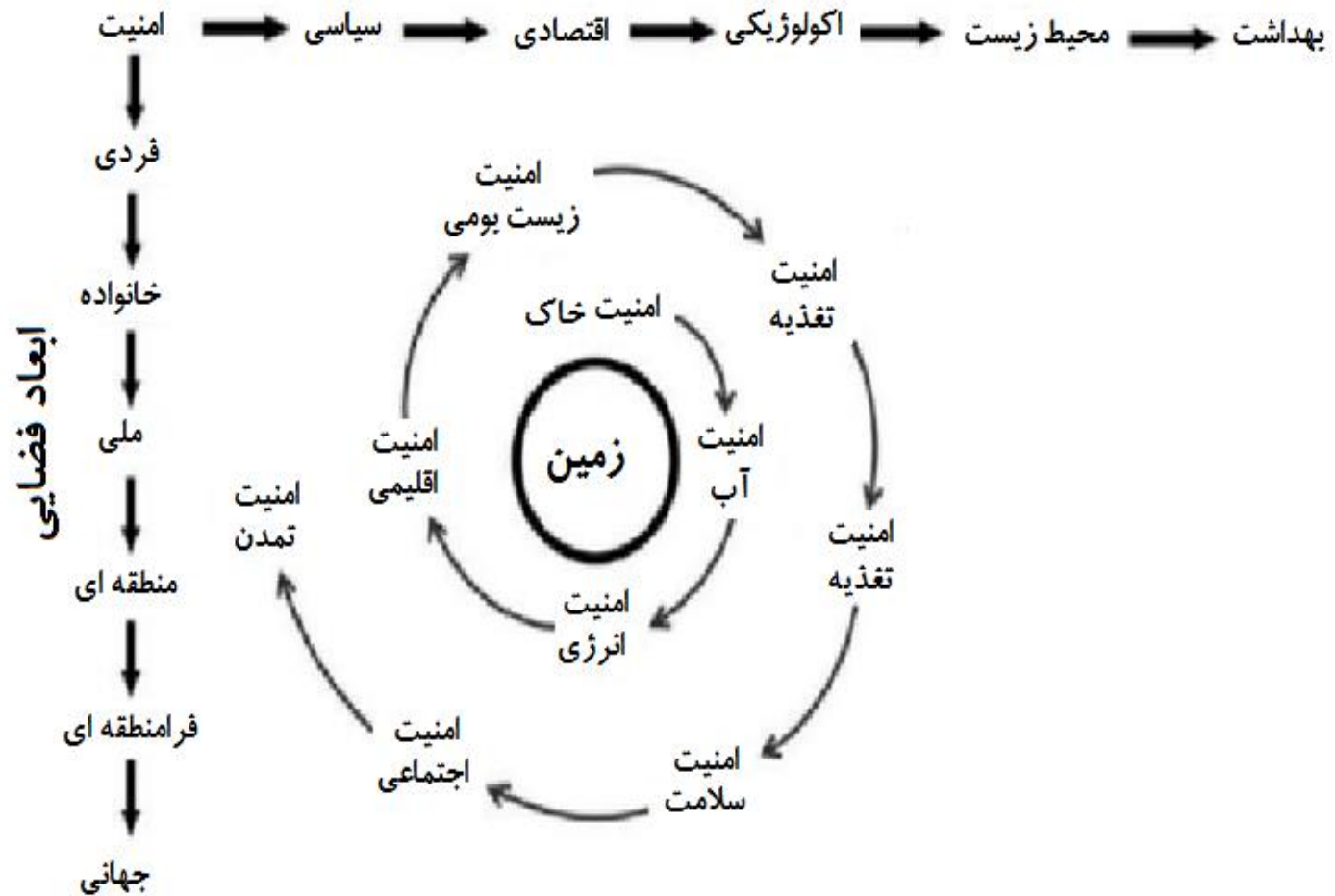
درهم تنیدگی نظام های اقتصادی، محیط زیستی، بهداشتی
در سیستمی بسته با محدودیت ظرفیت های خودپالایی

پس از انتشار کتاب بهار خاموش ریچل کارسون در سال ۱۹۶۲، جنبش زیست‌محیطی در حال توسعه، توجه را به رابطه بین رشد و توسعه اقتصادی و تخریب محیط زیست جلب کرد. بولدینگ در مقاله تأثیرگذار خود در سال ۱۹۶۶ «اقتصاد سفینه فضایی آینده زمین» نیاز سیستم اقتصادی را برای تطبیق خود با سیستم اکولوژیکی با منابع محدودش شناسایی کرد. لذا اگر قرار باشد اقتصاد که به لحاظ زیست محیطی پایدار باشد، باید اصول اکولوژی چارچوب سیاست های اقتصادی را تعیین کند و اقتصاد دانان و بوم شناسان به طور مشترک و در ارتباط با یکدیگر این اقتصاد نوین را بنا نهند.

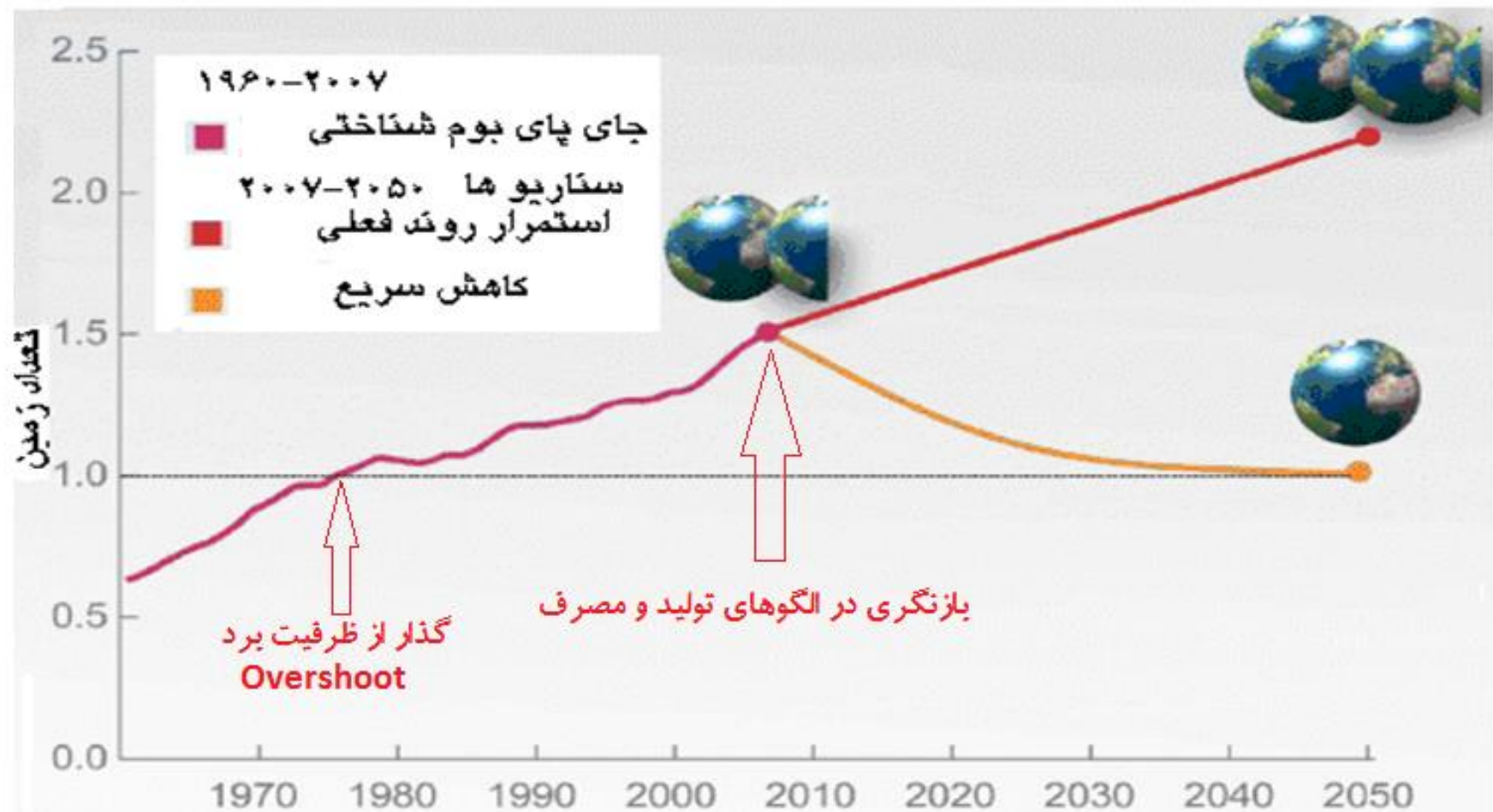
رابطه چگونگی تعلل در اقدامات پیشگیرانه و تاثیر آن بر معضلات جهانی محیط زیست و سلامت و ضرورت درک و شناخت رابطه بین تخریب محیط زیست و سلامت جامعه جهانی

حوزه ها

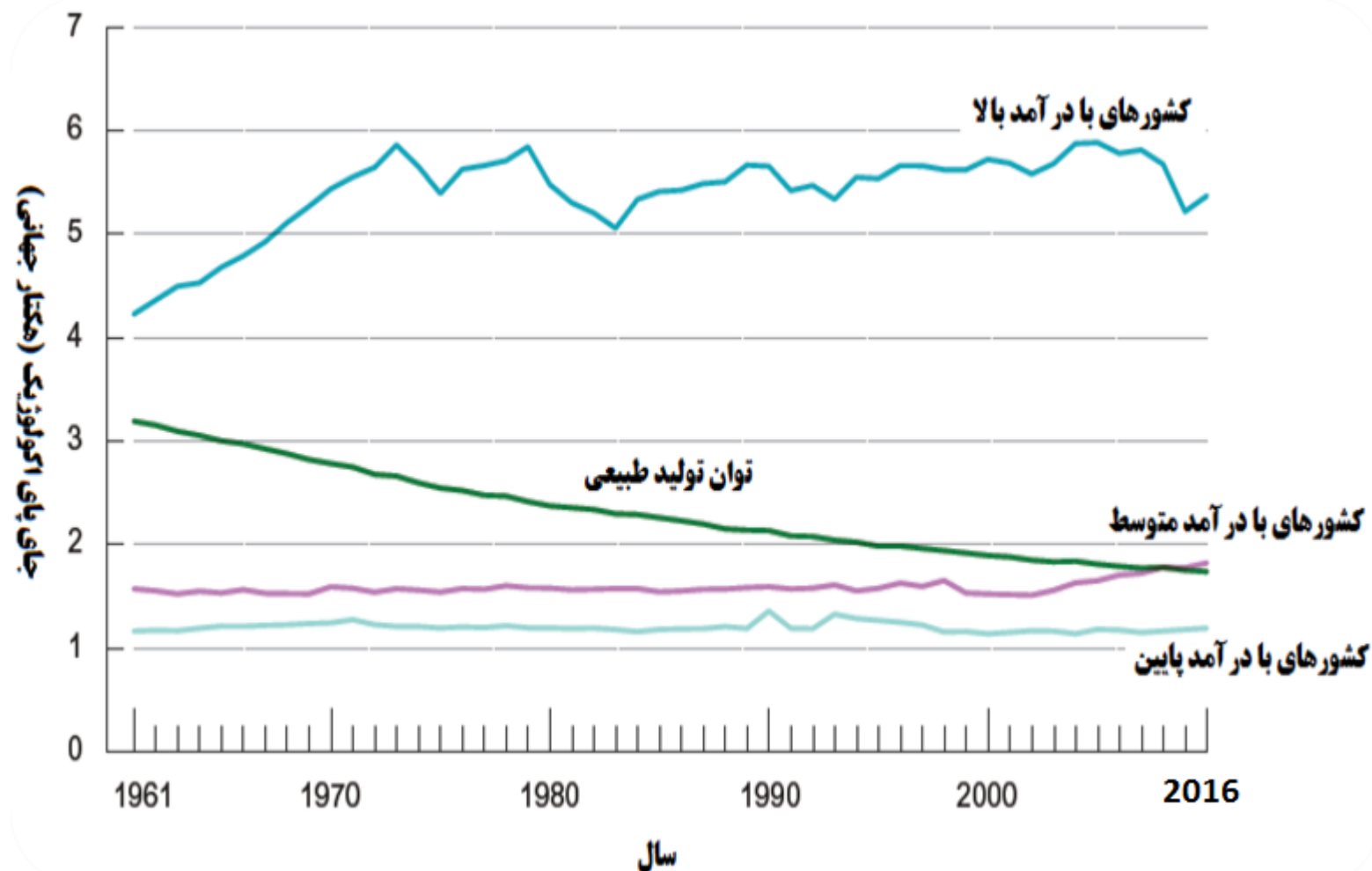

زنجیره پیشران های امنیت محیط زیست و تأثیر آن بر امنیت
تمدن و سلامت بشر

روند تغییرات جای پای بوم شناختی طی دوره ۱۹۶۰ الی ۲۰۰۷ و سناریوهای پیش بینی تا سال ۲۰۵۰

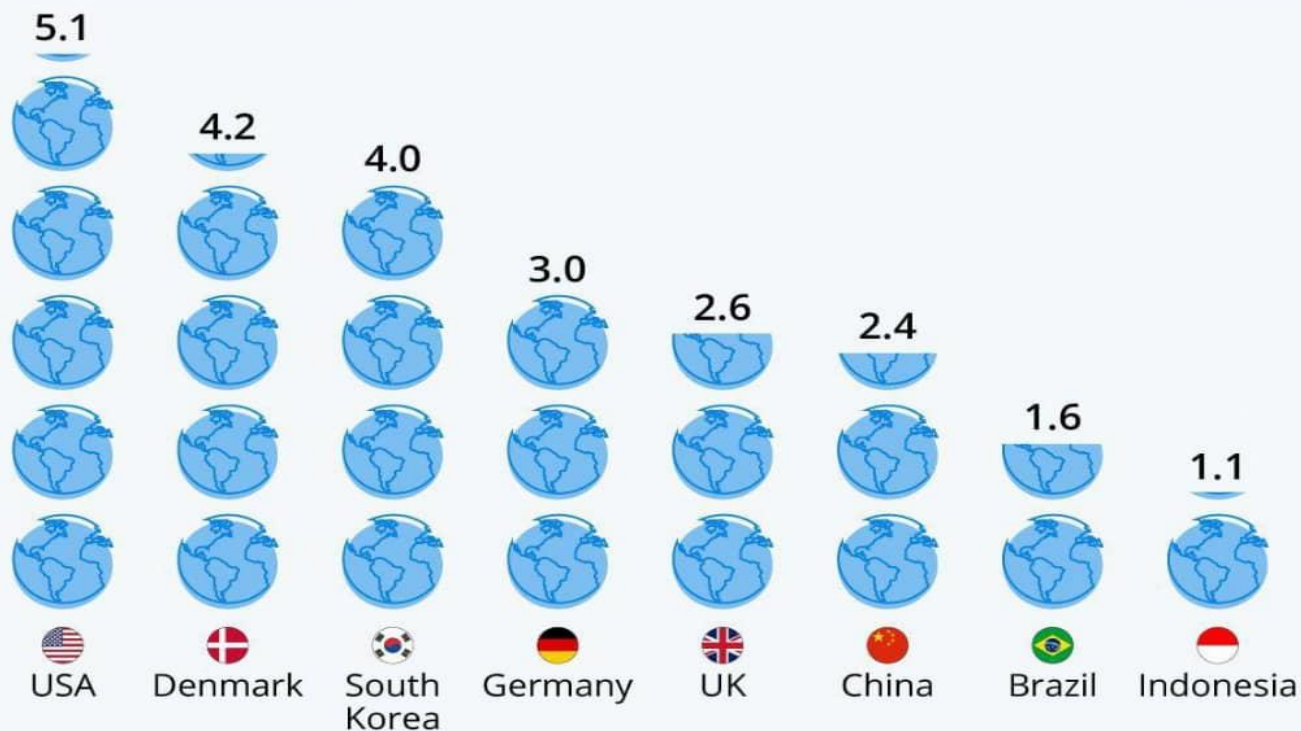

تفاوت جای پای اکولوژیک کشورهای با درآمد بالا، متوسط و پایین طی دوره ۱۹۶۱ الی ۲۰۱۶

کمبود منابع زمین

تعداد زمین/ و منابع مورد نیاز در صورتی که جمعیت جهان بخواهند از الگوهای زندگی کشورهای زیر پیروی نمایند

Selected countries. Calculated based on 2022 Earth Overshoot Days/2018 data

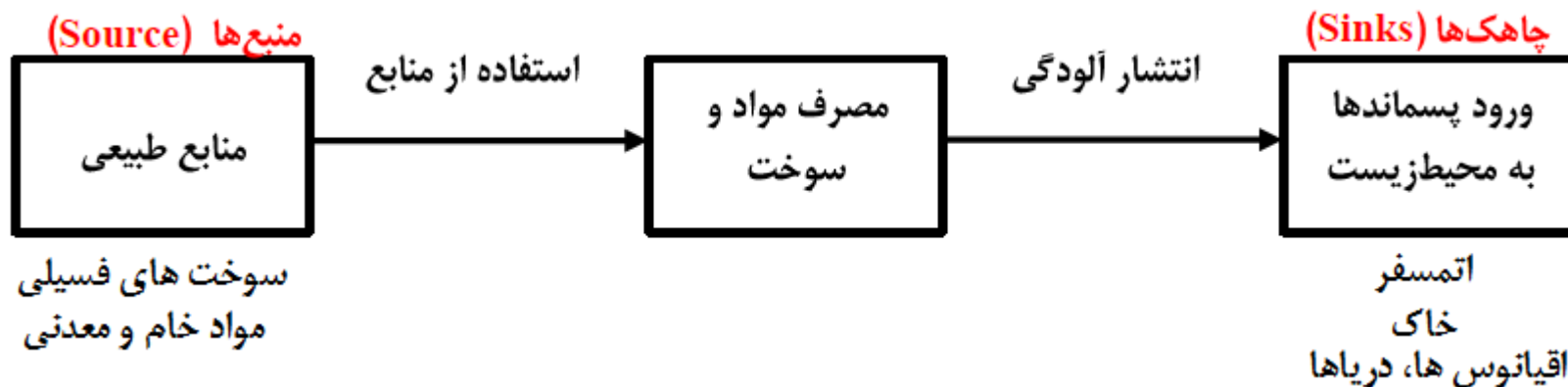
Source: Global Footprint Network

نگرانی های توسعه مبتنی بر سوخت های فسیلی

□ نگرانی های دانشمندان و صاحب نظران توسعه و محیط زیست در خصوص تامین نیازها و تقاضای روز افزون منابع خام و انرژی صرفاً ناشی از پایان پذیری این منابع نیست، زیرا بر اساس مدلسازی های انجام شده از سوی صاحب نظران (میدوز و همکاران، ۲۰۰۴) نشان می دهد که جهان تا سال ۲۱۰۰ هنوز نسبت بالایی منابع خام و انرژی را برای به گردش در آوردن اقتصاد جهانی در سال ۲۱۰۰ ، در مقایسه با سال ۱۹۰۰ در اختیار خواهد داشت. نگرانی های این صاحب نظران بر اساس مدلسازی های انجام شده عمدتاً از هزینه های فزاینده بهره برداری **منبع ها** و **پرشدن چاهک های** جهان ناشی می شود.

منبع ها و چاهک ها

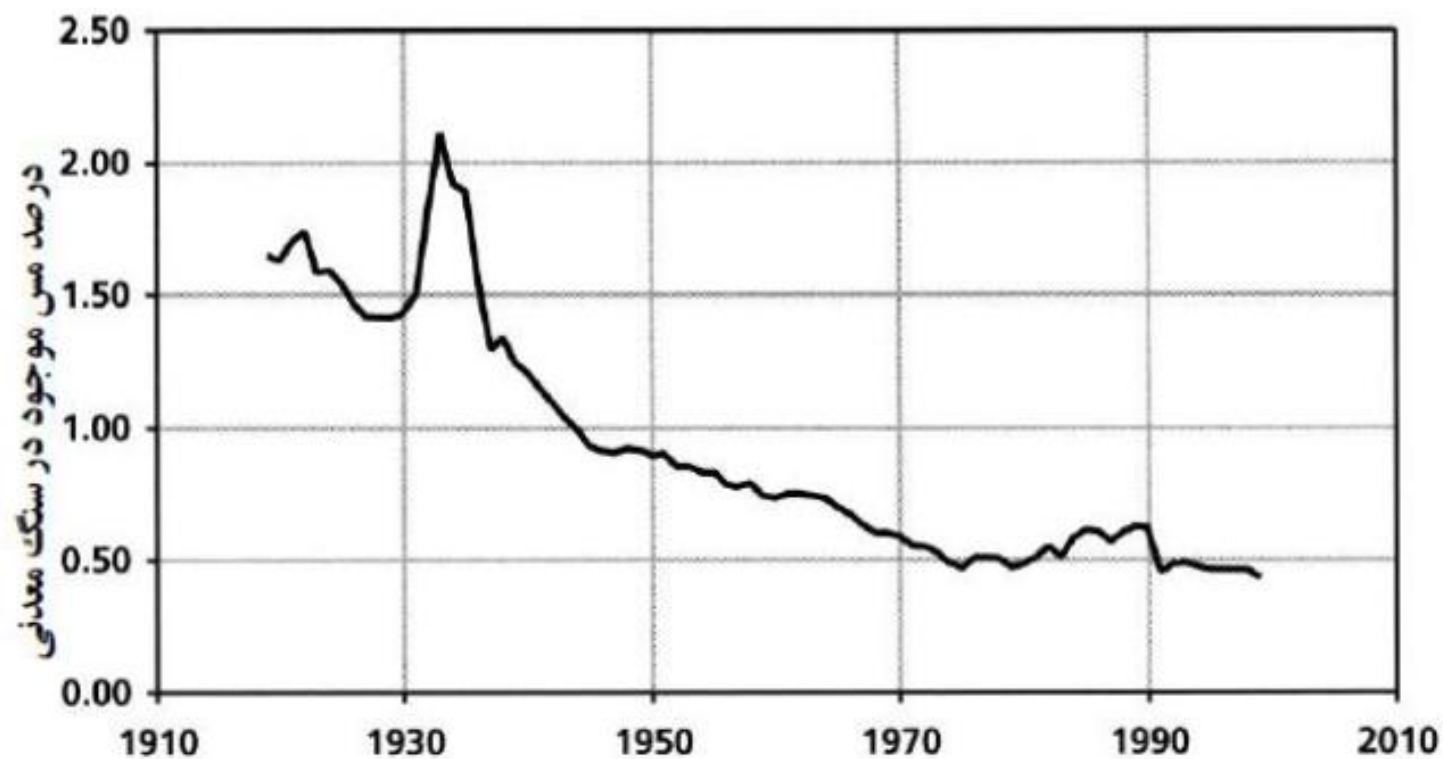

مثال چین و هند: بالا رفتن از زنجیره غذایی و رویای دستیابی به الگوی مصرف امریکایی

در سال ۱۹۹۴، دولت چین تصمیم گرفت نظام حمل و نقل مبتنی بر اتومبیل را گسترش دهد و اعلام کرد که صنعت اتومبیل یکی از موتورهای محرک رشد اقتصادی آتی اقتصاد خواهد بود. به دنبال از شرکت های بزرگ تولید کننده خودرو مانند فولکس، جنرال موتورز، تویوتا و... دعوت کرد. اما اگر قرار باشد نظام حمل و نقل مبتنی بر اتومبیل و سوخت های فسیلی پکن تحقق یابد و در چین هر فرد یک یا دو خودرو در گاراژ خود داشته باشد (مانند همای امریکایی). در این صورت **۸۰ میلیون بشکه نفت** در روز نیاز خواهد داشت که معادل **حدود ۷۴ میلیون بشکه نفت** مصرفی روزانه جهان است.

بالا رفتن از زنجیره غذایی و افزایش رفاه تقاضای آب را افزایش می دهد. برای مثال آنگاه که مردم از زنجیره غذایی بالا می روند و مقدار بیشتری گوشت گاو، گوسفند، خوک، مرغ و تخم مرغ و محصولات لبنی مصرف می کنند به معنای مصرف بیشتر غله است. رژیم غذایی هر امریکایی سرشار از فرآورده های دامی است که به ازای هر نفر ۴ برابر بیش از رژیم غذایی هر فرد در کشور هند که بیشتر متکی به برنج است. مصرف چهار برابر غله بیشتر به معنای مصرف ۴ برابر آب است. (**تنش در بازار غلات در آینده، رقابت بین سوپرمارکت ها و پمپ بنزین ها**)

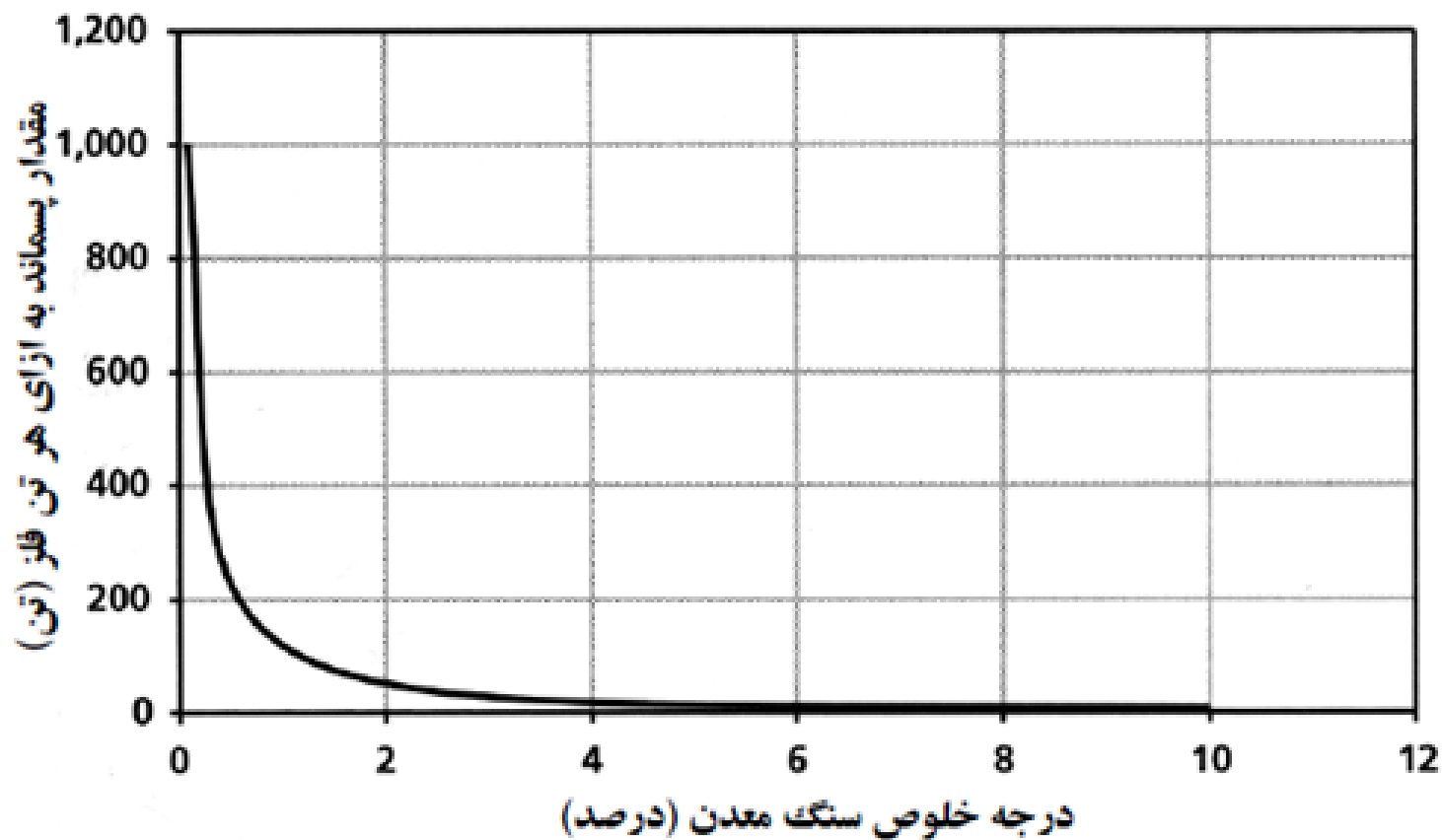
کاهش کیفیت کانسنگ های مس در ایالات متحده امریکا

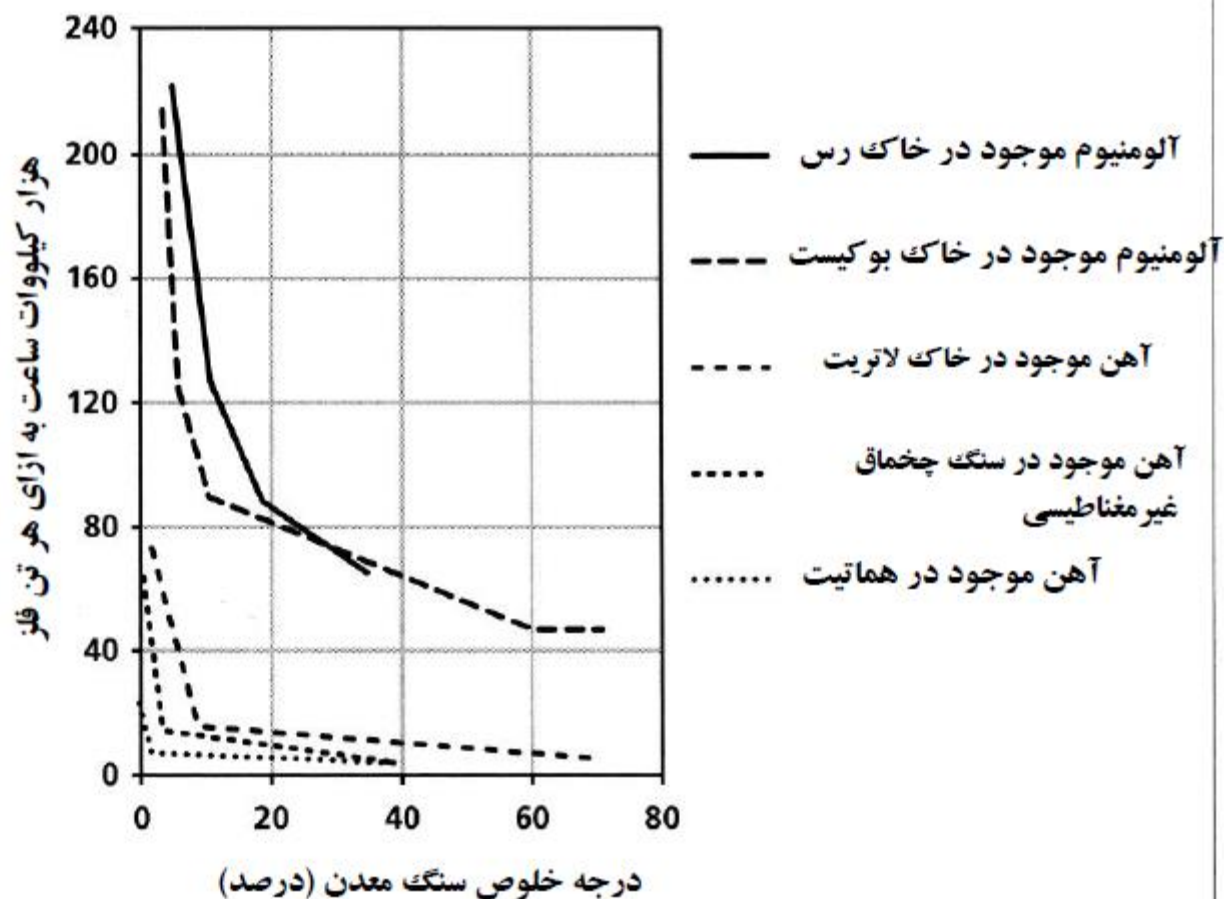
به عنوان مثال، زمانی که میانگین درجه خلوص سنگ معدنی مس در معدن بوت در ایالت مونتانا از سی درصد به ۰.۵ درصد کاهش یافت، پسماندهای باطله تولید شده به ازای هر تن مس از **۳ تن به ۲۰۰ تن** افزایش پیدا کرد. این افزایش منحنی صعودی پسماندها کاملاً موازی منحنی افزایش انرژی موردنیاز برای تولید هر تن مواد خام نهایی است. تخلیه سنگ‌های معدنی فلزی میزان تخلیه سوخت‌های فسیلی را تشدید می‌کند و به افزایش فشار بر چاهک‌های زمین می‌انجامد.

.

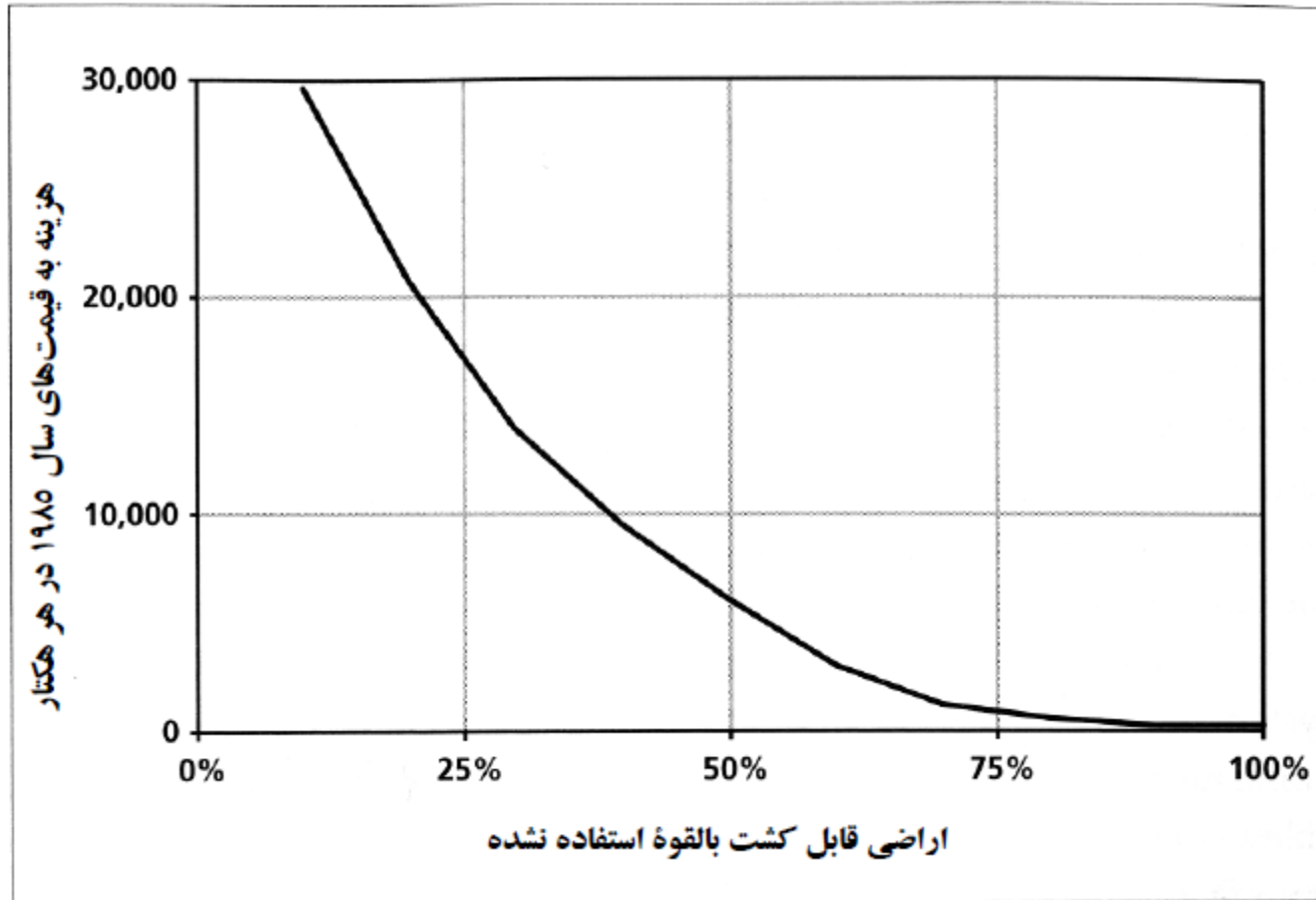
آثار و پیامدهای شدید سنگ‌های معدنی به موازات افزایش تولید پسماندها و تاثیر آن بر چاهک های زمین (خاک)

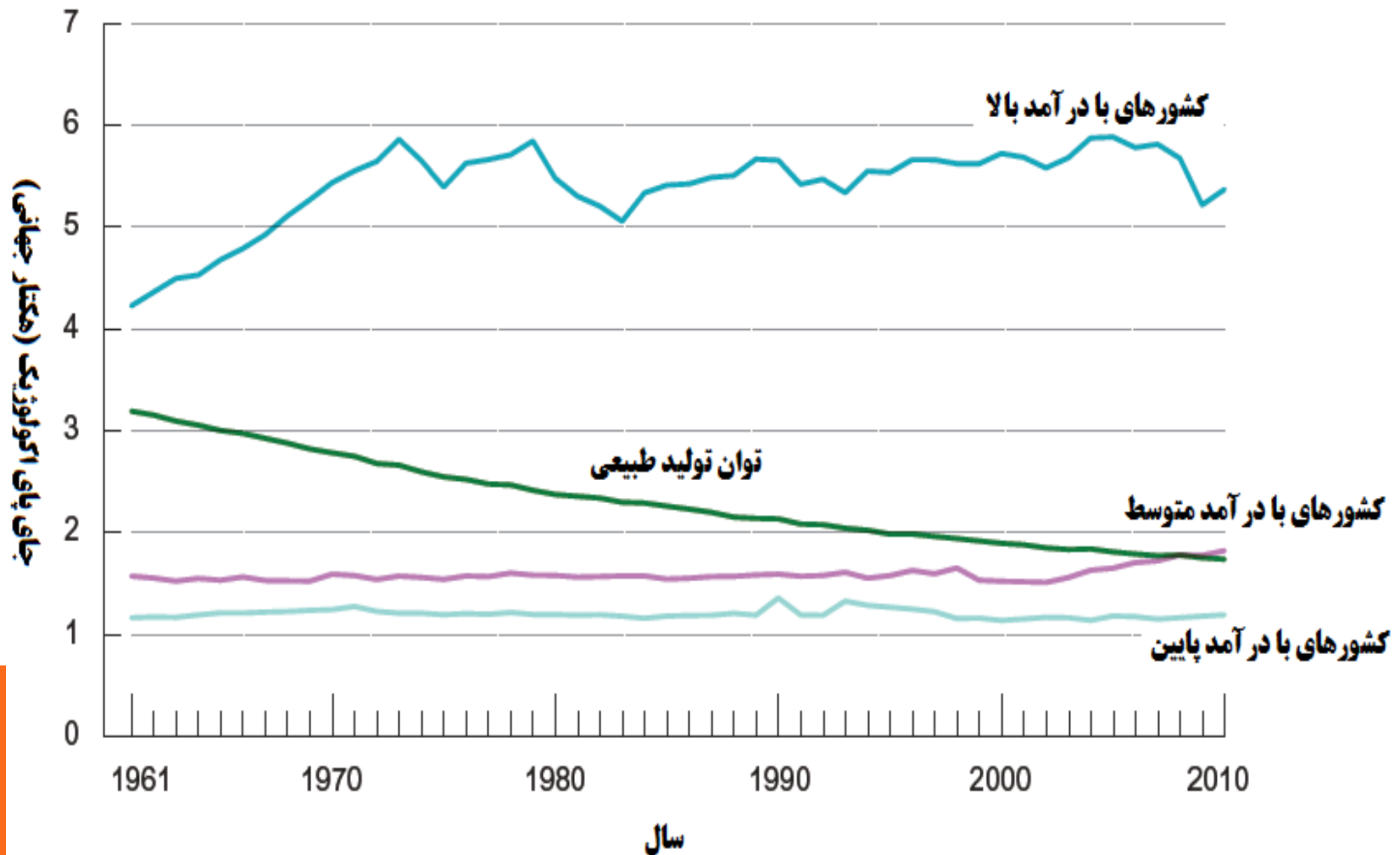
رشد تصاعدي مصرف انرژی به موازات کاهش درجه خلوص سنگ معدنی

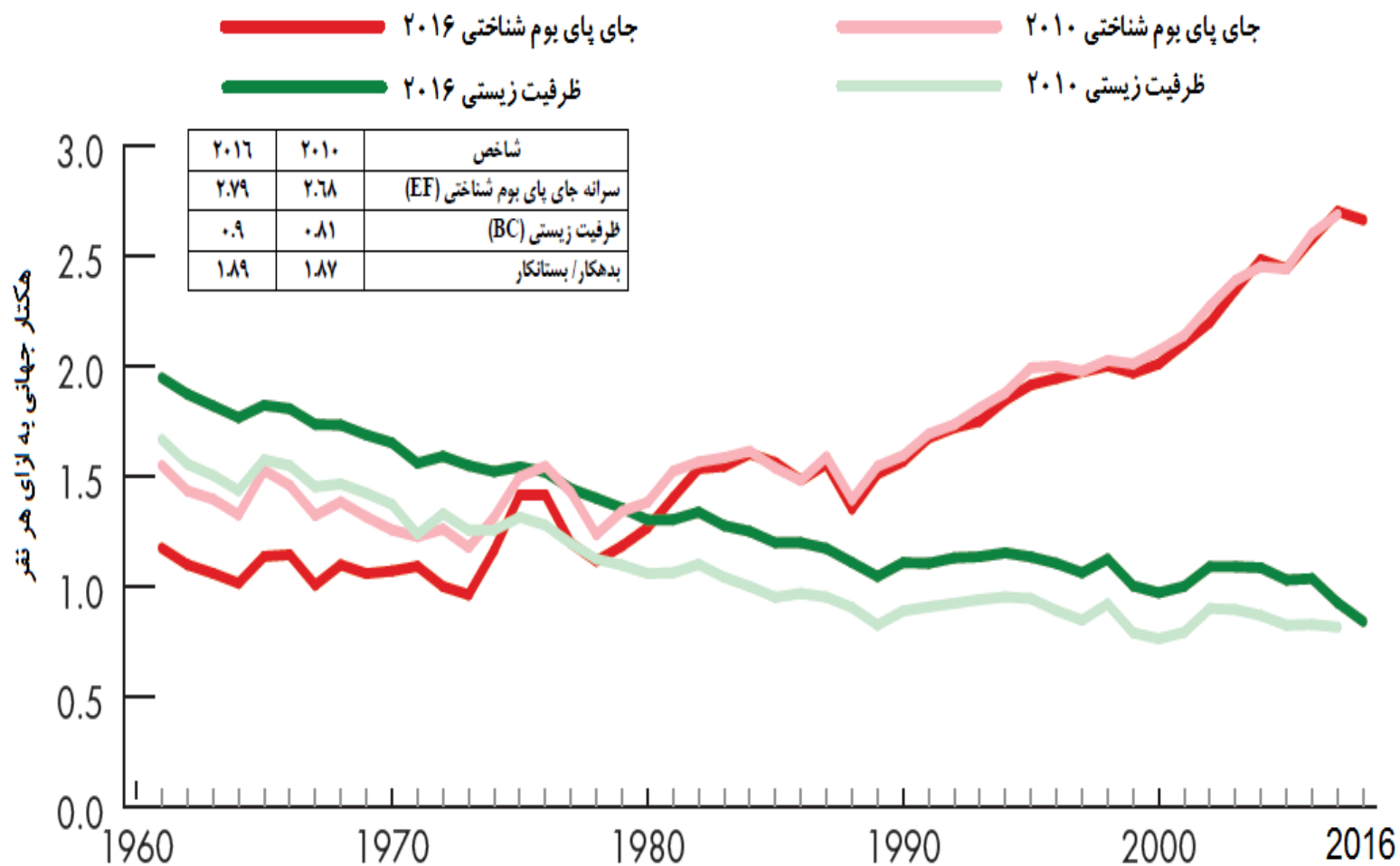
افزایش هزینه ها به موازات کاهش حاصلخیزی خاک (توسعه اراضی نامرغوب کشاورزی)

تفاوت جای پای اکولوژیک کشورهای با درآمد بالا، متوسط و پایین طی دوره ۱۹۶۱ الی ۲۰۱۰

روند تغییرات جای پای بوم شناختی و ظرفیت زیستی ایران طی دوره ۱۹۶۱ الی ۲۰۱۶

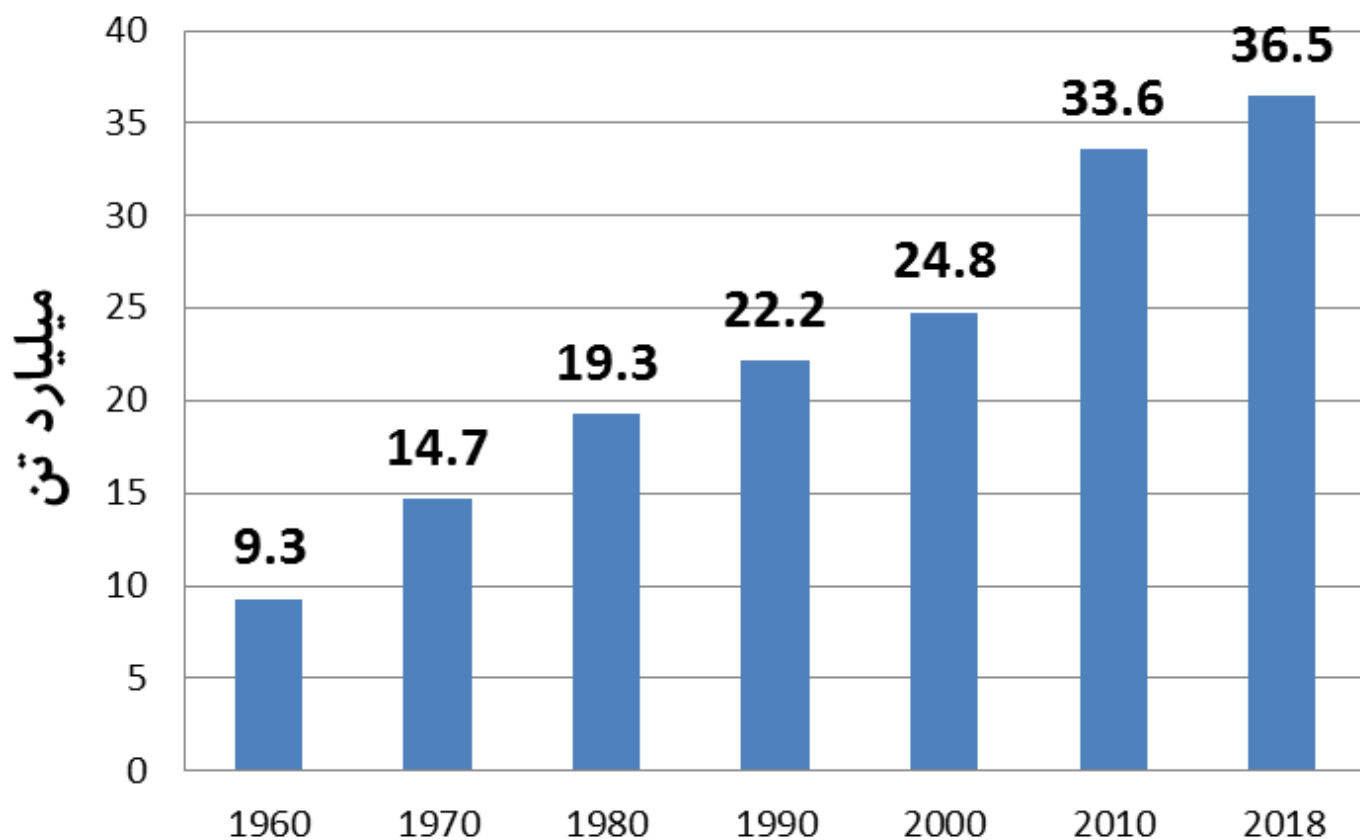

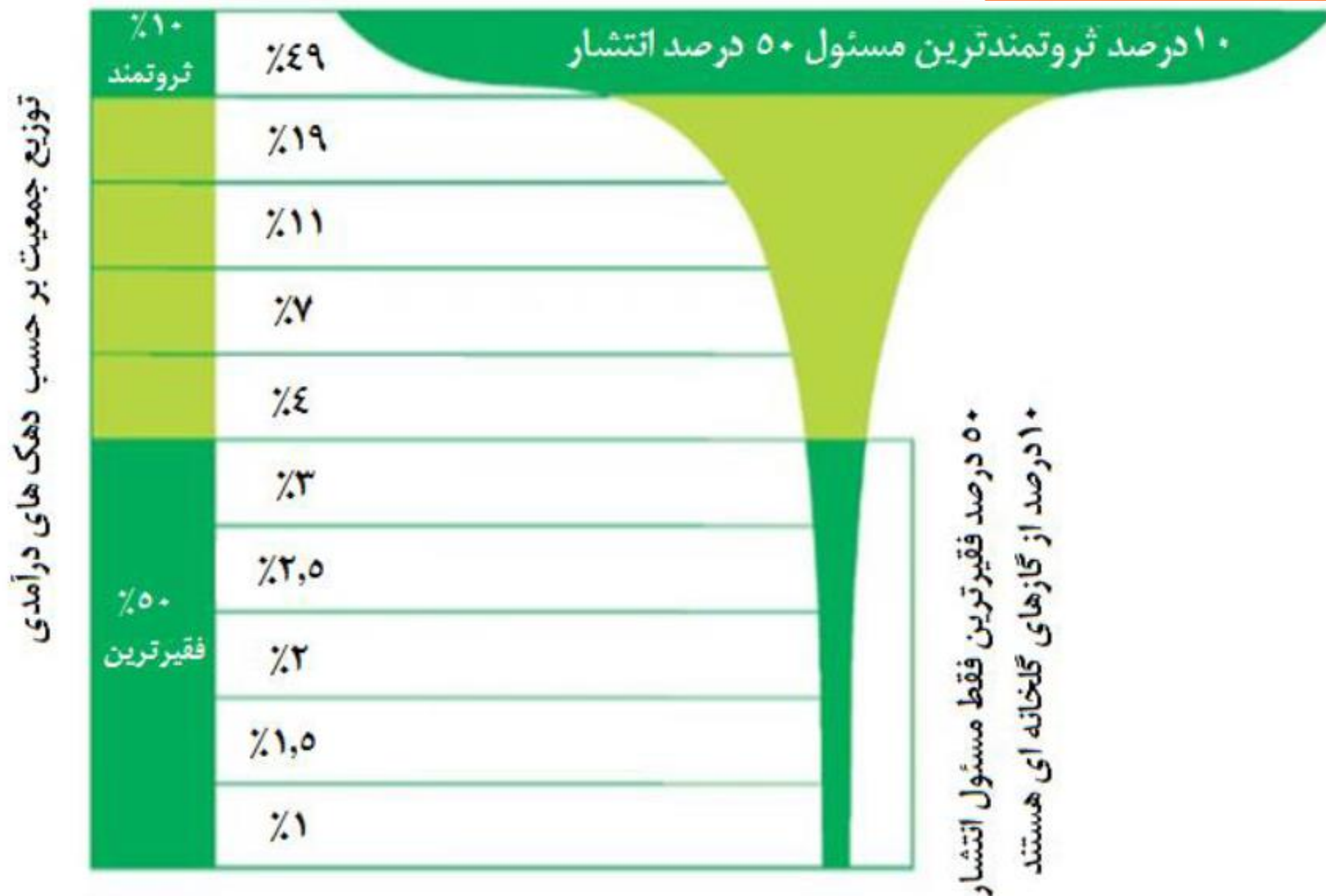
مقایسه سرانه جای پای بوم شناختی و ظرفیت زیستی ایران و کشورهای منطقه در سال ۲۰۱۲

نام کشور	جای پایای بوم شناختی	ظرفیت زیستی	بدهکار / بدستانکار
ایران	۲.۸	۰.۹	-۱.۹
افغانستان	۰.۸	۰.۵	-۰.۳
چین	۳.۴	۰.۹	-۲.۵
روسیه	۶.۸	۴.۷	-۲.۱
ژاپن	۵	۰.۷	-۴.۳
ترکمنستان	۵.۵	۲.۸	-۲.۷
مصر	۲.۲	۰.۶	-۱.۶
عمان	۷.۵	۱.۹	-۵.۶
پاکستان	۰.۸	۰.۴	-۰.۴
کره جنوبی	۵.۷	۰.۷	-۵
کانادا	۸.۲	۱۶	۷.۸
ایالات متحده	۸.۲	۳.۸	-۴.۴
استرالیا	۹.۳	۱۶.۶	۷.۳
ایتالیا	۴.۶	۱.۱	-۳.۵
آذربایجان	۲.۳	۰.۹	-۱.۴
هند	۱.۲	۰.۵	-۰.۷
تایلند	۲.۷	۱.۲	-۱.۵
مالزی	۳.۷	۲.۴	-۱.۳
برزیل	۳.۱	۹.۱	۶
آرژانتین	۳.۱	۶.۹	۳.۸
بریتانیا	۴.۹	۱.۳	-۳.۶
آلمان	۵.۳	۲.۳	-۳
فرانسه	۵.۱	۳.۱	-۲
جهان	۲.۷	۱.۸	-۰.۹

لذا توجه به **اصل احتیاطی** برای اجتناب از فرایند تخریب محیط زیست و همچنین پیشگیری از مخاطرات بهداشتی ناشی از فعالیت های انسانی در زمره مهمترین مسائلی است که باید در کانون توجه دولت ها و سازمان های بین المللی قرار گیرد. به همین دلیل این موضوع در اصل ۱۵ بیانیه ریو در سال ۱۹۹۲ مورد توجه قرار گرفته است. در این اصل عنوان شده است کشورها باید برای حفاظت از محیط زیست، در حد توان خود و در سطحی وسیع و گسترده، اقدامات احتیاطی را مورد توجه قرار دهند. هرگاه خطر بروز آسیبی جبران ناپذیر یا جدی محیط زیست را تهدید کند، نباید به بهانه عدم قطعیت کامل علمی، اقدامات پیشگیری از تخریب محیط زیست را که منافع آن بیش از هزینه های آن است را به تعویق انداخت.

میزان انتشار دی اکسید کربن طی دوره ۱۹۶۰=۲۰۲۰۱۸

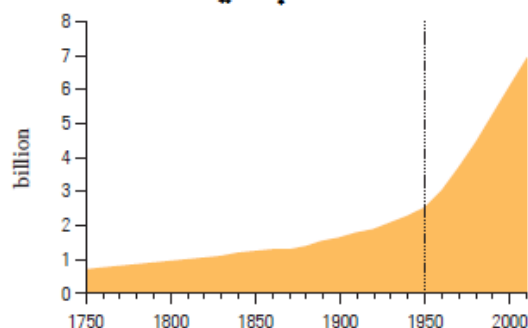

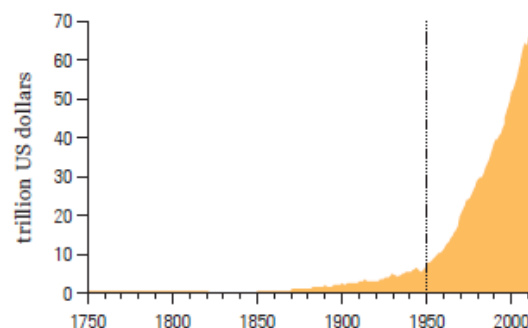
شکل ۱-۸. توزیع درآمد و میزان انتشار گاز گلخانه ای دی اکسید کربن به تفکیک گروه های درآمدی

برخی روندهای اقتصادی - اجتماعی

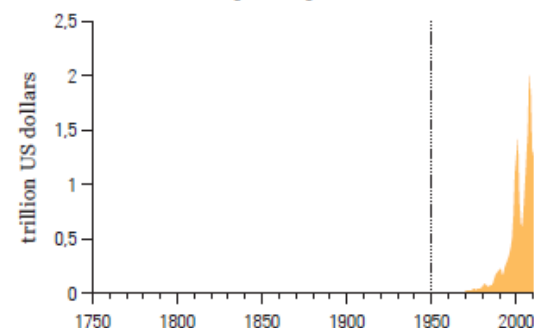
جمعیت

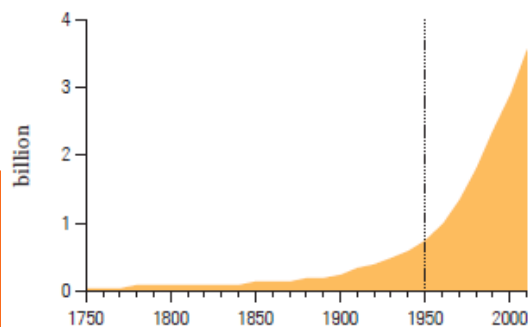
تولید ناخالص واقعی

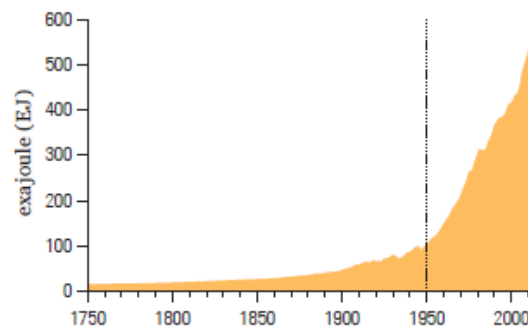
سرمایه گذاری مستقیم
(FDI)

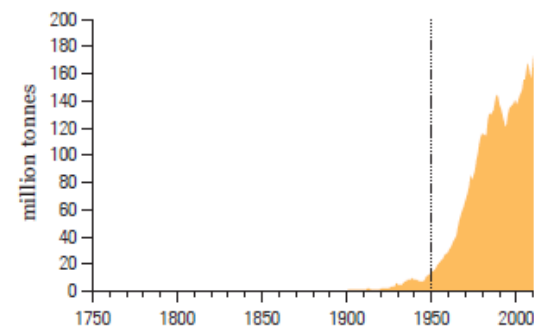
جمعیت شهری

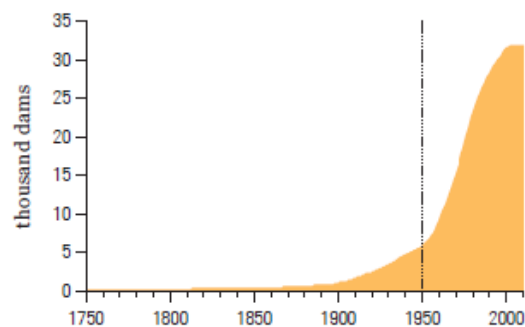
مصرف انرژی اولیه

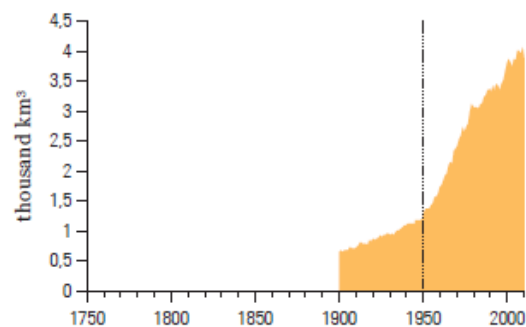
مصرف کود شیمیایی

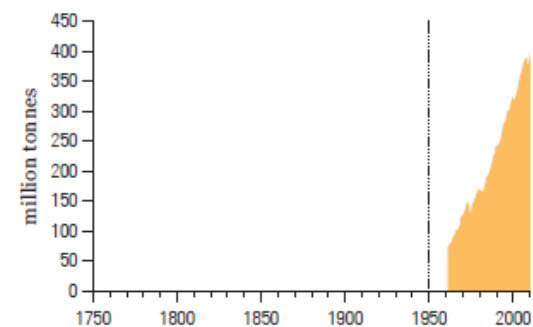
سدهای بزرگ

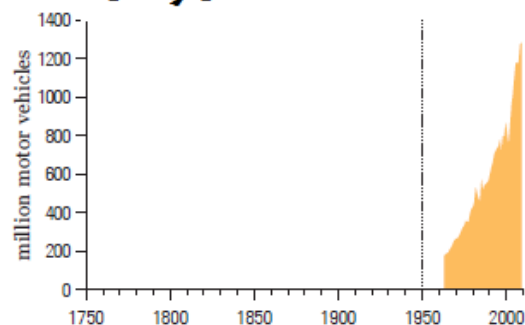
مصرف آب جهان

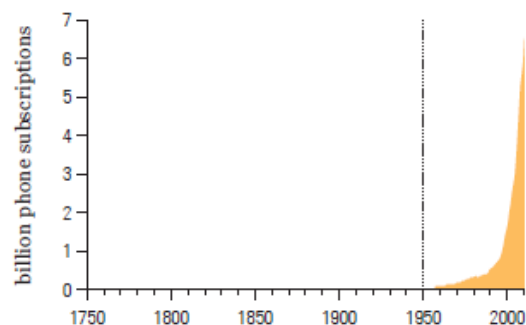
تولید کاغذ

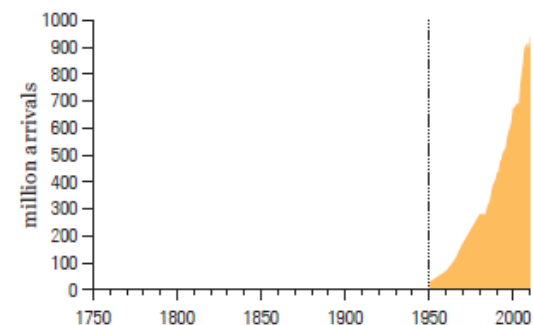
حمل و نقل

ارتباطات

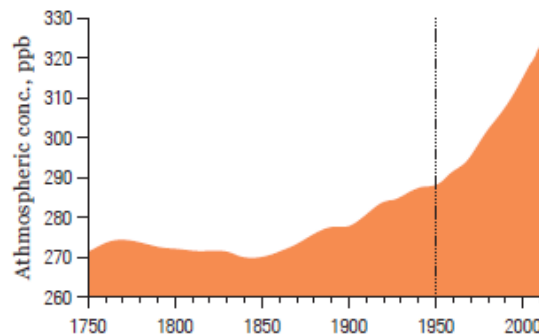

گردشگری بین‌المللی

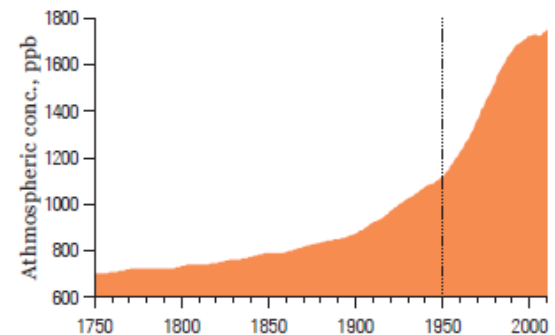

برخی روندهای زیست بومی

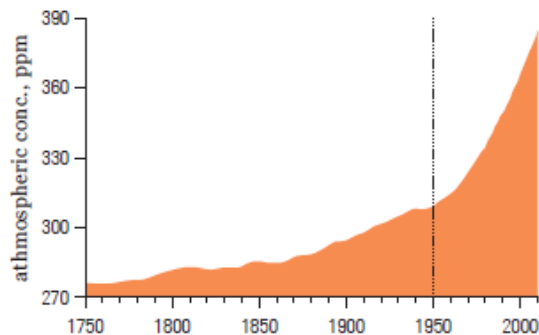
اکسید نیتروس
(N₂O)

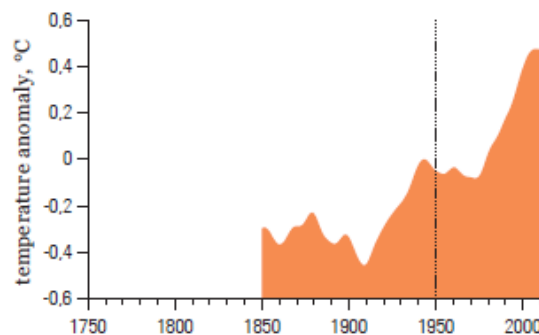
متان

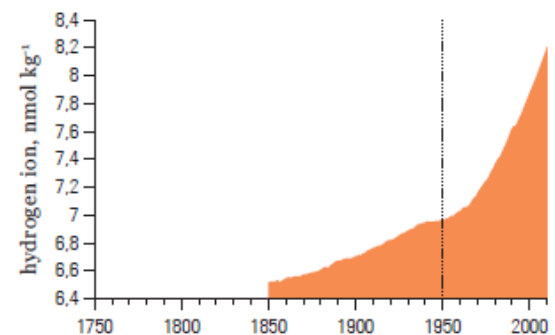
دی اکسید کربن

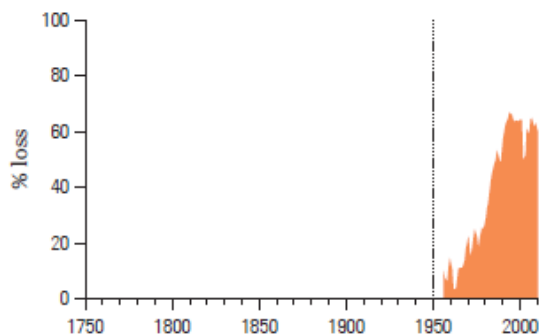
تغییر دمای سطح زمین

اسید شدن اقیانوس ها

ازون استراتوسفر

اصل مسئولیت مشترک اما متفاوت، اصل هفتم بیانیه ریو ۱۹۹۲

❖ دولت ها باید برای برخورداری از روح مشارکت جهانی، در حفاظت، حمایت، اصلاح سلامت و یکپارچگی زیست بوم های کره زمین بکوشند. کشورها به تناسب سهم شان در تخریب محیط زیست، مسئولیت های مشترک اما متفاوتی دارند. کشورهای توسعه یافته اذعان می دارند که نسبت به مشکلاتی که برای محیط زیست جهانی به وجود می آورند و متناسب با فناوری ها و منابع مالی در اختیار خود، در قبال مسائل جهانی توسعه پایدار مسئولیت بیشتری را عهده دار شوند.

چالش های اساسی حکمرانی محیط زیست ملی و بین المللی از نظر سازمان ملل متحد:

- ❖ سازگاری کردن حکمرانی (حکروایی) برای چالش پایداری جهانی
- ❖ تغییر جهت و تبدیل قابلیت های بشر برای قرن بیست و یکم
- ❖ پل های شکسته: پیوند دوباره علم و سیاست
- ❖ نقاط اوج اجتماعی؟ تحریک سریع و تبدیل انتقالی رفتار انسان به سوی پایداری محیط زیست
- ❖ مقابله با مهاجرت های ناشی از فرایندهای تخریب محیط زیست
- ❖ چالش های جدید برای تضمین سلامت و امنیت غذایی ۹ میلیارد نفر انسان
- ❖ فراتر از حفاظت: احیا تنوع زیستی محیط زیست جهانی و برنامه های اقتصادی
- ❖ دستیابی به پایداری شهری و ارتقای توان تاب آوری
- ❖ حفظ پایداری منابع آب های شیرین و دریاها
- ❖ رویکرد نوین در خصوص کنش متقابل آب و سرزمین - تغییر در الگوهای مدیریت

- ❖ تنزل و فروافت آب‌های درون سرزمینی در کشورهای در حال توسعه
- ❖ جلوگیری از فروپاشی سیستم‌های اقیانوسی به حکمرانی یکپارچه نیاز دارد
- ❖ اکوسیستم‌های ساحلی: فشارهای در حال افزایش ناشی از حکمرانی ناسازگار
- ❖ چالش‌های جدید برای تغییرات کاهش و سازگاری تغییر اقلیم: مدیریت پیامدهای ناخواسته
- ❖ اتخاذ اقدامات مناسب برای علامت‌دهی سریع تغییرات اقلیم بر اساس تغییرات فراوانی رخدادهای شدید
- ❖ مدیریت اثرات و پیامدهای ناشی از آب شدن یخچال‌های طبیعی
- ❖ تسریع در توسعه و اجرای سیستم‌های انرژی تجدید پذیر سازگار با محیط‌زیست
- ❖ ریسک بیشتر از حد نیاز؟ نیاز به دستاوردهای جدید برای کاهش خطرات فناوری‌ها و مواد شیمیایی جدید
- ❖ تغییر چهره پسماندها: حل قریب‌الوقوع کمیابی و کمبود مواد معدنی استراتژیک و جلوگیری از تولید و دفع پسماندهای الکترونیکی
- ❖ پیامدهای محیط‌زیستی انهدام راکتورهای هسته‌ای

۳. رویکردها در واکنش به گذار از ظرفیت برد و محدودیت ها

❖ جامعه جهانی به سه طریق قادر است به علائم مربوط به اینکه مصرف منابع و انتشار آلاینده‌ها از محدودیت‌های پایدار خود فراتر رفته است واکنش نشان دهد:

1) رویکرد اول : انکار، خو فریبی و اشتباه در دریافت علائم و انتقال هزینه‌های گذار از ظرفیت برد به مکان‌های دیگر و زمان‌های دورتر

رویکرد اول انکار وجود هرگونه محدودیت، خودفریبی، یا اشتباه در دریافت علائم است. این رویکرد اشکال مختلفی دارد. برخی مدعی هستند که دلیلی ندارد نگران محدودیت‌ها باشیم؛ بازار و فناوری به طور خودکار هر مشکلی را حل می‌کند. بعضی نیز بر این باورند که تا زمانی که مطالعات کافی در این زمینه انجام نشده است برای کاهش گذر از ظرفیت نباید تلاش نمود.

- **دودکش‌های بلندتری ساخت** و آلودگی هوا را به مناطق دوردست منتقل کرد تا افرادی که در مناطق دیگر ساکن هستند مجبور به استنشاق آن شوند.
- پسماندهای شیمیایی سمی و هسته‌ای را برای دفع به مناطق دوردست منتقل کرد.
- بهره‌برداری از آبزیان و منابع جنگلی را، با توجیه ضرورت حفظ اشتغال و پرداخت بدهی‌های کنونی به صورت بی‌رویه ادامه داد و ذخایر منابع طبیعی را کاهش داد که اشتغال و پرداخت بدهی‌ها به آن وابسته است.

- به صنایع معدنی، که به دلیل کمیابی ذخایر در حال ورشکستگی هستند، یارانه پرداخت نمود.
- در جستجوی منابع بیشتر بود و در عین حال از منابعی که قبلاً کشف شده است به صورت ناکارآمد بهره‌برداری کرد.
- کاهش باروری اراضی کشاورزی را با کاربرد بیشتر کودهای شیمیایی جبران کرد.
- قیمت‌ها را با پرداخت یارانه یا به صورت دستوری، پایین نگه داشت تا در واکنش به کمیابی، افزایش نیابد.
- • از نیروی نظامی، یا تهدید نظامی، برای تضمین بهره‌برداری از منابعی استفاده کرد که هزینه‌های خرید آن بالا است.

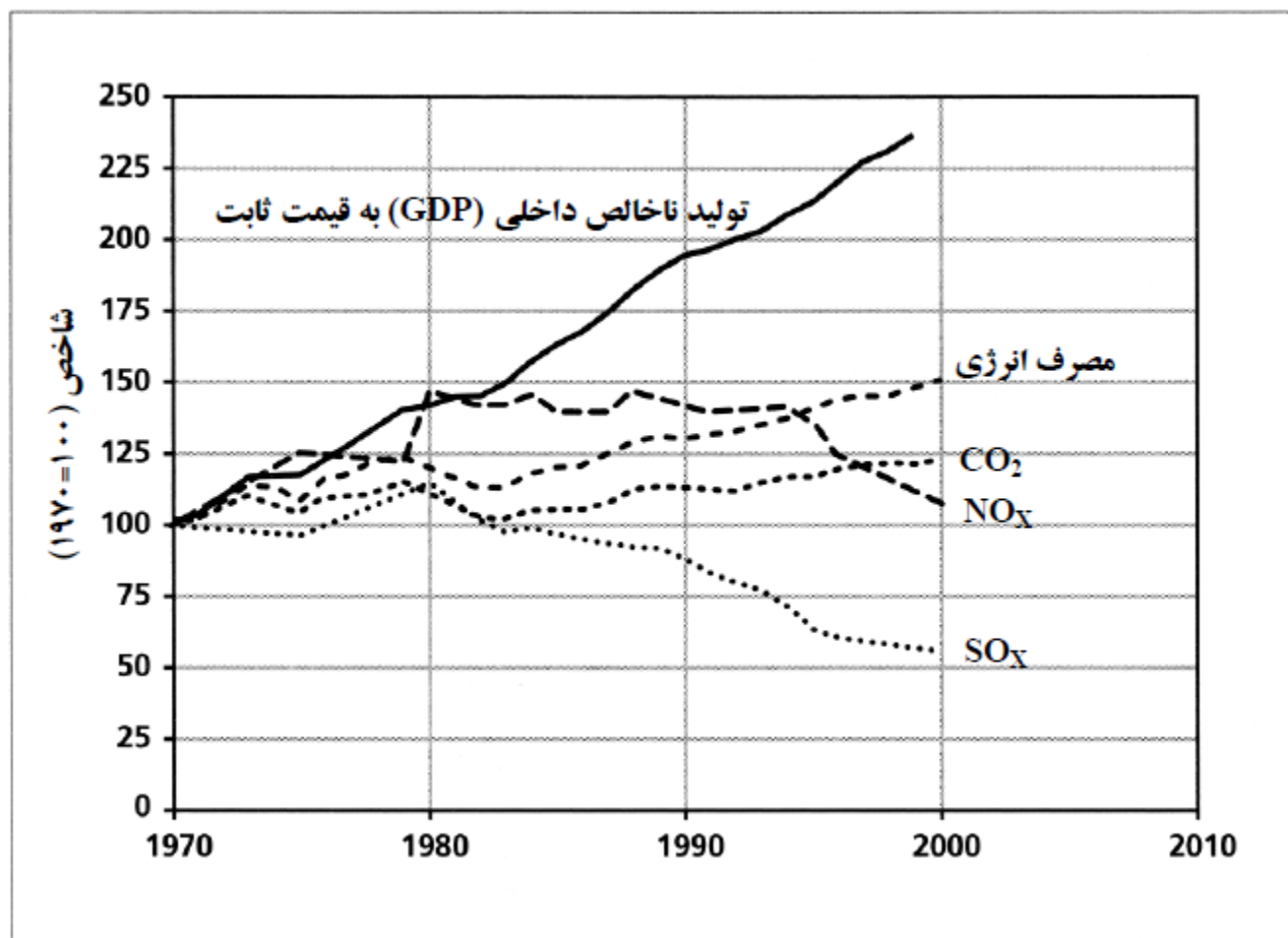
این اقدامات، صرف‌نظر از اینکه به حل مشکلات ناشی از ردپای اکولوژیکی گسترده قادر می‌باشد یا خیر، تنها موجب بدتر شدن اوضاع خواهد شد.

(۲) رویکرد دوم: کاهش فشارهای موجود بر محدودیت‌ها با کمک ابزارهای فنی و اقتصادی است.

- مقدار آلودگی ایجاد شده به ازای هر مایل رانندگی یا هر کیلووات برق تولید شده را کاهش داد.
- منابع را با کارایی بیشتر مصرف کرد، منابع را بازیافت نمود، یا منابع تجدیدپذیر را جایگزین منابع تجدیدناپذیر کرد.
- وظایفی را که طبیعت انجام می‌دهد نظیر تصفیه فاضلاب، یا کنترل سیلاب، یا احیاء باروری خاک، با انرژی، سرمایه انسانی، یا نیروی کار جایگزین کرد.

انجام هرچه سریع‌تر این اقدامات ضروری است. بسیاری از این اقدامات، **کارایی اکولوژیکی (Eco - Efficiency)** را افزایش و با خرید زمان بیشتر فشارها را برای مدتی کاهش می‌دهد. ولی اقدامات مذکور دلایل اصلی فشارها را حذف نمی‌کند. چنانچه یک خودرو به ازای هر مایل مسافت در شده آلودگی کمتری ایجاد کند ولی مسافت بیشتری طی شود، یا ظرفیت تصفیه فاضلاب افزایش یابد اما به موازات آن حجم فاضلاب نیز بیشتر شود مشکلات به جای **حل شدن تنها به تعویق** خواهد افتاد.

روند انتشار برخی از آلاینده ها و تولید ناخالص داخلی کشورهای گروه ۷

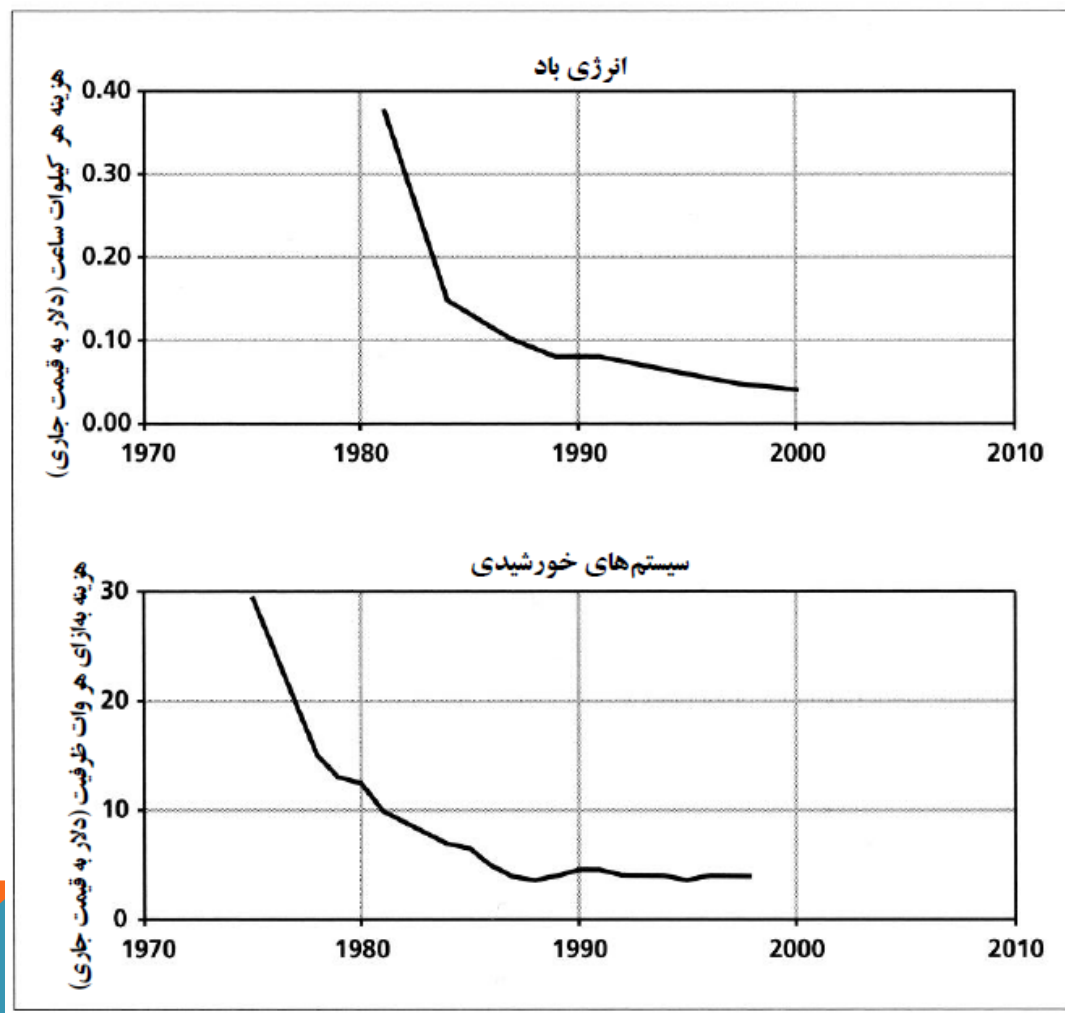
۳) رویکرد سوم: اعتراف به اشتباه، تغییر جهت و اصلاح ساختار

سومین روش برای مقابله با توسعه ناپایدار و مخرب، توجه به **دلایل اصلی و اعتراف** به این موضوع است که نظام اقتصادی - اجتماعی با ساختار فعلی خود قابل کنترل نیست و از ظرفیت بُرد خود فراتر رفته است و در حال فروپاشی است و در نتیجه باید ساختار آن را تغییر داد.

بر اساس اصطلاحات نظریه سیستم‌ها، **تغییر ساختار به معنای تغییر در ساختار بازخوردها، یعنی روابط اطلاعاتی** سیستم است. به عبارت دیگر، تغییر ساختار به مفهوم تغییر در محتوا و صحت اطلاعاتی است که عناصر تشکیل دهنده سیستم با آن سروکار دارند و ایده‌ها، اهداف، انگیزه‌ها، هزینه‌ها و واکنش‌هایی که موجب تشدید یا محدود شدن رفتار سیستم می‌شود.

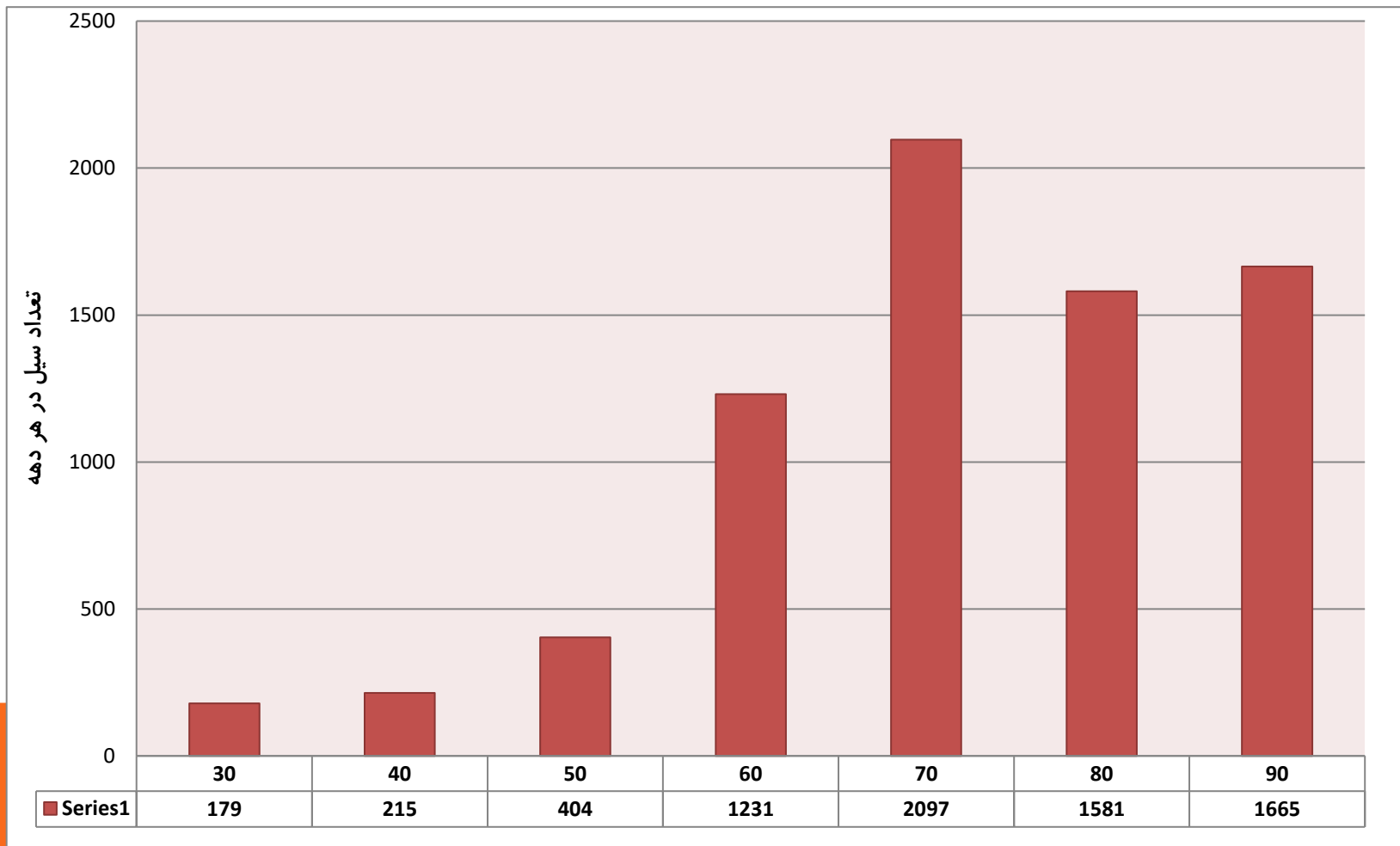
رویکردهای توسعه سازگار با پایداری : گذار از اقتصاد مبتنی بر سوخت‌های فسیلی، اقتصاد سبز، اقتصاد محیط زیست، اقتصاد اکولوژیک، اقتصاد چرخشی، اکولوژی صنعتی

گذار از انرژی های مبتنی بر سوخت های فسیلی به انرژی های تجدید پذیر

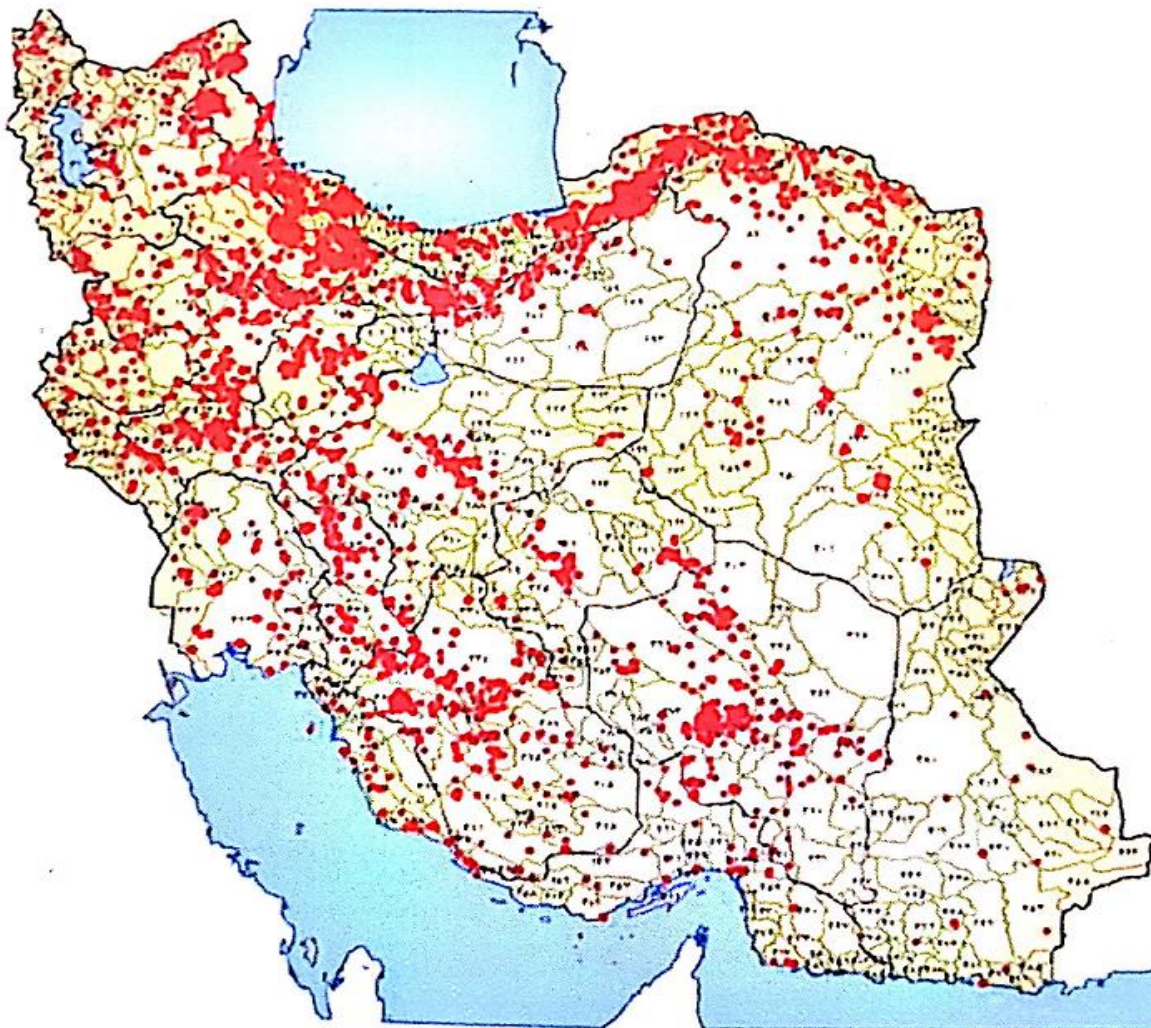

۳. کلان روندهای تخریب محیط زیست و افزایش بلایای طبیعی در ایران

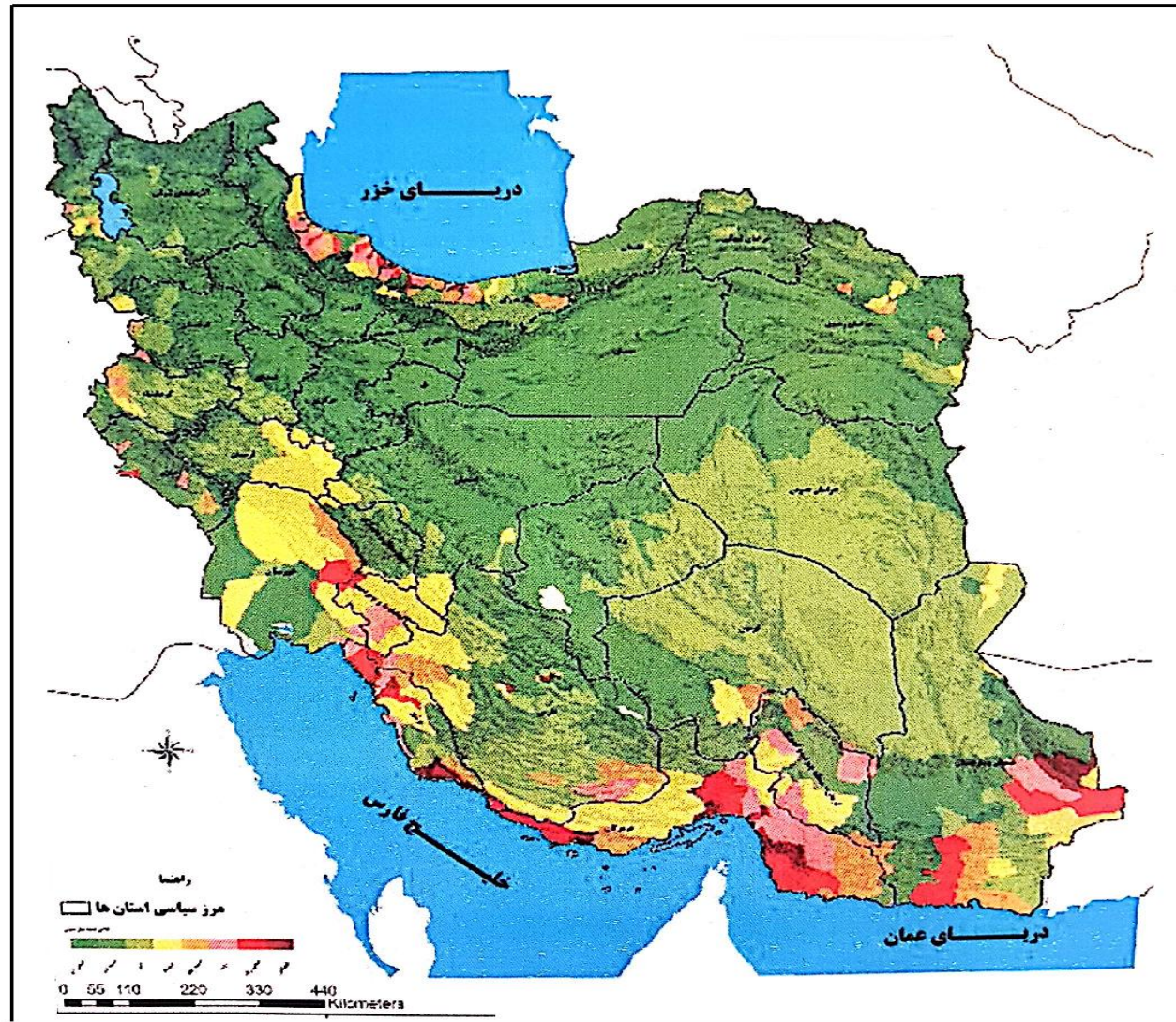
فراوانی وقوع سیلاب از دهه ۳۰ تا اواخر دهه ۹۰

نقشه وقوع سیل در ایران طی از دهه ۳۰ الی ۹۰

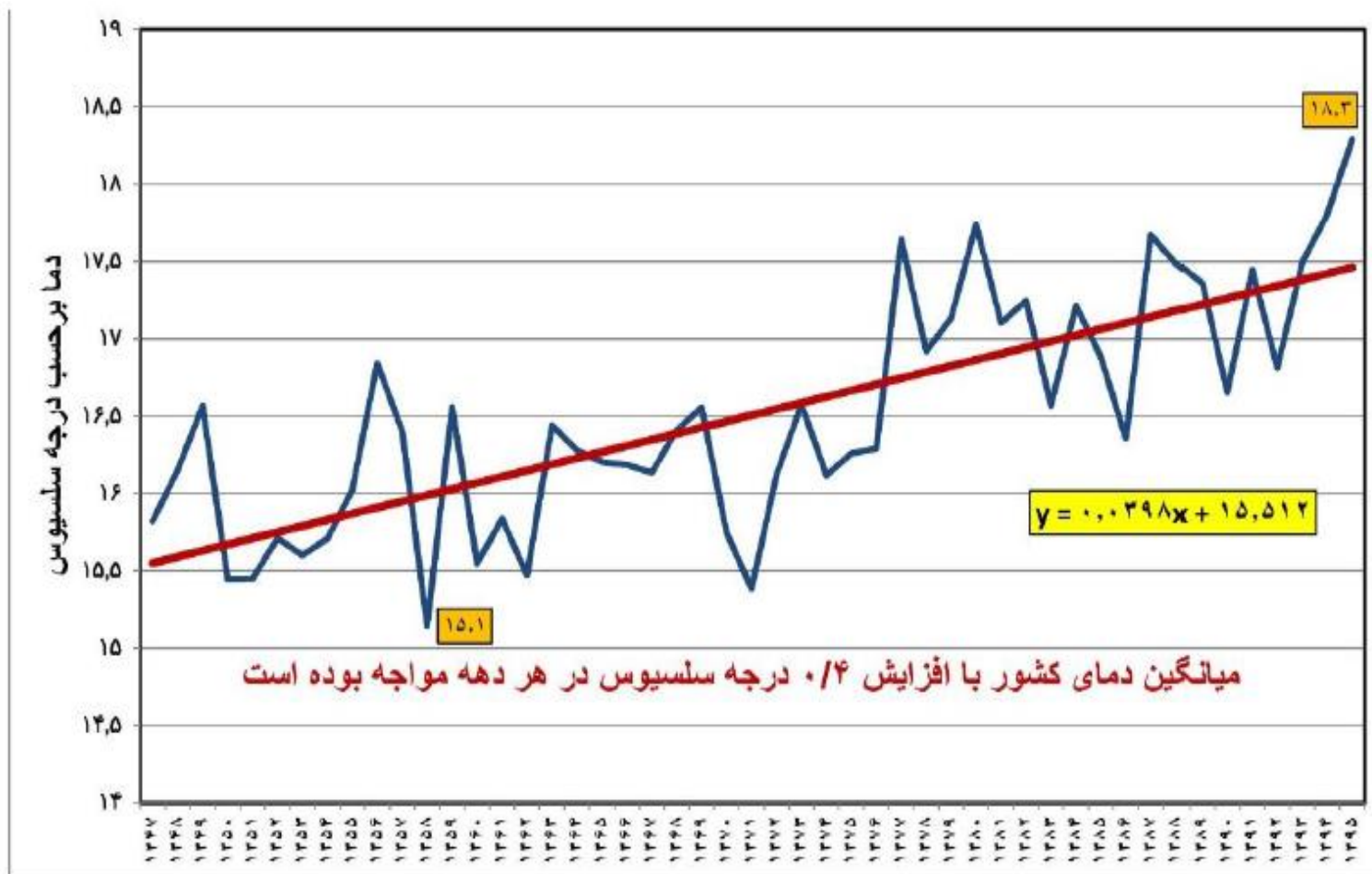
نقشه وضعیت شدت سیل خیزی استانهای کشور

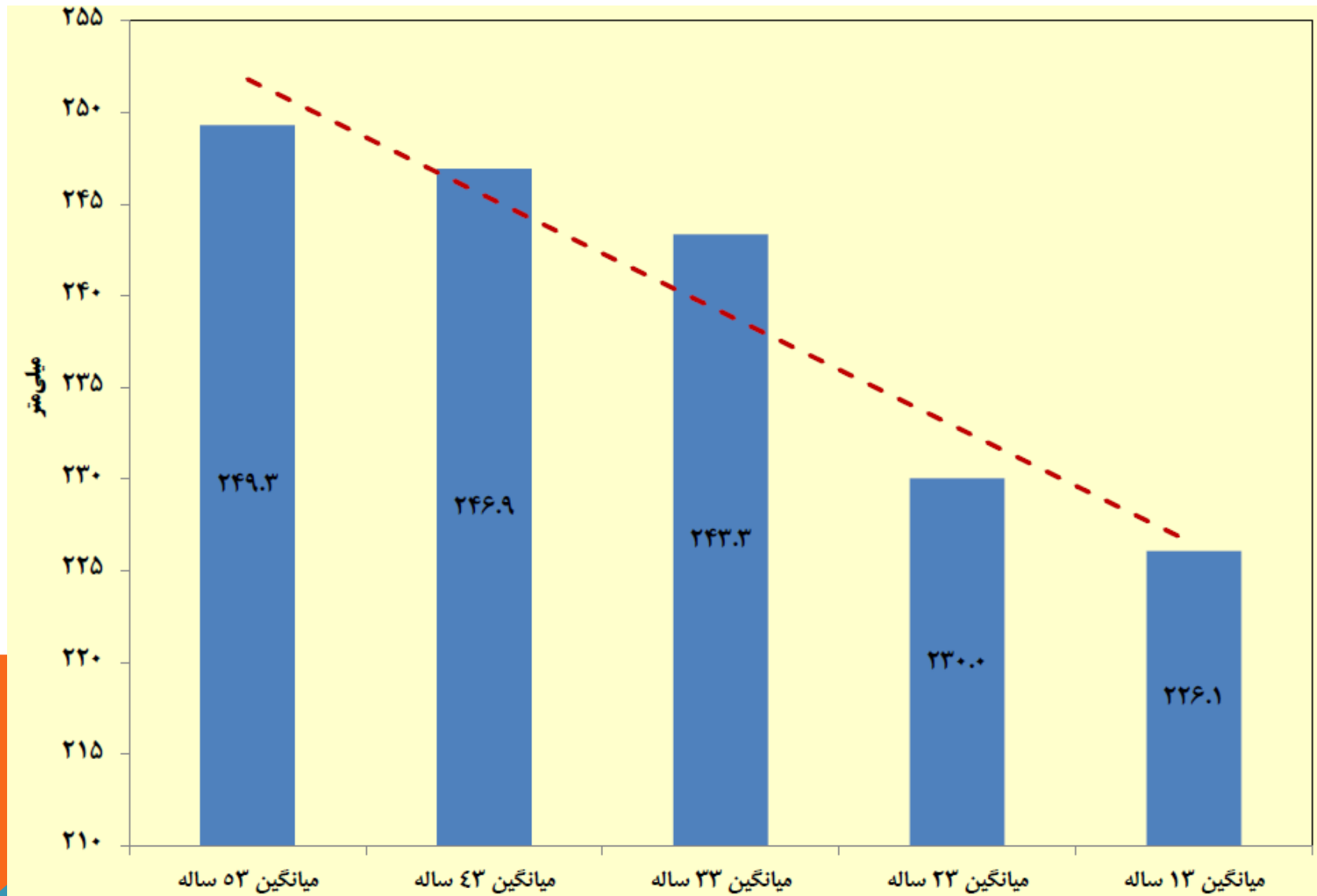
مجموع صدمات و خسارات ناشی از سیلاب های فروردین سال ۱۳۹۸ به تفکیک بخش های مختلف در استان های لرستان، گلستان و خوزستان

ردیف	بخش	صدمات (Damage)		خسارات (Loss)		مجموع (صدمات و خسارات)	
		میلیارد ریال	میلیون دلار	میلیارد ریال	میلیون دلار	میلیارد ریال	میلیون دلار
۱	مسکن	۴۳۴۷۳,۸	۴۱۳,۳۲	۰	۰	۴۳۴۷۳,۸	۴۱۳,۳۲
۲	آموزش	۲۵۰۳,۸۴	۲۳,۸	۱۰۶,۵	۱,۰۱	۲۶۱۰,۳۳	۲۴,۸۲
۳	میراث فرهنگی و گردشگری	۲۸۹۶,۴۹	۲۷,۵۴	۱۱۷,۱۳	۱,۱۱	۳۰۱۳,۶۲	۲۸,۶۵
۴	کشاورزی، دامداری و ماهیگیری	۲۳۰۴۹,۰۱	۲۱۹,۱۳	۱۶۸۳۶,۹۲	۱۶۰,۰۷	۳۹۸۸۵,۹۳	۳۷۹,۲۱
۵	حمل و نقل	۱۷۴۲۵	۱۶۵,۶۶	۴۶۳۶,۸۵	۴۴,۰۸	۲۲۰۶۱,۸۴	۲۰۹,۷۵
۶	آب و فاضلاب و بهداشت	۱۷۷۳۱	۱۶۸,۵۷	۴۰	۰,۳۸	۱۷۷۷۱	۱۶۸,۹۵
۷	زیرساخت های محلی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۸	انرژی (گاز و برق)	۱۳۲۰,۴۰	۱۲,۵۵	۴,۸	۰/۰۵	۱۳۲۵,۲	۱۲,۶۰
۹	معیشت و اشتغال	۱۴۲۹۶	۱۳۵,۹۲	۰	۰	۱۴۲۹۶	۱۳۵,۹۲
۱۰	کاهش ریسک سوانح	۳۶۵۴	۳۴,۷۴	۴۸۸۷	۴۶,۴۶	۸۵۴۱	۸۱,۲۰
۱۱	محیط زیست	۱۶۹۳,۵	۱۶,۱۰	۰	۰	۱۶۹۳,۵	۱۶,۱۰
۱۲	جنسیت و افراد دارای معلولیت	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	مجموع	۱۲۸۰۴۳,۰۴	۱۲۱۷,۳۴	۲۶۶۲۹,۲۰	۲۵۳,۱۷	۱۵۴۶۷۲,۲۲	۱۴۷۰,۵۱

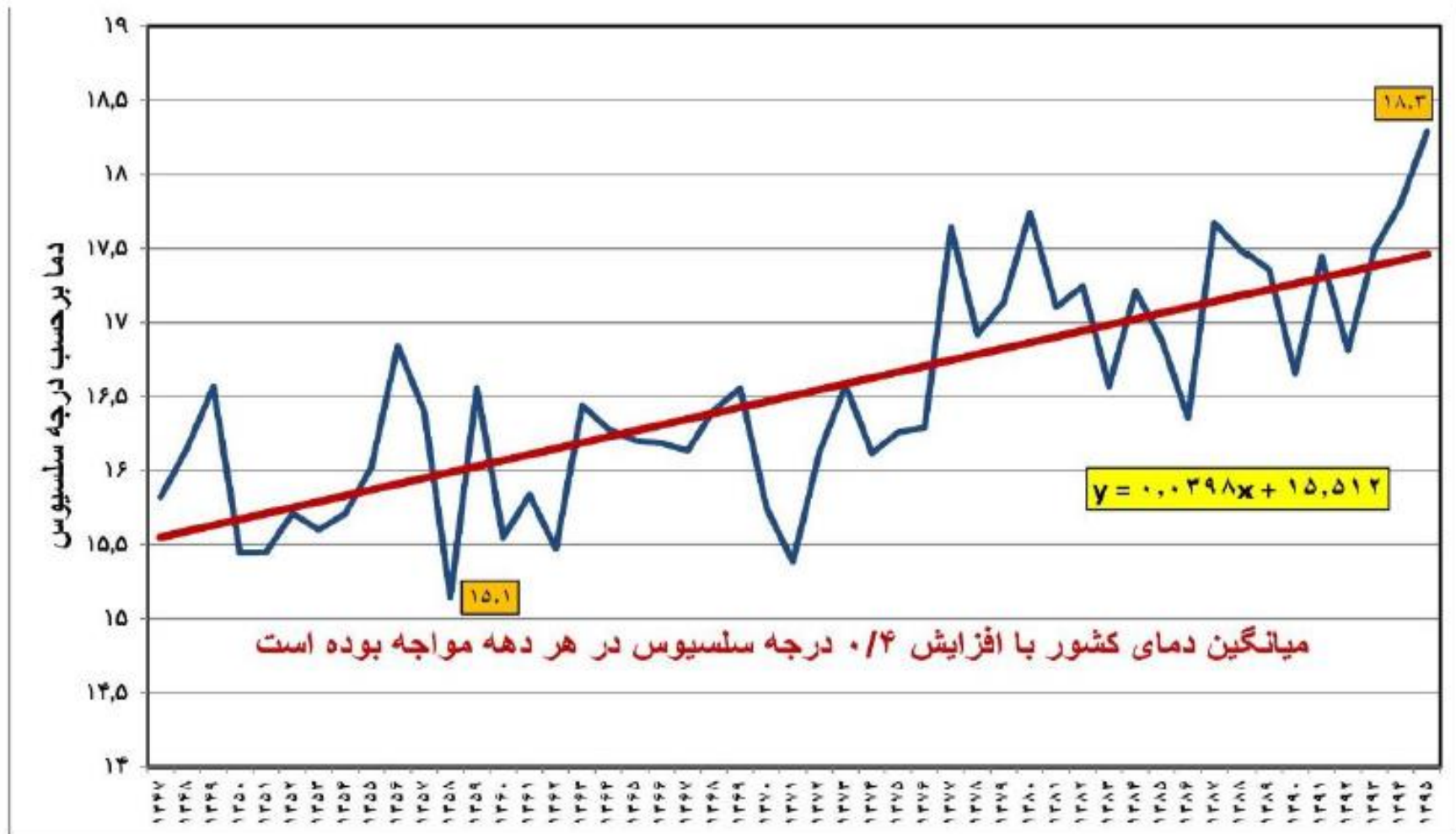
روند افزایش میانگین دمای سالانه کشور در دوره ۹۵-۱۳۴۷

کاهش نزولات جوی طی چند گذشته منتهی به سال ۱۴۰۱

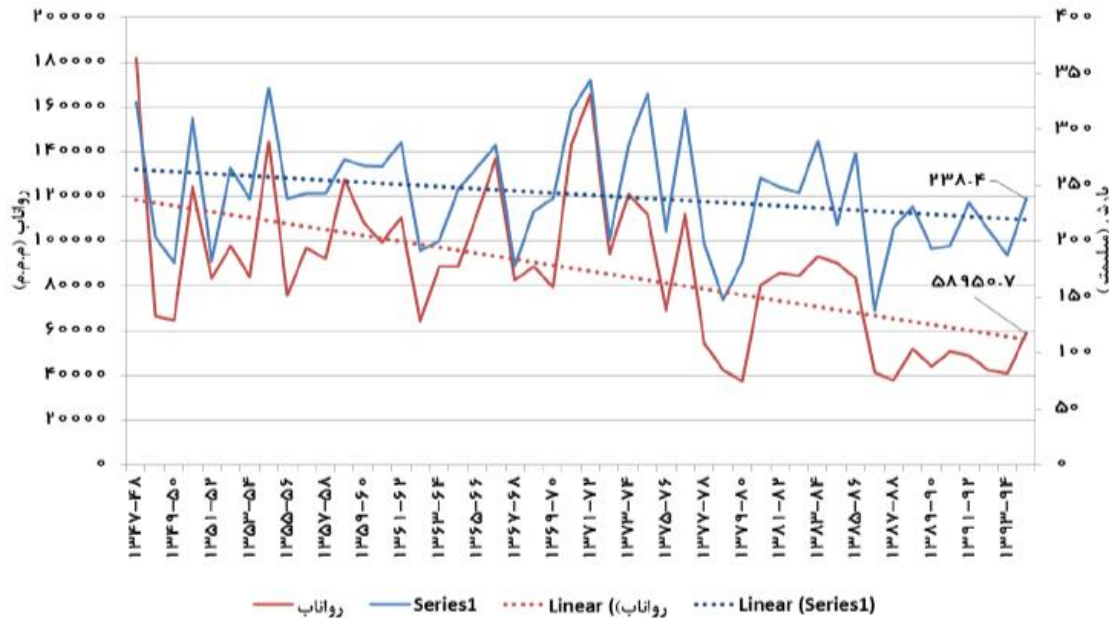
روند افزایش میانگین دمای سالانه کشور در دوره ۹۵-۱۳۴۷

ارزیابی منابع آب سطحی

روند تغییرات رواناب سطحی در کشور

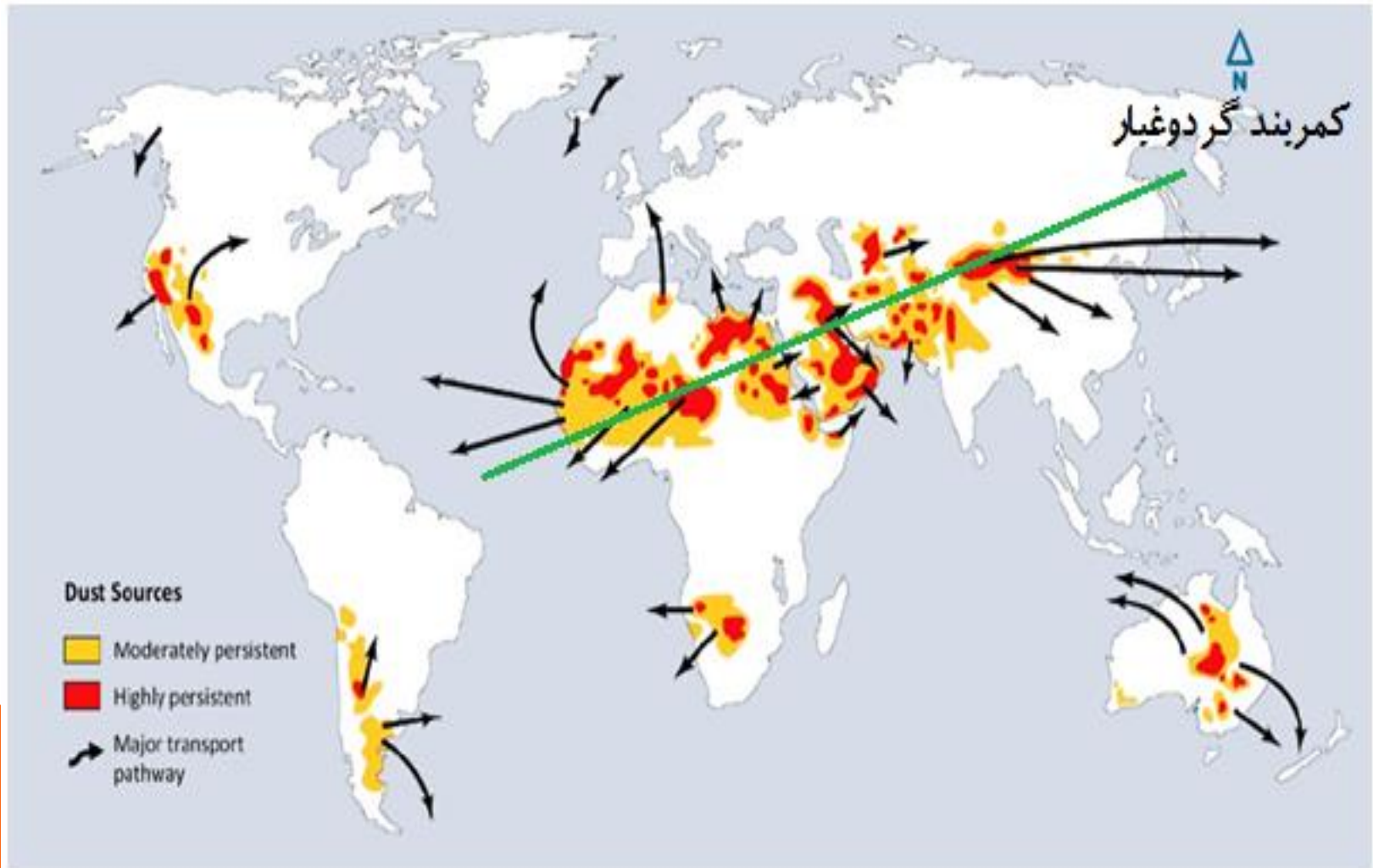
(شرکت مدیریت منابع آب کشور)

میلیون متر مکعب	آیتم
106937.7	متوسط رواناب از ۵۰-۵۱ تا ۵۴-۵۵
100320.2	متوسط رواناب از ۵۵-۵۶ تا ۵۹-۶۰
90413.9	متوسط رواناب از ۶۰-۶۱ تا ۶۴-۶۵
99927.3	متوسط رواناب از ۶۶-۶۷ تا ۶۹-۷۰
127316.6	متوسط رواناب از ۷۱-۷۲ تا ۷۴-۷۵
63277.4	متوسط رواناب از ۷۶-۷۷ تا ۷۹-۸۰
86972.6	متوسط رواناب از ۸۱-۸۲ تا ۸۴-۸۵
51875.5	متوسط رواناب از ۸۶-۸۷ تا ۸۹-۹۰
48450.6	متوسط رواناب از ۹۱-۹۲ تا ۹۴-۹۵

- کاهش ۵۴/۷ درصدی رواناب در نیمه اول دهه ۹۰ نسبت به نیمه اول دهه ۵۰
- متناظر با این دوره، کاهش ۲۰ درصدی بارش

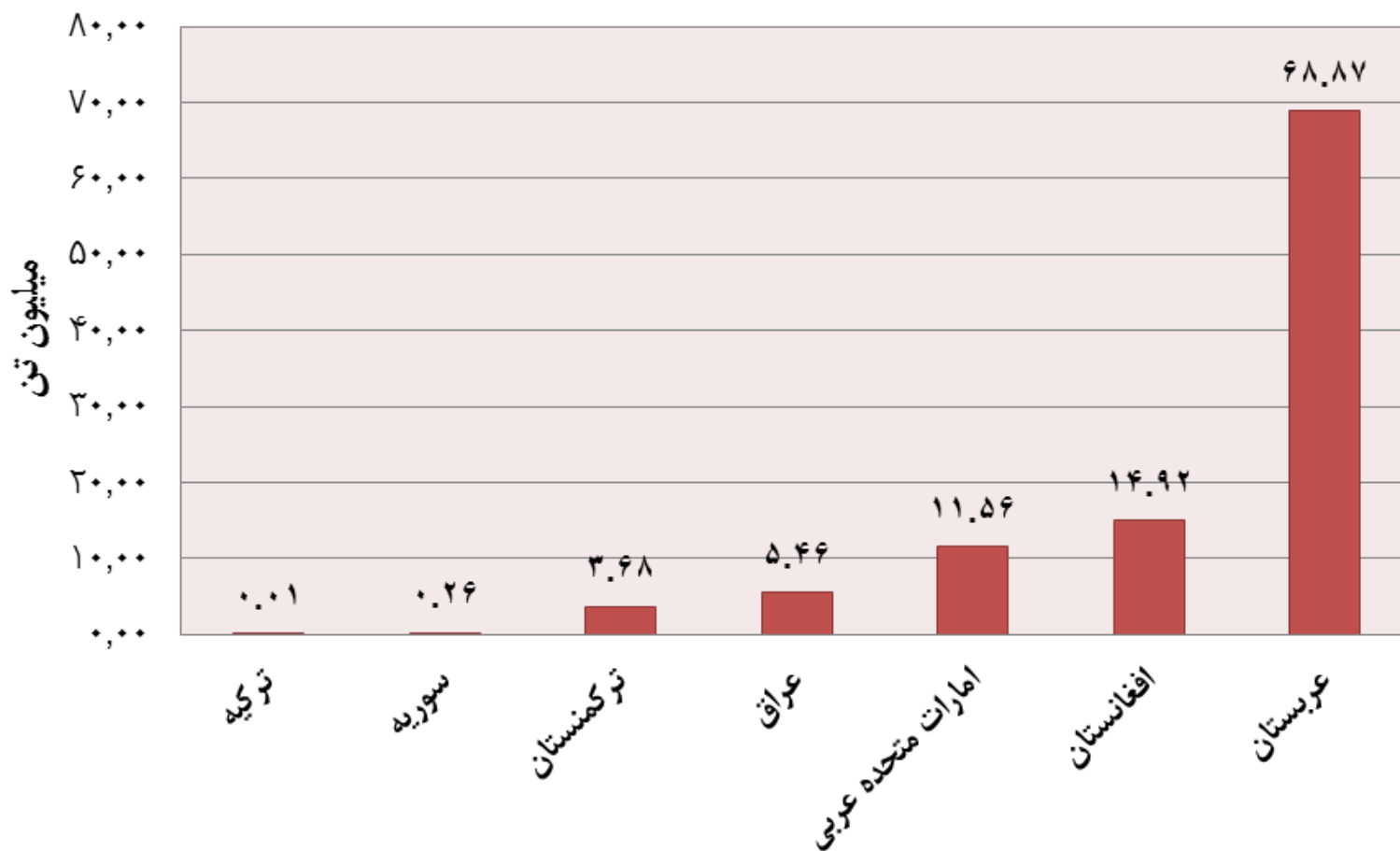
کمربند گردوغبار و منشأ و مسیرهای اصلی طوفان‌های گردوغبار در مسیرهای طولانی جهان (افزایش طوفان های گردوغبار)

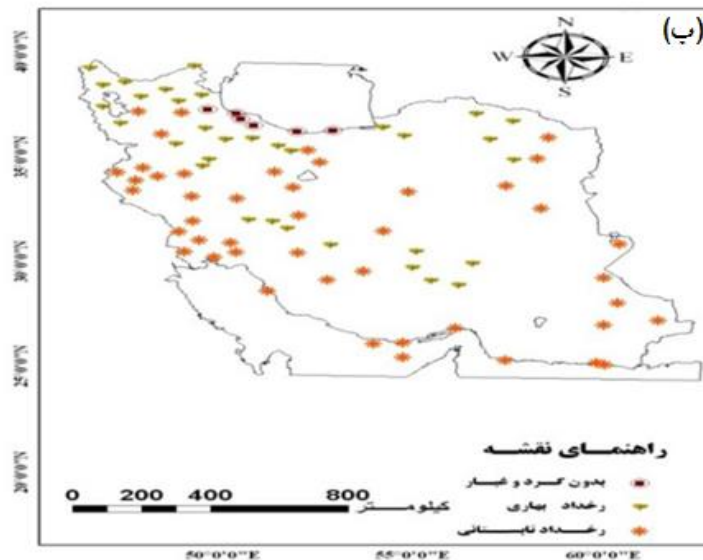
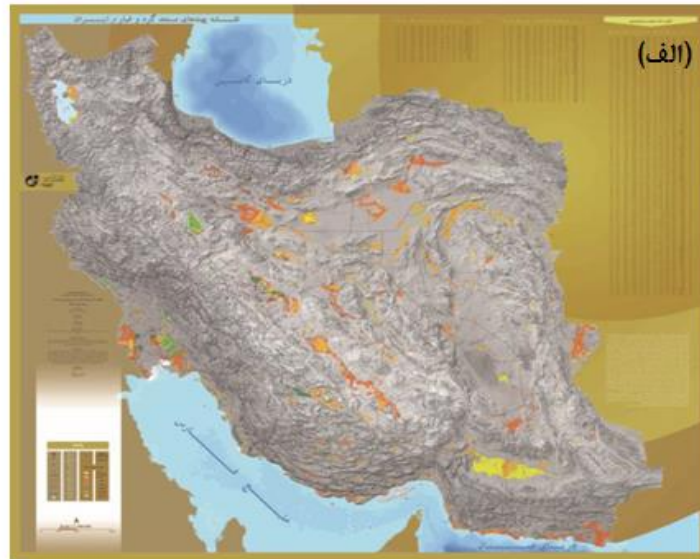
منابع اصلی گردوغبار ایران در کشور های همسایه

وسعت کانون‌های انتشار گردوغبار در کشورهای همسایه ایران

پهنه‌های مستعد گرد غبار در ایران و رخداد فصلی آن

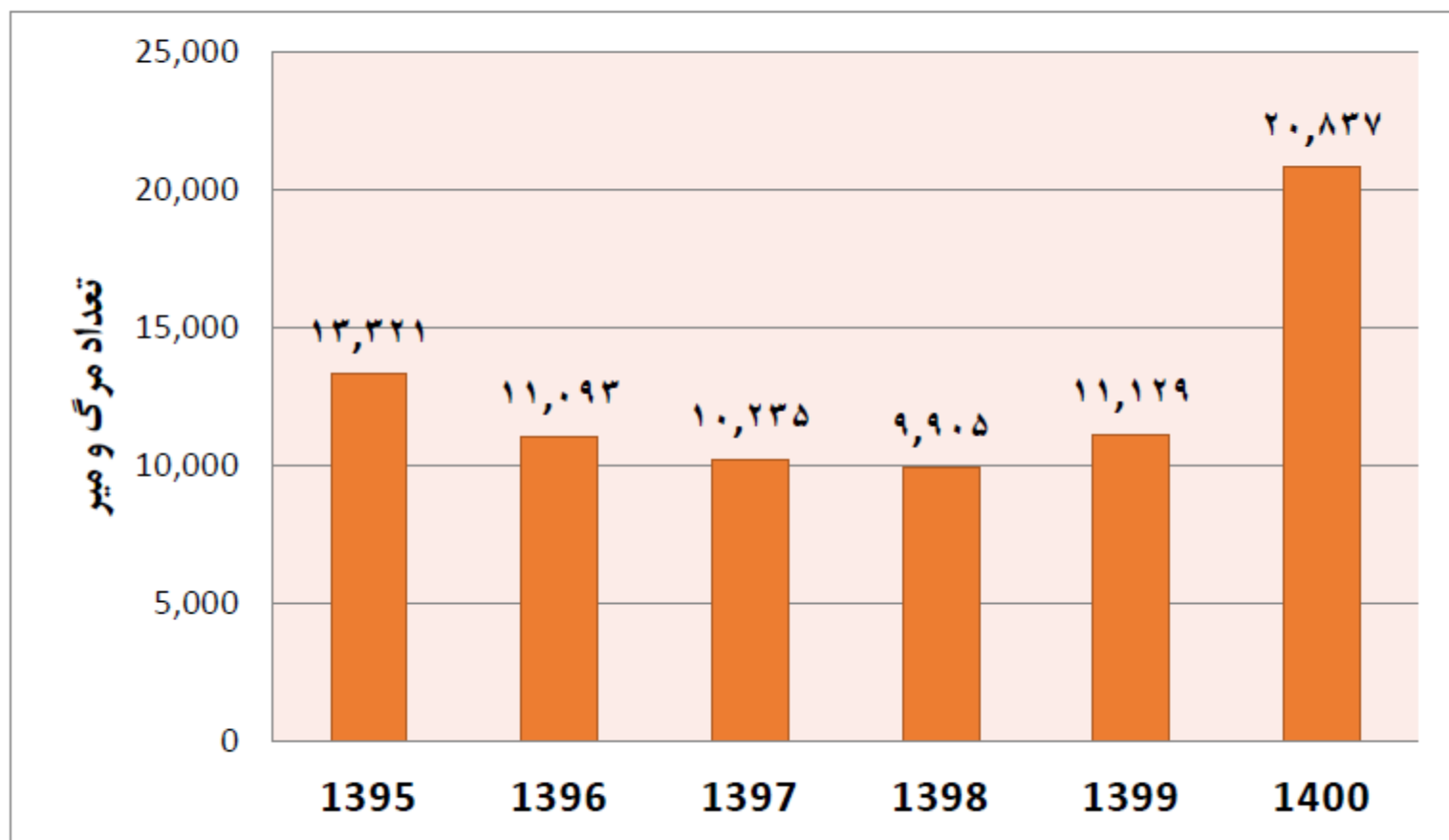

جدول ۲. شهرهای منطقه آسیا و اقیانوسیه با بیش از ۳۰۰ روز ذرات معلق بیش از استاندارد سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۲۰

شهر (کشور)	جمعیت (۲۰۲۰)	تعداد روزهای بیش از استاندارد (۲۰۱۹)
Kelamayi (China)	457,000	355
Nukus (Uzbekistan)	338,000	342
Kuerle (China)	761,000	321
اهواز (ایران)	۱۲۴۴۰۰۰	۳۲۰
Bandar Abbas (Islamic Republic of Iran)	607,000	318
Akesu (China)	413,000	311
Sukkur (Pakistan)	534,000	310
Hyderabad (Pakistan)	1,850,000	301

*Days with dust concentration higher than 50 µg/m³

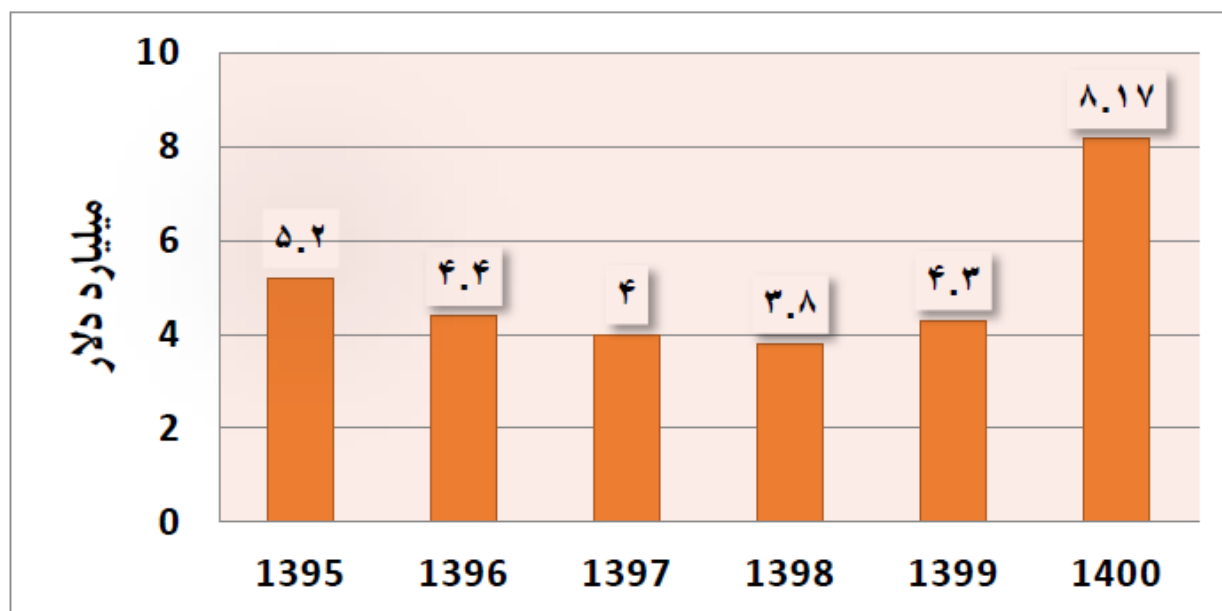
شکل ۴. تعداد مرگ‌ومیرهای کل (همه علل) متناسب به مواجهه طولانی مدت با ذرات معلق ($PM_{2.5}$) در شهرهای مورد بررسی در ایران طی دوره ۱۳۹۵-۱۴۰۰

(مأخذ: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۴۰۱)

شکل ۶. مجموع هزینه‌های اقتصادی مرتبط با مرگ‌ومیر ناشی از همه علل متناسب به ذرات معلق (PM2.5) طی

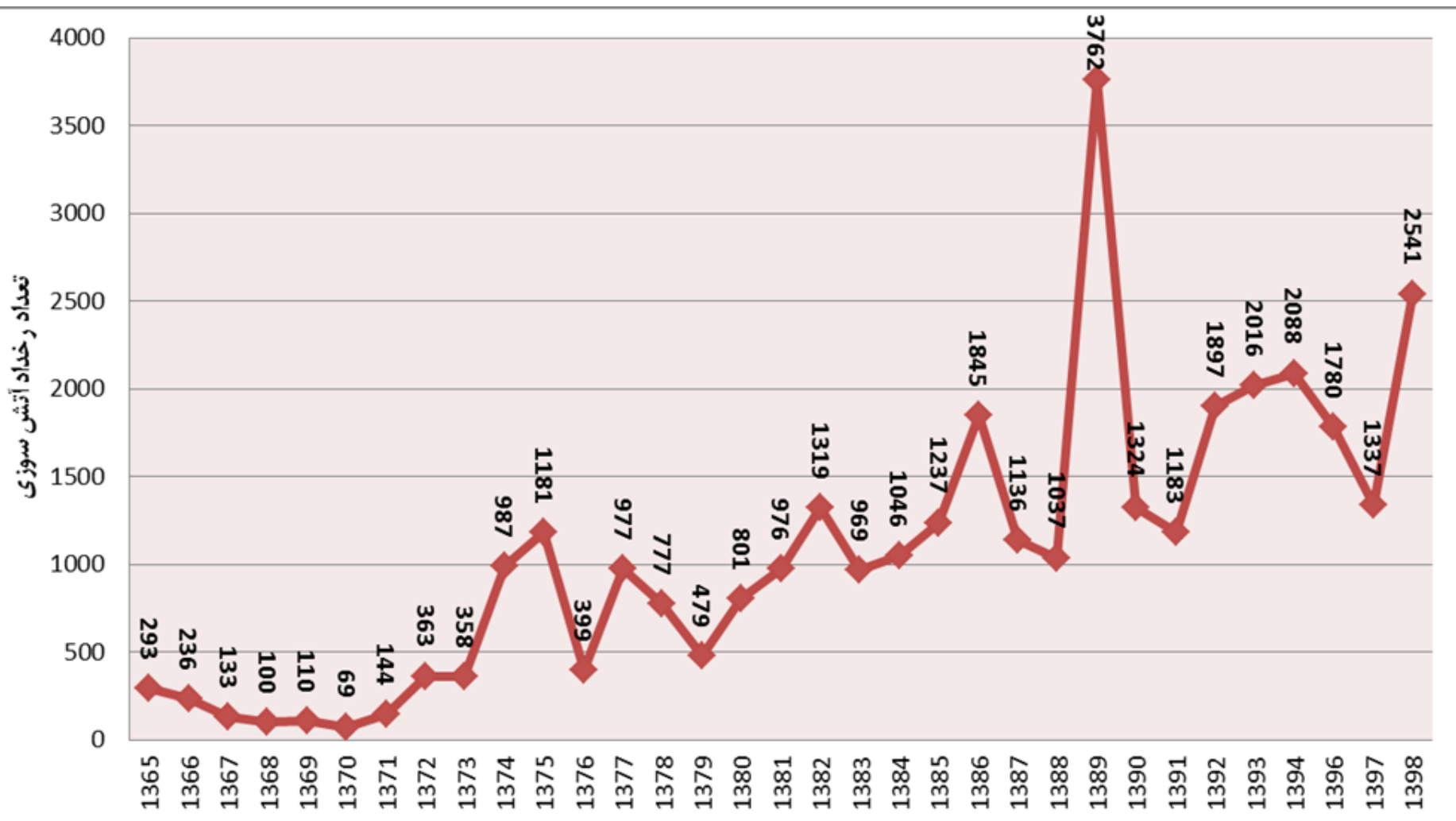
دوره ۱۳۹۵-۱۴۰۰

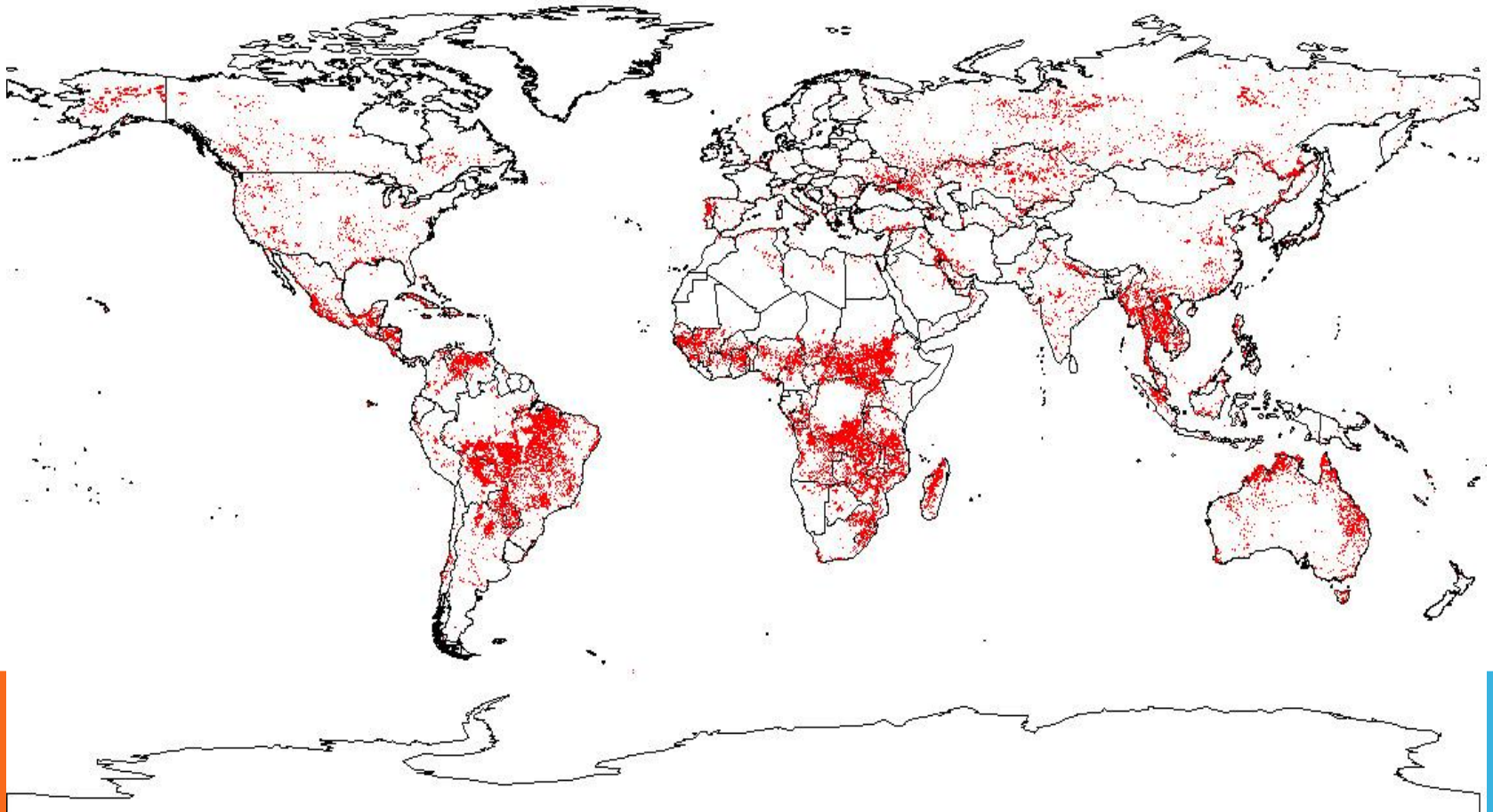
خسارات اقتصادی ناشی از توفان های گرد و غبار در منطقه زابل طی دوره ۲۰۰۴-۲۰۰۰

بخش یا زیر ساخت	هزینه های خسارات (۱۰۰۰ دلار)
جاده ها	۵۶۳۶
سلامت جامعه	۳۱۲۰۰
تعطیلی مدارس	۱۳۲۴
تجمع گرد و غبار در نواحی مسکونی	۱۰۷۸۹
تعمیر و پاکسازی	۷۵۹۰۰
جلوگیری از هجوم گرد و غبار	۶۹۴
کانال های آبیاری	۳۸۹۹
لغو پروازها	۳۵۸
خسارات به بازارها	۳۵۱۵۰
کشاورزی	۴۸۳۰۰
جمع کل	۲۱۳۲۵۰

روند تغییرات آتش سوزی ها در عرصه های طبیعی کشور طی دوره ۹۸-۱۳۶۵

مناطق مستعد آتش سوزی در جهان

خسارات جانی و مالی ناشی از آتش سوزی های بزرگ جنگل ها به تفکیک قاره ها طی دوره ۲۰۱۳-۱۹۸۴

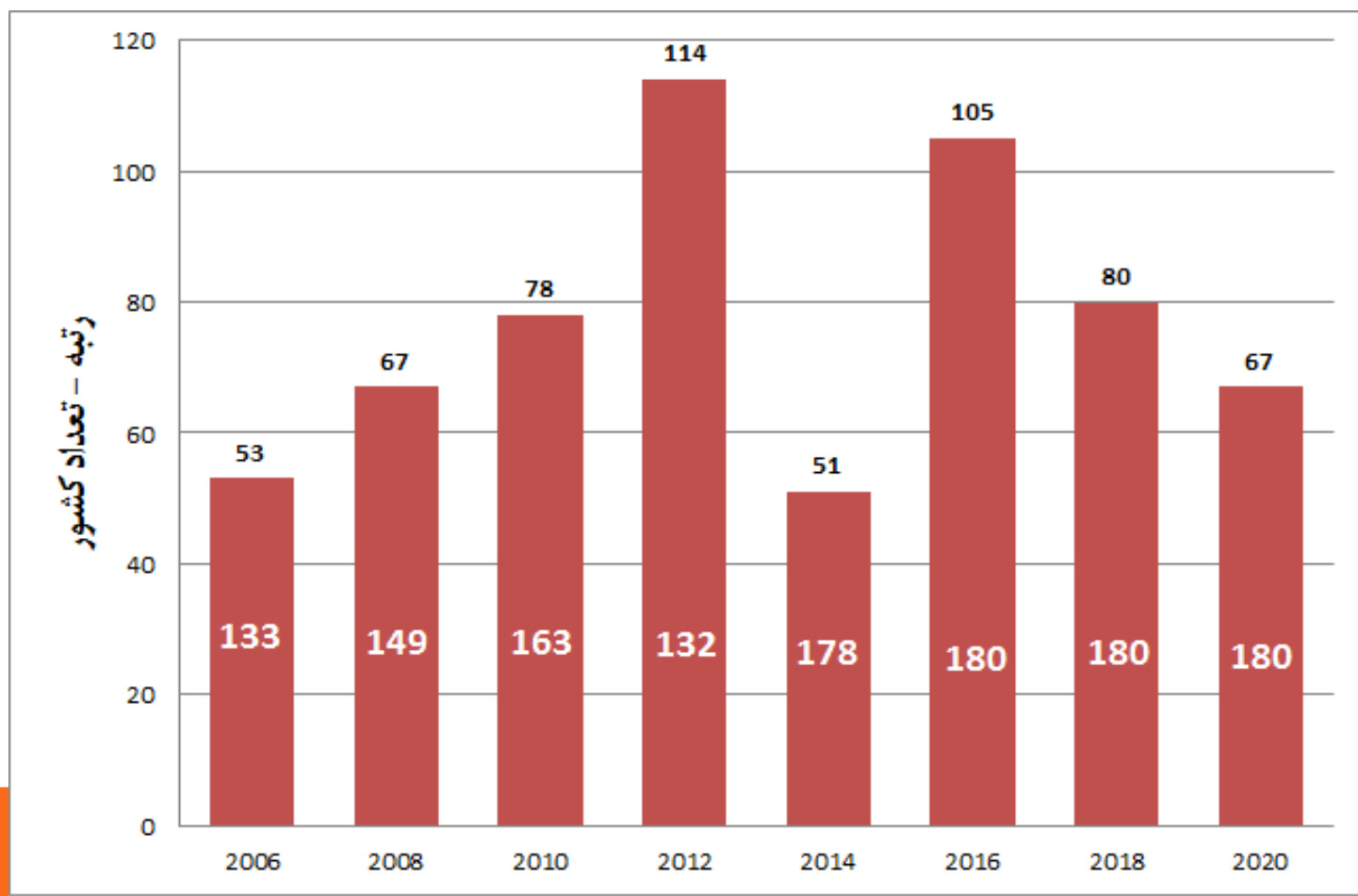
نام قاره	تعداد آتش سوزی	تعداد کشته شدگان	مجموع افراد تحت تاثیر آتش سوزی	تعداد کشته در هر رخداد آتش سوزی	خسارات اقتصادی (میلیون دلار آمریکا)
افریقا	۲۵	۲۷۲	۲۱۶۷۲	۱۱	۴۴۰
امریکا	۱۱۸	۲۳۴	۱۲۲۹۱۷۵	۹	۲۵۲۲۹
آسیا	۵۰	۷۴۸	۳۱۸۸۲۵۷	۳۰	۱۱۸۹۲
اروپا	۸۹	۴۶۲	۱۲۹۵۵۶۲	۱۸	۱۲۶۱۹
اقیانوسیه	۲۱	۲۲۴	۷۴۳۲۰	۹	۲۱۲۱
مجموع	۳۰۳	۱۹۴۰	۵۸۰۸۹۸۶	۷۸	۵۲۳۰۱

ضرورت مشارکت در مناسبات حکمرانی بین المللی محیط زیست

اهداف توسعه پایدار (SDGs)

آرمان ۱- پایان دادن به فقر در همه اشکال آن
آرمان ۲- پایان دادن به گرسنگی، دستیابی به امنیت غذایی و بهبود تغذیه و ترویج کشاورزی پایدار
آرمان ۳- تامین زندگیهای سالم و ترویج و ارتقای رفاه برای همه در همه سنین
آرمان ۴- تامین آموزش کیفی فراگیر و عادلانه و ترویج فرصتهای یادگیری مادامالعمر برای همه
آرمان ۵- تامین برابری جنسیتی و توانمند کردن همه زنان و دختران
آرمان ۶- تامین مدیریت پایدار و قابلیت دسترسی به آب و بهداشت برای همه
آرمان ۷- تامین دسترسی به انرژی پایدار، مطمئن، قابل تهیه و پیشرفته و مدرن برای همه
آرمان ۸- ترویج رشد اقتصادی مستمر، فراگیر و پایدار؛ و اشتغال کامل و مولد و کار شایسته برای همه
آرمان ۹- ایجاد زیرساختهای مقاوم، ترویج صنعت پایدار و فراگیر پرورش نوآوریها
آرمان ۱۰- کاهش نابرابری درون و ما بین کشورها
آرمان ۱۱- ساخت شهرها و سکونتگاههای انسانی فراگیر، ایمن، تاب آور و پایدار
آرمان ۱۲- تامین الگوهای پایدار تولید و مصرف
آرمان ۱۳- انجام اقدامات عاجل برای رویارویی با تغییرات اقلیمی و پیامدهای آن
آرمان ۱۴- حفاظت و بهره برداری پایدار از اقیانوسها، دریاها، و منابع دریایی برای توسعه پایدار
آرمان ۱۵- حفاظت، ترمیم، و ترویج بهره برداری پایدار از زیست بومهای خشکی، مدیریت پایدار جنگل، مبارزه با بیابانزایی و متوقف ساختن تخریب سرزمین و احیاء آنها و معکوس کردن کاهش تنوع زیستی
آرمان ۱۶- ارتقاء جوامعی فراگیر و صلح طلب برای توسعه پایدار و فراهم نمودن دسترسی به عدالت برای همه و ایجاد نهادهای فراگیر، پاسخگو، و موثر در همه سطوح
آرمان ۱۷- تقویت روشهای اجرا و احیاء و تقویت مشارکت جهانی برای توسعه پایدار

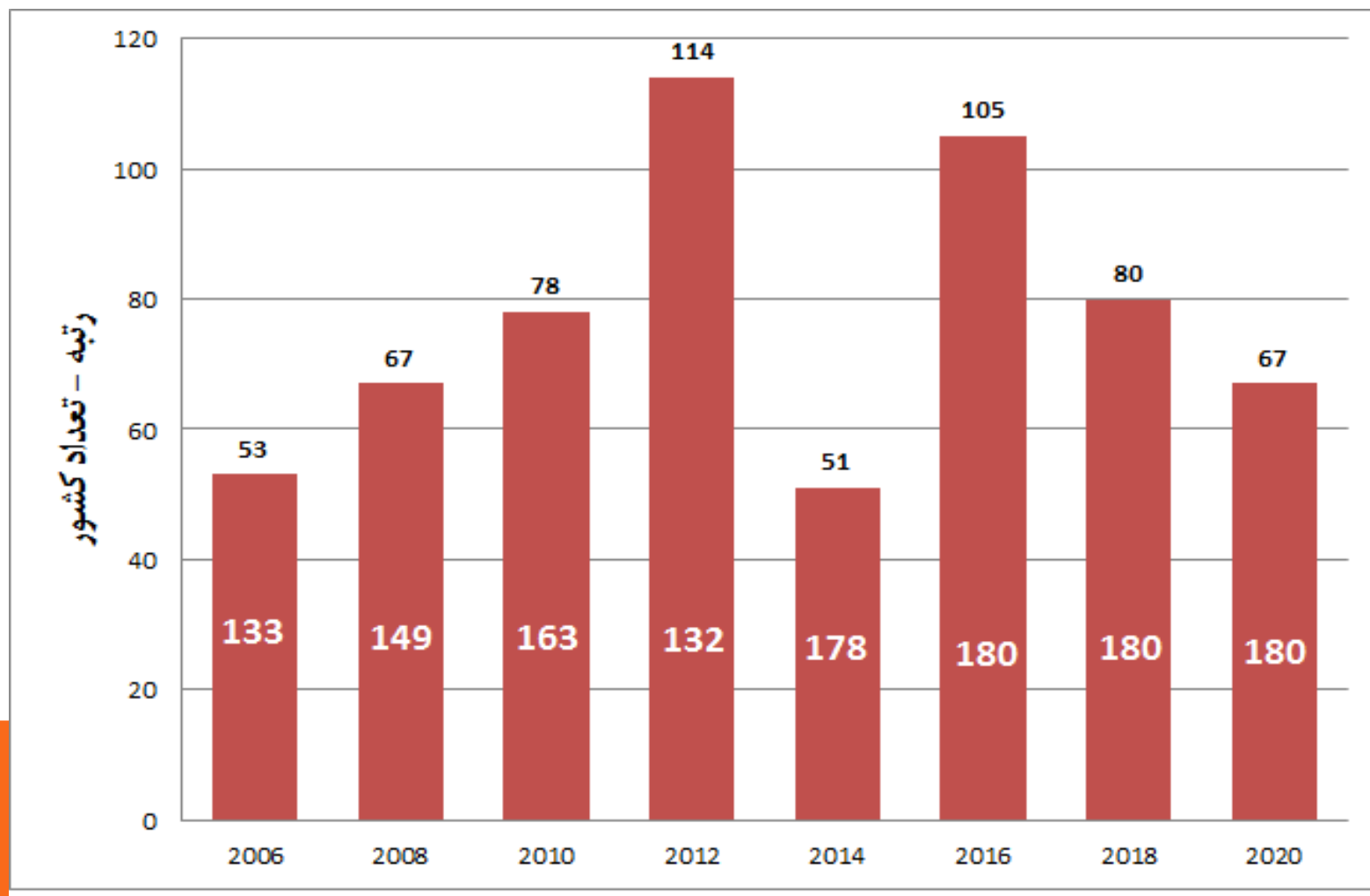
روند تغییرات رتبه و امتیاز شاخص توسعه پایدار ایران طی دوره ۲۰۱۶-۲۰۲۰

شاخص عملکرد محیط زیست (EPI)

شاخص عملکرد محیط زیست توسط تیمی از کارشناسان دانشگاه دانشگاه ییل و دانشگاه کلمبیا با حمایت موسسه مک کال مک بین کانادا در بازه های زمانی دوساله از سال ۲۰۰۶ تهیه و منتشر می شود. شاخص عملکرد محیط زیستی، روشی برای کمی سازی عملکرد محیط زیست کشورها است که بر مبنای مجموعه از شاخص های فرعی، عملکرد کشورها را در زمینه اقدامات و فعالیت های محیط زیست مورد ارزیابی قرار می دهد.

روند تغییرات رتبه ایران در شاخص عملکرد محیط زیست طی دوره ۲۰۰۶-۲۰۲۰

□ شاخص حکمرانی (Worldwide Governance Indicators)

□ پروژه شاخص های حکمرانی با به کارگیری بیش از ۳۰۰۰ نماگر و تجمیع آنها در قالب شش زیرشاخص، و استفاده از بیش از ۳۰ منبع داده، بزرگترین منبع در دسترس برای سنجش کیفیت حکمرانی را فراهم کرده است. این شاخص به شکل جامع، ابعاد سیاسی، اقتصادی و نهادی حکمرانی را محاسبه می کند. همچنین روش شناسی این پروژه، مقداری برای خطای استاندارد د رنظرگرفته و صرفاً به ارائه رتبه بندی کشورها اکتفا نکرده است. از نظر مجریان این پروژه، د رنظ رگرفتن حاشیه خطا برای نمره هر کشور نه تنها امکان مقایسه بین کشورها را دقیق تر کرده و تصویر واقع بینانه و به دور از اغراق از وضعیت حکمرانی در هر کشور ارائه می کند؛ بلکه ثابت می کند اندازه گیری حکمرانی کار آسانی نیست و همیشه احتمال خطای اندازه گیری وجود دارد.

زیرشاخص های این پروژه عبارتند از:

۱. حق اظهارنظر و پاسخگویی (voice and accountability)

این زیرشاخص به بررسی درک افراد از موضوعاتی نظیر میزان حق شهروندان برای انتخاب دولت، آزادی بیان، آزادی اجتماعات و آزادی رسانه ها می پردازد.

۲. ثبات سیاسی و نبود خشونت و تروریسم

political stability and lack of violence/terrorism

این زیرشاخص درک افراد از احتمال بی ثباتی سیاسی و خشونت سیاسی مانند تروریسم را اندازه گیری می کند.

۳. اثربخشی دولت (government effectiveness)

این زیرشاخص درک افراد از میزان کیفیت خدمات عمومی، کیفیت خدمات شهری و استقلال آن از نیروهای سیاسی؛ کیفیت شکل گیری و اجرای سیاست ها و اعتبار تعهد دولت به سیاست ها را می سنجد.

۴. کیفیت مقررات (regulatory quality)

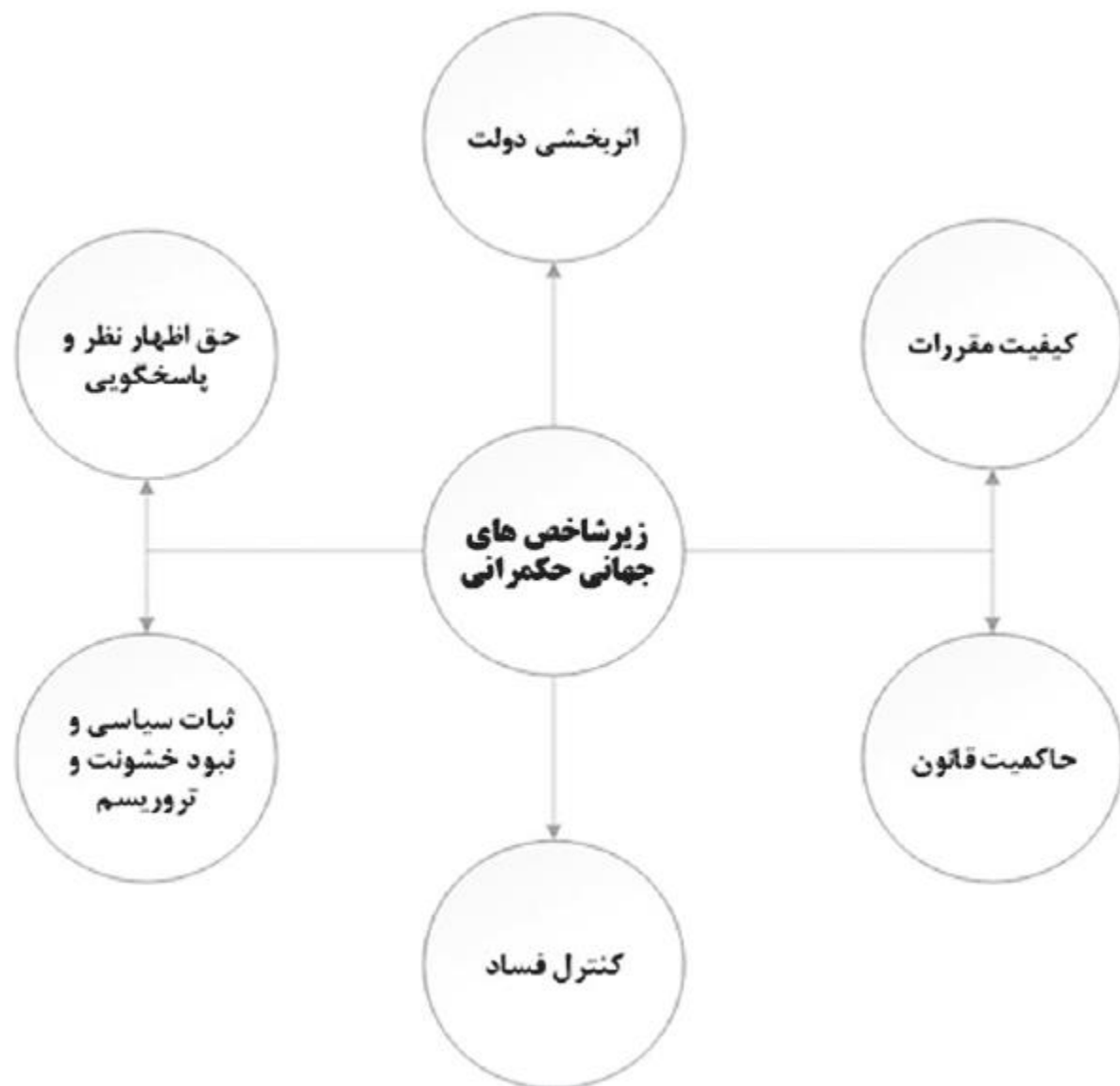
این زیرشاخص درک افراد از میزان توانایی دولت در ایجاد و اجرای سیاست ها و مقررات مربوط به توسعه بخش خصوصی را ارزیابی می کند.

۵. حاکمیت قانون (rule of law)

این زیرشاخص درک افراد از میزان اعتماد افراد و گروه ها، به ویژه گروه های دارای قدرت سیاسی به قوانین جامعه و به طور خاص، کیفیت اجرای قراردادهای، حقوق مالکیت، پلیس، دادگاه ها و همینطور احتمال جرم و خشونت را اندازه گیری می کند.

۶. کنترل فساد (control of corruption)

این زیرشاخص درک افراد از میزان استفاده از قدرت عمومی برای منافع شخصی را اندازه گیری می کند که شامل اشکال خرد و کلان فساد و همین طور احاطه دولت توسط نخبگان و ذینفعان بخش خصوصی می شود.

سازمان محاسبه کننده

این پروژه توسط دانیل کافمن (Daniel Kaufmann) از مؤسسه حکمرانی منابع طبیعی (natural resource governance institute) و مؤسسه بروکینگز (Brookings institution)، و آرت کرای (Aart kraay) از گروه پژوهشی توسعه بانک جهانی (world bank development research group) با حمایت مالی بانک جهانی انجام می شود. گروهی دیگر از پژوهشگران نیز در انجام این پروژه مشارکت دارند.

مقیاس تجمیعی حکمرانی ساخته شده توسط این مدل در قالب توزیع نرمال استاندارد تعریف میشود که میانگین آن صفر است با انحراف از استاندارد یک و دو حد نهایت $2/5 -$ و $2/5 +$ ، یعنی نمرات این زیرشاخصها بین $2/5 -$ و $2/5 +$ هستند

در این گزارش برای نمره هر کشور میزان خطای استاندارد ارائه می شود که نشان دهنده تعداد منابع در دسترس برای هر کشور و میزان هم پوشانی آنها با یکدیگر است. با وجود تعداد بیشتر منابع و هم پوشانی بیشتر میان آنها خطای استاندارد کاهش می یابد. همین طور، این گزارش وضعیت کشورها در هر زیرشاخص را به شکل درصدی رتبه بندی (percentile ranking) می کند. برای مثال رتبه بندی درصدی زیرشاخص کیفیت مقررات برای کشور ایران در سال ۲۰۱۸ کمتر از ۱۰ درصد است که این بدان معناست که کمتر از ۱۰ درصد کشورها در این زیرشاخص وضعیت بدتری نسبت به ایران دارند و بیش از ۹۰ درصد کشورها نسبت به ایران وضعیت بهتری در کیفیت مقررات دارند.

بهترین کشورها در شاخص حکمرانی و زیرشاخص‌های اصلی آن در سال ۲۰۲۰

رتبه	شاخص حکمرانی جهانی	حق اظهار نظر و پاسخگویی	ثبات سیاسی و نبود خشونت و تروریسم	اثربخشی دولت	کیفیت مقررات	حاکمیت قانون	کنترل فساد
۱	نیوزلند	نروژ	گرینلند	سنگاپور	سنگاپور	فنلاند	نیوزلند
۲	نروژ	سوئد	ایسلند	سوئیس	هنگ کنگ	نروژ	سنگاپور
۳	فنلاند	فنلاند	لیختن‌اشتاین	دانمارک	نیوزلند	سوئیس	فنلاند
۴	سوئیس	دانمارک	آندورا	فنلاند	استرالیا	سوئد	سوئد
۵	سوئد	نیوزلند	موناکو	آندورا	هلند	دانمارک	لوکزامبورگ

بدترین کشورها در شاخص حکمرانی و زیرشاخصهای اصلی آن در سال ۲۰۲۰

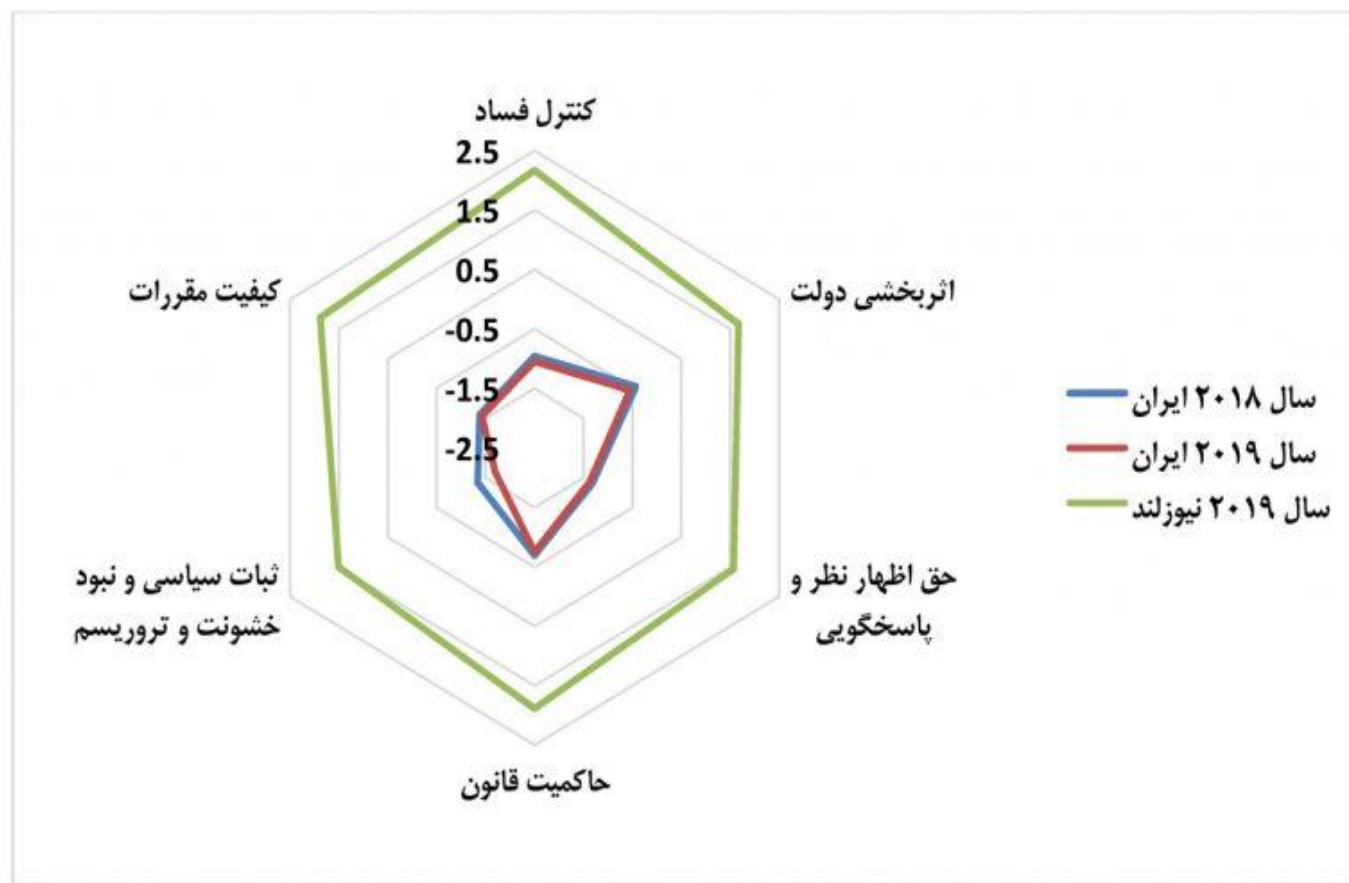
شاخص حکمرانی جهانی	حق اظهار نظر و پاسخگویی	ثبات سیاسی و نبود خشونت و تروریسم	اثر بخشی دولت	کیفیت مقررات	حاکمیت قانون	کنترل فساد
سودان جنوبی	کره شمالی	سوریه	یمن	ونزوئلا	سومالی	سودان جنوبی
سومالی	اریتره	افغانستان	سومالی	لیبی	ونزوئلا	گینه استوایی
سوریه	ترکمنستان	لیبی	هاییتی	اریتره	سوریه	سومالی
یمن	سوریه	عراق	لیبی	سومالی	سودان جنوبی	سوریه
لیبی	سودان جنوبی	سودان جنوبی	اریتره	سودان جنوبی	لیبی	یمن

وضعیت ایران در شاخص و زیرشاخصهای حکمرانی

سال ۲۰۲۰ میلادی		آماره
رتبه جهانی	امتیاز	
۱۸۱	-۱/۱۴	شاخص حکمرانی
۱۷۸	-۱/۰۵	کنترل فساد
۱۴۲	-۰/۵۵	اثربخشی دولت
۱۹۸	-۱/۷۰	ثبات سیاسی و نبود خشونت و تروریسم
۱۹۵	-۱/۴۲	کیفیت مقررات
۱۵۹	-۰/۷۵	حاکمیت قانون
۱۷۹	-۱/۳۷	حق اظهارنظر و پاسخگویی

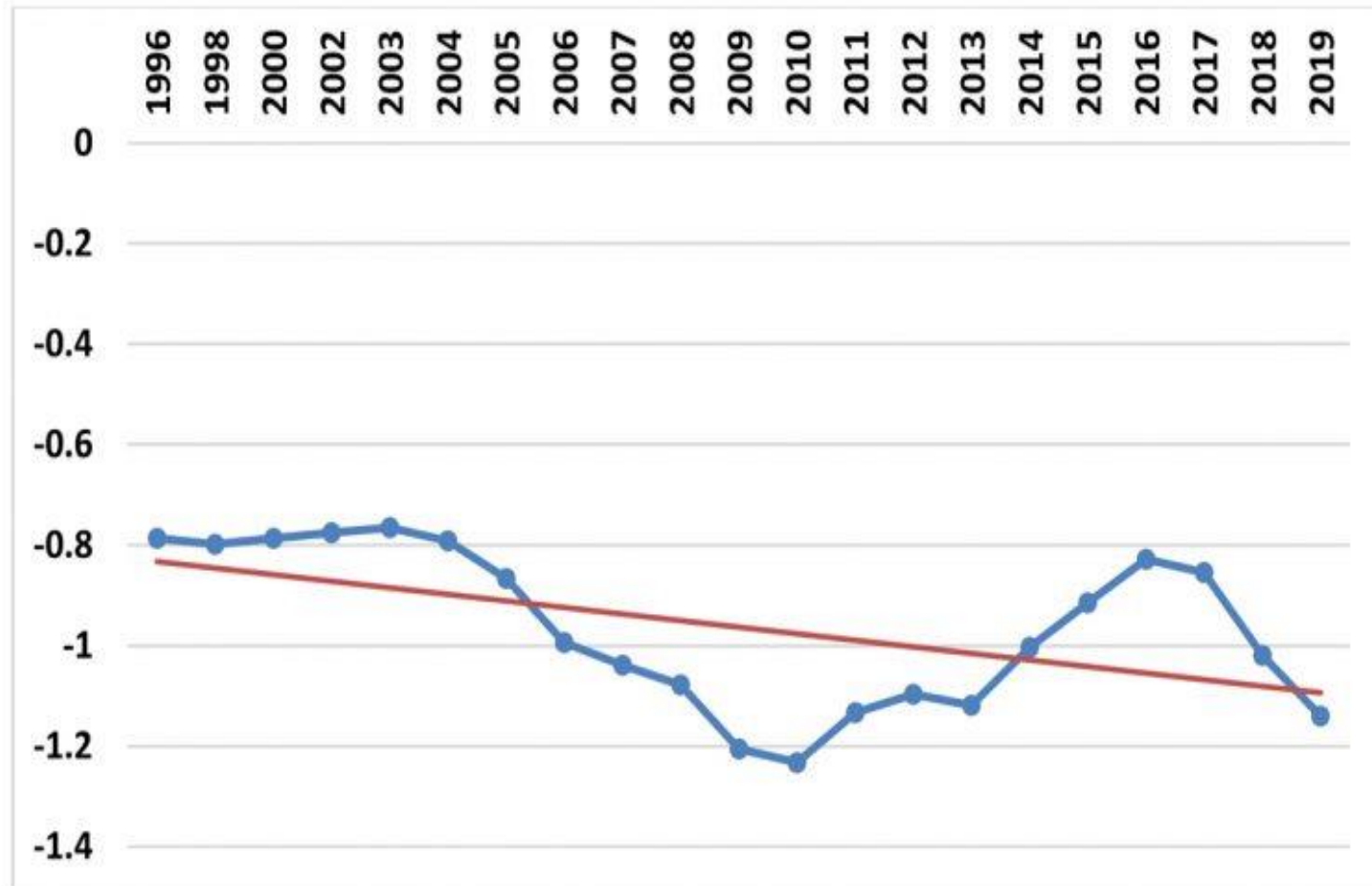
مأخذ: داده‌های بانک جهانی

وضعیت ایران در مقایسه با نیوزلند در زیرشاخص های حکمرانی در سال ۲۰۱۹

در نمودار بالا، هرچه قدر مساحت داخل شکل ایجاد شده بزرگ تر باشد، نشانگر بیشتر بودن نمره شاخص حکمرانی است. بنابراین نمودار بالا نشان می دهد کیفیت حکمرانی ایران در بین سال های ۲۰۱۸ تا ۲۰۱۹ کاهش یافته است و بیشترین کاهش را در ثبات سیاسی و نبود خشونت و تروریسم داشته است.

رند سری زمانی شاخص حکمرانی در ایران

۴. ظرفیت های قانونی ملی ناظر بر استفاده از ظرفیت های بین
المللی

□ ماده (۴۹) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۰/۱۲/۱۳۵۱

در این ماده عنوان شده است کمکهای فنی خارجی و کمکهای بلاعوض که از طرف سازمانهای بین‌المللی و یا کشورهای خارجی در اختیار دولت ایران قرار می‌گیرد (به استثنای کمکهای مربوط به وزارت جنگ) و همچنین برنامه کمکهای ایران به سازمانهای بین‌المللی و کشورهای خارجی تحت نظر کمیته‌ای مرکب از نمایندگان وزارت امور خارجه و وزارت دارایی و وزارت اقتصاد و سازمان تنظیم یا هماهنگ خواهد شد. اعتبار کمکهای ایران به کشورهای خارجی تحت عنوان خاص در بودجه عمومی دولت منظور خواهد گردید.

□ ماده واحده قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی مصوب ۲۶/۱/۱۳۶۵

در این ماده واحده به دولت اجازه داده شده است تا عضویت دولت ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی به مورد تایید قرار داده و نسبت به پرداخت حق عضویت‌های معوقه اقدام نماید. در تبصره (۳) این ماده واحده نیز عنوان شده است تغییرات میزان حق عضویت سازمانها و مجامع مذکور در این قانون همه‌ساله در بودجه سالانه کل کشور پیش‌بینی و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به وسیله هیأت وزیران تخصیص داده می‌شود.

▪ ماده (۱۸۴) قانون برنامه سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹)

در این ماده عنوان شده است به منظور تنظیم سطح روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای جهان و مجامع بین‌المللی، دولت مکلف است براساس گزارش‌های جامع که وزارت امور خارجه از فعالیتهای برون مرزی دستگاههای اجرایی و همکاری و عضویت آنها در سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای (شامل بررسی وضع موجود، ارزیابی عملکرد و ضرورت یا عدم ضرورت ادامه عضویت یا فعالیت دستگاههای مذکور در خارج از کشور و یا کاهش سطح روابط و فعالیتهای آنها) تهیه و ارائه می‌کند، در مورد ادامه و یا قطع فعالیت دستگاههای اجرایی در خارج از کشور و سطح آن و وضعیت عضویت وزارتخانه‌ها، سازمانها، شرکتهای دولتی و نهادهای انقلابی در مجامع منطقه‌ای و بین‌المللی اتخاذ تصمیم کند. کلیه دستگاههای موضوع ماده (۱۱) این قانون و نهادهای عمومی غیردولتی، در صورت تأیید ادامه فعالیتشان در خارج از کشور موظفند حداکثر طی مدت شش ماه تشکیلات و ساختار نمایندگیهای خارج از کشور و نیز وضعیت عضویت خود در مجامع بین‌المللی را براساس مصوبات هیأت وزیران اصلاح کنند.

▪ بندهای (پ) و (ت) ماده (۳۸) قانون برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰-۱۳۹۶)

در بند (پ) دولت مکلف شده است اعتبارات ارزی و ریالی مورد نیاز جهت اجرای تعهدات بین المللی دولت جمهوری اسلامی ایران در حوزه محیط زیست در قالب بودجه های سنواتی را با رعایت اصول (۷۷) و (۱۲۵) قانون اساسی تامین نماید.

در بند (ت) نیز دولت مکلف شده است تا سهم دولت جمهوری اسلامی ایران در طرحهای (پروژه های) بین المللی محیط زیستی مشترک با دولتها و اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی به منظور تشویق و حمایت از جلب کمکها و سرمایه گذاریهای بین المللی و داوطلبانه و کمک به تأمین هزینه های مربوط به کنوانسیون رامسر را با رعایت اصول (۷۷) و (۱۲۵) قانون اساسی تامین نماید.

▪ بند (۱۵) سیاست های کلی محیط زیست ۲۶/۸/۱۳۹۴

در این بند بر تقویت دیپلماسی محیط زیست از طریق (۱) تلاش برای ایجاد و تقویت نهادهای منطقه‌ای برای مقابله با گرد و غبار و آلودگی‌های آبی، (۲) توسعه‌ی مناسبات و جلب مشارکت و همکاری‌های هدفمند و تأثیرگذار دوجانبه، چندجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه‌ی محیط زیست و (۳) بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و مشوق‌های بین‌المللی در حرکت به سوی اقتصاد کم‌کربن و تسهیل انتقال و توسعه‌ی فناوری‌ها تأکید شده است.

▪ مواد (۱۰۰) و (۱۰۱) برنامه هفتم پیشرفت (فصل دیپلماسی اقتصادی) (۱۴۰۲-
۱۴۰۶)

در بندهای مختلف مواد (۱۰۰) و (۱۰۱) لایحه بر جنبه های مختلفی از ارتقای دیپلماسی در حوزه های مختلف و استفاده موثر از ظرفیت های بین المللی در ابعاد مختلف تاکید شده است که از مهمترین آنها می توان به موارد زیر اشاره کرد

در بند (ب) ماده (۱۰۰) لایحه قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران بر کنشگری فعال در موضوعات مختلف بین المللی شامل مسائل مربوط به حوزه های حقوق بشر، خلع سلاح، محیط زیست، صیانت از برنامه صلح آمیز هسته ای کشور، لغو تحریم های ظالمانه، مدیریت بحران ها و مناقشات منطقه ای و مقابله با «خشونت گرایی، اربعاب گری (تروریسم) و افراط گرایی» و الهام بخشی انقلاب اسلامی به جامعه مستضعفین جهان تاکید شده است.

در بند (پ) ماده (۱۰۱) لایحه قانون برنامه هفتم پیشرفت نیز بر بر فراهم آوردن زمینه استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی در جهت توسعه هرچه بیشتر روابط اقتصادی و تجاری خارجی با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران تاکید شده است.

مهمترین قانون کنونی برای استفاده از ظرفیت های بین المللی

□ بند (ه) تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ مصوب ۲۴/۱۲/۱۴۰۱

بر اساس این بند به دولت اجازه داده می شود تا سقف دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو، کمکهای بلاعوض بین المللی از سوی مؤسسات و سازمان های بین المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، سرمازدگی، مقابله با ریزگردها، گرد و غبار، بیابان زدایی، حفاظت از تالابها و مبارزه با آفات و بیماری های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین آلات و تجهیزات مربوط، اجرای طرحهای توسعه ای و زیربنایی کشور و طرحهای موضوع صندوق ملی محیط زیست و امور مربوط به پناهندگان را دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه داری کل کشور صرف هزینه های مرتبط نماید. دستگاههای اجرائی دریافت کننده نیز مکلفند شده اند تا گزارش عملکرد و نحوه هزینه کرد کمکهای دریافتی را هر شش ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه نمایند.

ده درصد (۱۰٪) از مبلغ مندرج در این بند جهت کمک به آسیب دیدگان ناشی از حوادث و سوانح به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران اختصاص می یابد. سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز مکلف شده اند گزارش عملکرد این تبصره را هر چهار ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارسال نمایند.

▪ **بند (پ) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ مصوب مورخ ۲۱/۱۲/۱۴۰۲**
بر اساس این بند به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف **دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰)** یورو، کمکهای بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، سرمازدگی، مقابله با گردوغبار، بیابان‌زدایی، حفاظت از تالاب‌ها و مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط، تجهیزات مورد نیاز بالگردهای امدادی ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا)، اجرای طرحهای توسعه‌ای و زیربنایی کشور و طرحهای موضوع صندوق ملی محیط‌زیست، ساماندهی و مرمت آثار تاریخی و موزه‌ها و توسعه گردشگری و صنایع‌دستی و امور مربوط به پناهندگان و اتباع خارجی و تأمین تجهیزات و مواد مصرفی بانک ژن‌شناسی ایرانیان دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نماید. دستگاههای اجرایی دریافت‌کننده مکلفند گزارش تفصیلی عملکرد از جمله نحوه هزینه‌کرد کمکهای دریافتی را هر شش ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور و کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.

بند (د) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۴

د - به دولت اجازه داده می شود با رعایت اصل هشتادم (۸۰) قانون اساسی تا سقف دو **میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو**، کمک های بلاعوض بین المللی از سوی مؤسسات و سازمان های بین المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از **حوادثی مانند زلزله، سیل، فرونشست، مقابله با آتش سوزی جنگل ها و مراتع، خشکسالی، سرمازدگی، طوفان، تگرگ، تنش های دمایی، مقابله با گردوغبار، مدیریت تغییرات اقلیمی، بیابان زدایی، حفاظت از ذخایر ژنی (ژنتیک) گیاهی و جانوری، حفاظت از تالاب ها و مبارزه با آفات و بیماری های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین آلات و تجهیزات مربوط، تجهیزات مورد نیاز بالگردهای امدادی ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا)، سازمان فوریت های پیش بیمارستانی اورژانس کشور و جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تجهیزات آتش نشانی و امداد و نجات و نردبان هیدرولیکی بلندمرتبه و آمبولانس برای شهرداری های کشور، اجرای طرح های توسعه ای و زیربنایی کشور و طرح های موضوع صندوق ملی محیط زیست، ساماندهی و مرمت آثار تاریخی و موزه ها و توسعه گردشگری و حمایت از زنجیره ارزش صنایع دستی و امور مربوط به پناهندگان و اتباع خارجی و تأمین تجهیزات و مواد مصرفی بانک ژن شناسی ایرانیان را دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه داری کل کشور صرف هزینه های مرتبط نماید. دستگاههای اجرائی دریافت کننده مکلفند گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله نحوه هزینه کرد کمک های دریافتی را هر شش ماه یک بار به کمیسیون های اقتصادی، برنامه و بودجه و محاسبات، بهداشت و درمان، عمران، فرهنگی و کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی و سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند.**

□ آیین نامه جذب ، هدایت و توزیع کمک های خارجی در مدیریت بحران
مصوب ۱۴۰۲/۶/۲۲ موضوع بند (ج)، (د) و (ژ) ماده (۹) قانون مدیریت
بحران کشور

در این آیین نامه سازوکارهای جذب، هدایت و توزیع کمک های خارجی در
مراحل کاهش خطر، آمادگی و پاسخ و بازسازی و بازتوانی، نحوه همکاری و
وظایف دستگاه های اجرایی مشمول این آیین نامه و غیره تعیین شده
است.

■ مصوبه ماده واحده «ارتقاء مرکز تعاملات بین‌المللی علم و فناوری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری به سازمان توسعه همکاری‌های علمی و فناوریانه بین‌المللی» شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوب مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۰

ماده واحده- با استناد به بندهای ۱-۶ و ۲۳-۳ ماده ۴ سند تحول شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر «سیاست‌گذاری بازمهندسی ساختار نهادی، مدیریتی و فعالیت‌های علمی و فرهنگی به منظور بازآرایی و هم‌افزا کردن همه ظرفیت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری» و «سیاست‌گذاری به منظور مواجهه فعال و تعامل در حوزه‌های مرتبط با اسناد بین‌المللی فرهنگ و علم»؛ به منظور هماهنگی و یکپارچه‌سازی برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی مرتبط با حوزه علم و فناوری در زمینه توسعه روابط علمی و فناوریانه بین‌المللی، حمایت، پشتیبانی و ایجاد زیرساخت‌های لازم در راستای تقویت شبکه‌های ارتباطی بین‌المللی در سطوح دولتی و بخش خصوصی و اجرایی‌سازی بند ۳ ماده ۴ سند جامع روابط علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران؛ با ارتقاء «مرکز تعاملات بین‌المللی علم و فناوری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری» به «سازمان توسعه همکاری‌های علمی و فناوریانه بین‌المللی» ذیل معاونت مذکور موافقت می‌شود.

۵. ظرفیت های بین المللی (کنوانسیون ها و سازمان های بین
المللی)

□ بروز طیف گسترده ای از معضلات و مخاطرات زیست محیطی و طبیعی با آثار و پیامدهای فرا ملی و جهانی، رویکرد جامعه جهانی به عرصه ها و مسائل زیست محیطی و بلایای طبیعی ، لزوم تعامل و همکاری با جامعه جهانی و نیز بهره مندی از تجارب و ظرفیتهای موجود ، گسترش همکاری های منطقه ای در سایه گفتگوهای دوجانبه و چند جانبه را اجتناب ناپذیر نموده است که بازتاب آن در قالب کنوانسیونهای متعدد زیست محیطی نمایان شده است، به طوریکه تاکنون حدود ۵۰۰ کنوانسیون بین المللی و منطقه ای به تصویب رسیده است که جمهوری اسلامی در حدود ۵۰۰ موافقتنامه و سازمان بین المللی و منطقه ای عضویت دارد.

فهرست عضویت ایران سازمان ها، کنوانسیون ها و موافقنامه های بین المللی

جدول شماره یک: سازمان های اولویت دار

ردیف	نام سازمان یا مجمع بین المللی	دستگاه اجرایی طرف عضویت	معوقه	حق عضویت ۲۰۲۲	واحد پول
۱	سازمان ملل متحد	وزارت امور خارجه	۲۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۸۰۰,۰۰۰	دلار
۲	آژانس بین المللی انرژی اتمی	وزارت امور خارجه	۵,۲۹۷,۱۴۸	۱,۲۷۷,۵۵۵	یورو
			۵۹۸,۶۱۷	۲۰۴,۵۱۷	دلار
۳	سازمان بهداشت جهانی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۹,۷۰۲,۲۷۷ (معوقات و حق عضویت ۲۰۲۲)	-	دلار
۴	سازمان بین المللی کار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۴,۹۳۷,۹۵۱	۱,۵۰۰,۲۴۵	فرانک سوئیس
۵	پیمان بین المللی منع گسترش سلاح های هسته ای	وزارت امور خارجه	-	۱۲,۲۴۸	دلار
۶	سازمان پلیس جنایی بین المللی (اینترپل)	وزارت کشور	۴۱۶,۳۷۷	۳۱۹,۶۱۴	یورو
۷	سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)	وزارت علوم، تحقیقات، فناوری	۶,۸۸۴,۱۵۶	۵۷۸,۶۵۴	دلار
			-	۵۲۲,۹۵۵	یورو
۸	سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو)	وزارت جهاد کشاورزی	۳,۷۳۲,۱۶۲,۱۱	۷۴۹,۰۸۱,۷۷	یورو
			۶,۷۴۸,۱۰۸,۶۴	۱,۰۷۷,۳۸۴,۰۱	دلار
۹	سازمان جهانی جهانگردی	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۲۲۹,۸۲۳	۱۱۱,۳۹۹	یورو
۱۰	سازمان بین المللی استاندارد (ISO)	سازمان ملی استاندارد	-	۱۱۶,۸۷۵	فرانک سوئیس
۱۱	سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)	سازمان ملی استاندارد	۱۶۸,۰۰۰	۵۶,۸۰۰	یورو
۱۲	کنوانسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)+ استانداردهای مربوط به تجهیزات مورد استفاده در محیط های مستعد انفجار (IECX)	سازمان ملی استاندارد	۷۶,۳۰۰	۷۱,۶۰۰	فرانک سوئیس
			-	۳,۰۰۰	
۱۳	سازمان هواشناسی جهانی	وزارت راه و شهرسازی	۹۹۹,۲۲۸,۲۱	۲۶۴,۷۵۵,۷۹	فرانک سوئیس
۱۴	کنوانسیون منع گسترش، تولید، انباشت و به کارگیری سلاح های شیمیایی و انهدام آنها	وزارت امور خارجه	۷۰۸,۴۲۸	۲۵۶,۱۲۳	یورو
۱۵	اتحادیه پست جهانی	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران)	۳۳۳,۱۳۹	۲۳۰,۰۰۰	فرانک سوئیس
۱۶	شورای همکاری گمرکی (سازمان جهانی گمرک)	وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک)	۶۴,۰۳۰,۶۱	مطابق صورتحساب ۲۰۲۲	یورو
۱۷	سازمان کشورهای صادرکننده	وزارت نفت	۵,۷۵۵,۶۰۰	۲,۰۲۷,۸۰۰	یورو

ردیف	نام سازمان یا مجمع بین‌المللی	دستگاه اجرایی طرف عضویت	معوقه	حق عضویت ۲۰۲۲	واحد پول
	نفت (OPEC)				
۱۸	اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه دور (ITU)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	-	۳۱۸,۰۰۰	فرانک سوئیس
۱۹	سازمان بین‌المللی دریانوردی (ایمو)	وزارت راه و شهرسازی (سازمان بنادر و دریانوردی)	-	۲۹۴,۲۲۵	پوند
۲۰	کنوانسیون منع تکمیل و توسعه و تولید و ذخیره سلاح های باکتریولوژیک (بیولوژیک) و سعی و انهدام سلاح های مذکور	وزارت امور خارجه	۱۳,۵۶۶	۷,۵۰۰	دلار
۲۱	سازمان همکاری اقتصادی هشت کشور اسلامی در حال توسعه (دی هشت)	وزارت امور خارجه	۲۰۰,۰۰۰	۱۵۸,۷۱۶,۵۹	دلار
۲۲	سازمان بین‌المللی مهاجرت	وزارت کشور	۱,۲۷۲,۳۱۸	۲۲۲,۴۳۹	فرانک سوئیس
۲۳	اتحادیه همکاری منطقه ای کشورهای حاشیه اقیانوس هند	وزارت امور خارجه	۴۸,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	دلار
۲۴	کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد تغییرات آب و هوا	سازمان حفاظت محیط زیست	۵۰۲,۹۰۵,۳۱	مطابق صورت حساب ۲۰۲۲	یورو
۲۵	پروتکل مونترال تحت کنوانسیون وین برای حفاظت از لایه ازن	سازمان حفاظت محیط زیست	۱۵۰,۴۴۹,۱۲	۲۱,۱۱۶	دلار
۲۶	پروتکل کیوتو در مورد کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد در مورد تغییر آب و هوا	سازمان حفاظت محیط زیست	۹۸,۱۱۸	۱۷,۴۱۷	یورو
۲۷	کنوانسیون وین برای حفاظت از لایه ازن	سازمان حفاظت محیط زیست	۱۱,۶۲۹,۶۹	۳,۹۱۲	دلار
۲۸	کنوانسیون بازل درباره کنترل انتقال برون مرزی مواد زاید زیانبخش و دفع آنها	سازمان حفاظت محیط زیست	۵۵,۸۴۱,۸۳	۲۴,۱۲۳	دلار
۲۹	کنوانسیون استکهلم در خصوص آلاینده های آلی پایدار	سازمان حفاظت محیط زیست	۶۳,۹۷۹,۲۵	۲۶,۰۵۳	دلار
۳۰	کنوانسیون چارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر (کنوانسیون تهران)	سازمان حفاظت محیط زیست	۳۷۶,۵۱۵	۷۲,۰۰۰	دلار
۳۱	کنوانسیون مربوط به	سازمان حفاظت محیط زیست	۵۵,۸۲۱,۶۵	۱۸,۱۶۵	فرانک سوئیس

فهرست و سال عضویت کنوانسیونها و پروتکل های بین المللی مرتبط با محیط زیست و منابع طبیعی در ایران

ردیف	نام پیمان بین المللی	تاریخ تصویب عضویت ایران
1	اتحادیه بین المللی حفاظت از طبیعت و منابع طبیعی – اتحادیه جهانی حفاظت (IUCN)	1352
4	قانون کنوانسیون مربوط به تالابهای بین المللی و تالابهای زیستگاه پرندگان آبی (کنوانسیون رامسر)	1352
5	قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان	1353
6	قانون الحاق ایران به کنوانسیون تأسیس سازمان حفظ نباتات مدیریتانه ای و اروپایی	1354
7	قانون اجازه تصویب قواعد و مقررات کنوانسیونهای بین المللی دریایی	1355
8	قانون الحاق ایران به کنوانسیون تجارت بین المللی گونه های حیوانات و گیاهان وحشی در معرض نابودی	1355
9	کنوانسیون منطقه ای کویت برای همکاری درباره حمایت و توسعه محیط زیست دریائی و نواحی ساحلی در برابر آلودگی	1358
10	پروتکل همکاری منطقه ای برای مبارزه با آلودگی ناشی از نفت و سایر مواد مضره در موارد اضطراری	1360
11	قانون ادامه عضویت ایران در برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد (UNDP)	1362
12	پروتکل راجع به آلودگی دریایی ناشی از اکتشاف و استخراج از فلات قاره	1372
13	پروتکل راجع به حمایت محیط زیست دریایی در برابر منابع آلودگی مستقر در خشکی	1371
14	پروتکل کنترل انتقالات برون مرزی مواد زائد خطرناک و دیگر ضایعات در دریا	1380
15	کنوانسیون وین برای حفاظت از لایه ازن	1368
16	پروتکل مونترآل در مورد مواد کاهنده لایه ازن	1368
17	قانون تصویب اصلاحیه های اجلاسهای لندن و کنهاک راجع به پروتکل مونترآل در مورد مواد کاهنده لایه ازن	1375
16	کنوانسیون بازل در باره انتقالات برون مرزی مواد زائد زیان بخش و دفع آنها	1371
17	کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد تغییرات آب و هوا (تغییرات اقلیمی)	1375
18	پروتکل کیوتو در مورد کنوانسیون تغییرات اقلیمی	1384
19	کنوانسیون تنوع زیستی	1375
20	پروتکل ایمنی زیستی	1382

بر اساس تعهدات جمهوری اسلامی، دولت سالانه منابعی را در بودجه های سنواتی برای پرداخت حق عضویت های این کنوانسیون ها و سازمان های بین المللی پیش بینی، و حق عضویت های هر سال در هیت دولت تصویب و ابلاغ می گردد. لذا در قانون بودجه سال **۱۴۰۳** مبلغ **۱۵۰۰ میلیارد تومان** پیش بینی شده است که باید برای **۲۱۳** سازمان، اتحادیه، کنوانسیون و پروتکل های بین المللی که جمهوری اسلامی ایران در آنها عضویت دارد، پرداخت گردد

لذا استفاده از منابع مالی و فنی این نهادها در زمره مهمترین اولویت های کشور در **چارچوب دیپلماسی** است که باید در قانون توجه تمامی نهادهای مرتبط با محیط زیست و **بلایای طبیعی** قرار گیرد.

نهاد ها و کنوانسیون های بین المللی کمک کننده به کشورها

❑ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ (ICRC)

. International Committee of the Red Cross

این نهاد یکی از قدمی‌ترین و مهمترین نهاد در زمینه کمک‌های بشردوستانه بویژه در خصوص بلایا طبیعی است. این نهاد یک انجمن و سازمان غیردولتی انسان‌دوستانه است که مقر اصلی آن در شهر ژنو سوئیس است. این سازمان در ابتدا فقط برای مراقبت از سربازان زخمی جنگ بود اما بعدها برای تسکین همه دردهای بشری گسترش یافت. تقریباً در همه کشورهای دنیا شعبه‌هایی از صلیب سرخ وجود دارد که در طول جنگ و صلح کار می‌کنند. این سازمان به مردم بی‌پناه بدون هیچ تبعیضی از لحاظ طبقه، رنگ، عقیده و ملیت خدمت می‌کند. ارایه کمک‌های اولیه، پیش‌گیری از وقوع حوادث

❑ برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP)

برنامه عمران سازمان ملل متحد که در سال ۱۹۶۵ به وجود آمد شبکه جهانی سازمان ملل متحد برای توسعه است. این برنامه کشورها را از دانش، تجارب و منابع یکدیگر آگاه ساخته و از ایجاد تحول در آنها با هدف کمک به مردم برای ساختن زندگی بهتر حمایت می‌کند.

برنامه عمران ملل متحد در پنج زمینه اصلی به کشورهای عضو کمک می‌نماید تا راه حل مناسبی برای مقابله با چالش‌های موجود بیابند. این زمینه‌ها عبارتند از:

- حکومت‌مداری مردم سالار
- کاهش فقر
- جلوگیری از بروز بحران و جبران صدمات ناشی از آن
- انرژی و محیط زیست
- بیماری‌های

□ سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل متحد (UNIDO)

به منظور پاسخگویی به نیاز صنعتی کشورهای در حال توسعه سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) در ژانویه ۱۹۶۷ از سوی مجمع عمومی به عنوان یک رکن فرعی مجمع ایجاد شد. در دومین کنفرانس عمومی یونیدو در لیما (پرو) در سال ۱۹۷۵، تصمیم گرفته شد تا سازمان مزبور تغییر وضعیت داده و از یک رکن فرعی مجمع عمومی به یک سازمان تخصصی تبدیل شود.

منظور پاسخگویی موثر به درخواست های متقاضیان، یونیدو فعالیت های خود را در ۵ اولویت اصلی متمرکز نموده است :

– سیاستگذاری، راهبری و نهادینه نمودن و حرکت به سوی یکپارچگی در اقتصادی جهانی

– محیط زیست و انرژی

– تقویت شرکت های کوچک و متوسط از نظر سیاستگذاری، شبکه سازی و حمایت موثر، نوآوری، بهره وری و کیفیت گرایی در عرصه رقابت های بین المللی

– اطلاعات صنعتی، سرمایه گذاری و توسعه تکنولوژی

– ایجاد ارتباط بین صنعت و کشاورزی در آفریقا و کشورهای کمتر توسعه یافته

□ صندوق تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF)

تسهیلات جهانی محیط زیست در کنفرانس ریو سال ۱۹۹۲ به عنوان مکانیسم مالی تامین بودجه برای اجرای کنوانسیون های تغییرات آب و هوا و تنوع گونه های گیاهی - جانوری و اجرای دستور العمل ۲۱ تشکیل شد. این صندوق به عنوان یک نهاد مالی تحت مدیریت سازمان ملل متحد، جهت اعطای کمکهای مالی (وام بلاعوض) به کشورهای در حال توسعه در راستای حمایت از محیط زیست جهانی و ترویج رفاه و امرار معاش پایدار در جوامع محلی تشکیل گردید.

استراتژی های GEF5 در زمینه سیاستهای کاهش انتشار دارای ۶ هدف به شرح زیر اعلام شده است:

هدف (۱): ترویج، بکارگیری و انتقال تکنولوژیهای کم کربن به کشورهای در حال توسعه

هدف (۲): رفع موانع بازار در بهره وری و بهینه سازی انرژی در بخش صنعت و ساختمان

هدف (۳): ترویج سرمایه گذاری در استفاده از انرژیهای تجدید پذیر،

هدف (۴): ترویج و توسعه سیستم های حمل و نقل کارآمد و کم کربن

هدف (۵): مدیریت پایدار جنگل، جنگل کاری و احیا جنگل

هدف (۶): طرح های توانمند سازی و ظرفیت سازی در زمینه تغییرات آب و هوایی و تهیه گزارشات ملی

□ سازمان خواربار و کشاورزی جهانی (FAO)

این سازمان توسط نمایندگان دولت در هات اسپرینگ ویرجینیای در سال ۱۹۴۵ پایه گذاری شد. هدف از ایجاد این سازمان، خدمت به گسترش اقتصاد جهان از طریق بهبود و کیفیت تولیدات و توزیع کلیه فراورده‌های غذایی، کشاورزی، جنگلی و ماهیگیری است. این سازمان با همکاری سازمان ملل متحد از طریق برنامه «پیکار جهانی علیه گرسنگی» و «برنامه تغذیه جهانی» به آموزش کشورهای در حال توسعه در زمینه حل مسایل تغذیه و تولید مواد غذایی می‌پردازد. امروزه تعداد اعضای سازمان خواربار و کشاورزی جهان حدود ۱۷۰ کشور و مقر آن در شهر «روم» (ایتالیا) می‌باشد.

□ سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)

این سازمان در سال ۱۹۴۵ تأسیس شد. هدف یونسکو ترویج و کمک به برقراری و حفظ صلح و امنیت جهانی از طریق رشد و تعالی فرهنگ و آموزش و پرورش در میان ملت‌هاست. یونسکو نیز یکی دیگر از سازمان‌های تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد است که امروزه بالغ به ۱۸۰ کشور عضو دارد. یکی از برنامه‌های مهم یونسکو، پیکار جهانی با بیسوادی و مرتبط ساختن سوادآموزی با برنامه‌های کلی توسعه اقتصادی و اجتماعی در کشورهای عضو است. مقر یونسکو در شهر «پاریس» (فرانسه) می‌باشد. این سازمان نیز در **مدیریت بلایا** بویژه آموزش و توانمندسازی جوامع پس از بروز بلایا نقش آفرینی می‌کند.

□ سازمان بهداشت جهانی (WHO)

یکی دیگر از سازمان‌های مهم تخصصی وابسته به سازمان ملل، سازمان بهداشت جهانی (W.H.O) است. در کنفرانس «سان فرانسیسکو» پیشنهاد شد که یک کنفرانس بین‌المللی برای تأسیس سازمان بهداشت جهانی تشکیل گردد. به همین جهت در نخستین اجلاس شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل در ۱۵ فوریه ۱۹۴۶ قطعنامه‌ای به تصویب رسید که بنابر آن یک کمیسیون فنی مقدماتی مرکب از کارشناسان مسائل بهداشتی مأموریت یافتند و تا اسناد مورد نیاز کنفرانس را تهیه نمایند. این کمیسیون از ۱۸ مارس تا ۵ آوریل ۱۹۴۶ در پاریس تشکیل جلسه داد و در ۱۹ ژوئن، کنفرانسی در نیویورک برپا شد که در آن سند اساسی سازمان بهداشت جهانی به تصویب رسید. اساسنامه سازمان بهداشت جهانی در ۷ آوریل ۱۹۴۸ به اجرا درآمد و نخستین مجمع عمومی آن در ۲۴ ژوئن کار خود را در «ژنو» آغاز کرد.

هدف سازمان بهداشت جهانی، «حصول عالی‌ترین سطح ممکن بهداشت برای همه مردم جهان» است، از جمله برنامه‌هایی که برعهده سازمان است عبارتند از: مبارزه با بیماری‌های مسری و بومی و همچنین اجرای برنامه وسیع ریشه‌کنی «مالاریا» و «آبله». تعداد اعضای این سازمان بالغ بر ۱۸۰ کشور و مقر آن در شهر «ژنو» (سوئیس) می‌باشد. این سازمان نیز پس از بروز بلایا کمک‌های زیادی را برای مقابله با بیماری‌های مسری بویژه پس از بروز بلایا ارائه می‌دهد.

□ بانک جهانی (W.B)

بانک جهانی در سال ۱۹۴۵ تاسیس شد. هدف بانک جهانی، کمک به توسعه اقتصادی، کشاورزی، صنعتی، فنی و آموزش و پرورش کشورها عضو است. برای نیل به این هدف، بانک به کشورهای عضو و مؤسسات دولتی و حتی شرکتهای خصوصی وام یا خدمات فنی اعطا می نماید و آنها را تشویق به سرمایه گذاری خارجی می کند.

بانک جهانی هرچند یک نهاد بین الدول است اما بصورت یک شرکت تجاری اداره می شود که سهامداران آن، کشورهای عضو هستند. عضویت کشورها در بانک جهانی منوط به عضویت آنها در صندوق بین المللی پول است. امروزه تعداد اعضای بانک جهانی بالغ بر ۱۸۰ کشور مقر آن در شهر «واشنگتن» (ایالات متحده آمریکا) می باشد.

□ کمیسیون اقتصادی - اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و اقیانوسیه (ESCAP)

کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و پاسیفیک که به اسکاپ مشهور است جانشین کمیسیون آسیا و خاور دور (اکافه) است که در سال ۱۹۴۷ در شهر شانگهای چین تاسیس گردید. مقر کمیسیون در سال ۱۹۷۴ که تغییر نام یافت بنا به دعوت دولت تایلند به بانکوک انتقال یافت.

برنامه‌های اسکاپ را می‌توان به صورت زیر خلاصه کرد:

- ایجاد فضای مناسب بین کشورهای عضو و تبادل نظر در زمینه‌های مختلف اقتصادی.

- شناسایی مسائل مشترک بین اعضا برای تسهیل همکاری‌های اقتصادی.

- ایجاد مراکز تبادل اطلاعات اقتصادی و فنی.

اسکاپ در حال حاضر ۴۹ عضو وابسته دارد. برخی از اعضای اسکاپ عبارتند از: افغانستان، استرالیا، فدراسیون روسیه، اندونزی، انگلستان، بنگلادش، میانمار، چین، کامبوج، هندوستان، جمهوری اسلامی ایران، ژاپن، مالزی، نپال فیلیپین و غیره.

❑ دبیرخانه راهبرد بین المللی کاهش بلایا (UNISDR)

United Nations International Strategy for Disaster Reduction

دبیرخانه راهبرد بین المللی کاهش بلایا (UNISDR) مهم ترین بخش در نظام سازمان ملل متحد است که به وسیله بالا بردن دانش و آگاهی جوامع از اهمیت فعالیت های مرتبط با کاهش سوانح و ارتباط آن با توسعه پایدار و با هدف کاهش خسارات جانی، مالی، اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی ناشی از سوانح طبیعی و پیامدهای فن آورانه و زیست محیطی آن، جوامعی مقاوم تر در برابر سانحه می سازد.

دبیرخانه راهبرد بین المللی کاهش بلایا (UNISDR) در راستای کاهش خطرپذیری بلایای طبیعی فعالیت می نماید و در این زمینه به عنوان نقطه تماس سازمان ملل متحد محسوب می گردد و به دنبال اطمینان از سودمندی فعالیتها در بخشهای مختلف مرتبط با حوزه مدیریت بحران و کاهش اثرات بلایای طبیعی است.

□ انجمن بین المللی مدیران بحران (IAEM)

International Association of Emergency Management

انجمن بین المللی مدیران بحران یک سازمان آموزشی غیر انتفاعی است که به منظور نجات جان و مال انسان ها از مخاطرات و بحران ها ایجاد شده است . این سازمان اولین سازمان تخصصی در حوزه مدیریت بحران است. مأموریت این سازمان تجهیز اعضا به وسیلهٔ اطلاعات، فرصت های تخصصی و شبکه اطلاعات تخصصی و توسعه رشته تخصصی مدیریت بحران می باشد.

□ مرکز آمادگی بحران آسیا (ADPC)

Asian Disaster Preparedness center

مرکز آمادگی بحران آسیا در سال ۱۹۸۶ تشکیل شد. این مرکز از دولت ها و جوامع کشورهای آسیا و حوزه اقیانوس آرام، بدون هیچ گونه جهت گیری سیاسی تشکیل شده است. مأموریت سازمان، کاهش اثرات بحران ها بر روی جوامع و کشورهای آسیا و حوزه اقیانوس آرام از طریق هشدار، آگاهی، آمادگی و ارتقا دانش و مهارت ها؛ توسعه و تقویت مکانیسم های سازمانی به صورت پایدار؛ و تسهیل تبادل اطلاعات، تجربیات و مهارت ها و توسعه نوآوری در کاهش احتمال بحران ها اعلام شده است.

□ سازمان همکاریهای اقتصادی یا اکو (ECO)

اکو از لحاظ موقعیتی در واقع جانشین سازمان همکاری عمران منطقه‌ای (آر.سی.دی) است. این سازمان نتیجه انعقاد عهدنامه از میر ۱۳۵۵ میان کشورهای ایران، ترکیه و پاکستان است. اکو در حال حاضر دارای ۱۰ عضو است که شامل ایران، ترکیه، پاکستان، افغانستان، آذربایجان، قزاقستان، تاجیکستان، ترکمنستان، ازبکستان و قرقیزستان است.

اهداف اساسی و عمده اکو نیز شامل ارتقاء شرایط برای توسعه اقتصادی، اتخاذ تدابیر برای حذف تدریجی موانع تجاری در منطقه و گسترش تجارت درون منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، فراهم آوردن شرایط ادغام تدریجی و آرام اقتصاد کشورهای عضو با اقتصاد جهانی، تسریع در توسعه امور زیربنایی، توسعه و تحکیم همکاریها در زمینه منابع انسانی، منابع طبیعی، سرمایه‌گذاری، مبارزه با مواد مخدر، حفاظت از محیط زیست، تاریخی و فرهنگی و تبادلات جهانگردی است. این سازمان در زمینه های مختلف از جمله کاهش مخاطرات بلایا می تواند به کشورها کمک نماید

□ سازمان بهره‌وری آسیایی (APO)

سازمان بهره‌وری آسیا، یک سازمان میان دولتی – منطقه‌ای است که در ماه می سال ۱۹۶۱ به عنوان بخشی پیش‌قدم در بهره‌وری برای توسعه بیشتر اقتصادی در آسیا و منطقه اقیانوس آرام تأسیس شد. هم‌اکنون ۲۰ کشور از قاره آسیا در این سازمان عضو می‌باشند. فعالیت این سازمان از طریق شبکه‌ای از سازمان‌های بهره‌وری ملی (NPOs) است که به عنوان بدنه‌های رسمی رابط برای پیاده‌سازی پروژه‌ها و پیشبرد حرکت‌های بهره‌وری ملی در کشورها قلمداد می‌شوند. این سازمان از طریق دبیرخانه خود در توکیو با ارائه خدمات به عنوان مغز متفکر و مشاور منطقه‌ای و اقتصاد ۲۰ کشور عضو اقدام به راه‌اندازی تحقیقات و بررسی‌هایی برای شناسایی نیازهای معمول جهت توسعه طرح‌های عملی در راستای افزایش بهره‌وری حمایت می‌کند. علاوه بر این، سازمان بهره‌وری آسیایی در جریان سازی بهره‌وری سبز و انتشار دانش و اطلاعات از طریق ارائه انواع متدولوژی‌ها و ابزارهای بهره‌وری، برگزاری سمینارها، کنفرانس‌ها، کارگروه‌ها و جلسات آموزشی، ارائه تجربیات برتر بویژه در زمینه بهره‌وری سبز نیز بسیار فعال است.

. National Productivity Organization

□ آژانس همکاری‌های بین‌المللی ژاپن (JICA)

Japan International Cooperation Agency

هدف اصلی همکاری‌های فنی جایکا، کمک به بهبود تکنولوژی کشورهای در حال توسعه در بخش دولتی می‌باشد که عمدتاً در قالب برنامه‌های زیر انجام می‌گیرد:

الف - همکاری‌های فنی (Technical Cooperation)

ب - کمک‌های بلاعوض (Grant Aid)

ج - اعزام داوطلبان ژاپنی برای همکاری در خارج از کشور

(Japan Overseas Cooperation Volunteers)

د - برنامه دعوت از جوانان (Youth Invitation Program)

هـ - همکاری‌های توسعه‌ای (Development Cooperation)

و - خدمات امور مهاجرین (حمایت از مهاجرین ژاپنی) (Emigration Services)

ز - بازآموزی و آموزش کارشناسان ژاپنی

(Recruting and Training of Qualified Japanese Experts)

ح - نجات از بلایا (Disaster Relief)

بانک توسعه اسلامی (IDB)

بانک توسعه اسلامی یک مؤسسه مالی بین‌المللی است که به دنبال بیانیه وزراء مالی کشورهای مسلمان که در سال ۱۹۷۳ میلادی) در جده برگزار شد، تأسیس گردید. بانک بطور رسمی در ۲۰ اکتبر ۱۹۷۵ میلادی بازگشایی گردید. هدف بانک تسریع روند توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی کشورهای عضو و جوامع مسلمان براساس قوانین شریعت اسلام اعلام شد. از مهمترین کارکردهای این بانک می‌توان به مشارکت در سرمایه‌گذاری و اعطای وام به پروژه‌ها و شرکت‌های تولیدی به‌علاوه کمک‌های مالی به کشورهای عضو به منظور دستیابی به توسعه اقتصادی و اجتماعی اشاره کرد. بانک همانند یک صندوق برای کمک به جوامع مسلمان و کشورهای غیرعضو عمل می‌کند.

□ تسهیلات جهانی برای کاهش مخاطرات و بازتوانی (GFDRR)

Global Facility for Disaster Reduction and Recovery

این نهاد در سال ۲۰۰۶ برای حمایت از کشورهای در حال توسعه برای شناسایی، مدیریت و سرانجام کاهش ریسک ناشی از بلایای طبیعی توسط سازمان ملل متحد تأسیس شد

تسهیلات جهانی برای کاهش مخاطرات و بازتوانی (GFDRR) به منظور کمک به کشورها برای مقابله با بلایا و بازتوانی پس از بلایا، توانمندسازی افراد، مطالعه اطلاعات مخاطرات طبیعی سیل رودخانه‌ها، زلزله‌ها، خشکسالی‌ها، طوفان‌ها، سیل‌های ساحلی، سونامی، آتشفشان و رانش زمین کمک‌های زیادی را ارائه می‌کند. این صندوق وابسته به سازمان ملل است و سالانه کمک‌های بسشیار زیادی را به کشورها ارائه می‌دهد.

□ صندوق (تسهیلات) بیمه ریسک فجایع کارائیب (CCRIF)

Caribbean Catastrophe Risk Insurance Facility

این صندوق در سال ۲۰۰۷ به عنوان اولین صندوق ریسک فراملی (مشترک بین چند کشور) راه اندازی شد. صندوق CCRIF خدمات بیمه بلایا برای ۱۶ دولت منطقه کارائیب ارائه می کند. منابع اولیه صندوق از طریق کمک های بلاعوض کشورهای توسعه یافته تأمین شد. بیشترین کمک ها از سوی دولت های کانادا و بریتانیا، و با حمایت مالی بانک جهانی تأمین شده است. صندوق CCRIF یک شرکت بیمه دوجانبه است که تحت مالکیت کشورهای عضو قرار دارد. این صندوق بیمه کمک های مالی برای شرایط اضطراری به دولت ها بر مبنای شاخص های پارامتریک ارائه می کند. mutual insurance company.

□ برنامه بیمه و تأمین مالی ریسک بلایای اقیانوسیه

Pacific Disaster Risk Financing and Insurance Program

ظرفیت‌سازی ریسک در آفریقا (ARC) در سال ۲۰۱۴ به منظور ارائه پوشش‌های لازم جهت مقابله با خشکسالی در کشورهای آفریقایی راه‌اندازی شد. این نهاد با حمایت مالی برنامه جهانی غذا ایجاد شد که تحت نظر اتحادیه اروپا فعالیت می‌کند. به مانند تسهیلات بیمه ریسک بلایای کارائیب، ظرفیت‌سازی ریسک در آفریقا (ARC) یک شریکت بیمه دوجانبه است. اما تعداد کشورها و ام‌هایی را برای تشکیل سرمایه این شرکت ارائه می‌کنند (آلمان و بریتانیا) که عضو این صندوق محسوب می‌شوند. پوشش بیمه این صندوق بر اساس شاخص پارامتریک است که بر مبنای سازوکارهای خشکسالی و طوفان‌ها پرداخت‌ها انجام می‌شود.

□ سیستم یکپارچه منطقه‌ای هشدار اولیه مخاطرات چندگانه

Regional Integrated Multi-Hazard Early Warning System

سیستم یکپارچه منطقه‌ای هشدار اولیه مخاطرات چندگانه برای آفریقا و آسیا (RIMES) یک نهاد بین دولتی است که توسط بیش از ۳۰ کشور و سایر کشورهای همکار مدیریت می‌شود. این سیستم در سال ۲۰۰۹ با حمایت صندوق کمک دهندگان چندگانه سونامی و آمادگی در برابر بلایا و تغییر اقلیم اسکاپ بنا نهاده شد. این سیستم این امکان را برای کشورهای عضو فراهم می‌کند تا اطلاعات را به هزینه‌های کمتر از سیستم‌های هشدار اولیه مجزا، به‌ویژه اطلاعات آن دسته از مخاطرات با فراوانی کم و اثرات شدید را گردآوری کنند.

▪ مرکز جهانی پایش آتش سوزی (GFMC)

مرکز جهانی پایش آتش سوزی (GFMC)^۲ نیز یک پورتال جهانی برای مستندسازی آتش سوزی در عرصه های طبیعی، اطلاعات و پایش است و دسترسی به آن از طریق اینترنت آزاد است.^۳ اطلاعات به روز شده ملی و جهانی آتش سوزی مرکز جهانی پایش آتش سوزی (GFMC) توسط مؤسسات و شبکه های جهانی تولید می شود.

اطلاعات تحت وب و خدمات مرکز جهانی پایش آتش سوزی (GFMC) شامل موارد زیر است:

- هشدار اولیه خطر آتش سوزی و پایش مستمر رخدادهای آتش سوزی^۴
- تفسیر، یکپارچه سازی و بایگانی اطلاعات آتش سوزی ها در جهان
- حمایت از کشورها و سازمان های بین المللی برای تدوین راهبردها و سیاست های بلندمدت جهت مدیریت آتش سوزی جنگل ها و توسعه رویکردهای مدیریت آتش سوزی اجتماع محور و آموزش مدیریت پیشرفته مقابله با آتش سوزی برای تصمیم گیران، به ویژه پیشگیری و آماده سازی برای کاهش بلایای آتش سوزی جنگل ها

□ مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا (APDIM)

Asian and Pacific Centre for the Development of Disaster Information Management

پس از وقوع زلزله مخرب بم در سال ۲۰۰۳ در ایران، دولت جمهوری اسلامی ایران پیشنهادی را برای ایجاد یک مرکز منطقه‌ای برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا وابسته به کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیا و اقیانوسیه (اسکاپ) ارائه داد. کمیسیون اقتصادی - اجتماعی آسیا و اقیانوسیه (اسکاپ) در ۶۷مین اجلاس خود در ماه مه ۲۰۱۱، به اتفاق آرا قطعنامه ۴/۶۷ را تصویب کرد و از طریق آن، تصمیم گرفته شد تا مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا (اپدیم) در جمهوری اسلامی ایران تأسیس شود. در سال ۲۰۱۵، اسکاپ از طریق قطعنامه ۱۱/۷۱ مجدداً بر تصمیم خود برای تأسیس اپدیم تأیید و اساسنامه مرکز را تصویب کرد. پس از انعقاد توافقنامه میزبان اپدیم بین اسکاپ و دولت جمهوری اسلامی ایران در ۳۰ ژانویه ۲۰۱۸، ساختمان مرکز در ۱۹ دسامبر ۲۰۱۸ در تهران افتتاح شد.

□ سیستم تطابقی سازمان ملل متحد برای انتقال تصاویر در شبکه جهانی (UN-) (ASIGN)

United Nations Adaptive System for Image Communication over Global Networks

گروه سیستم تطابقی سازمان ملل متحد برای انتقال تصاویر در شبکه ماهواره‌ای (UN-ASIGN)، یک سیستم رایگان است که توسط برنامه کاربردهای عملیاتی ماهواره‌ای سازمان ملل (UNOSAT) برای انجمن کمک‌های بشردوستانه به منظور تسهیل گردآوری عکس‌ها و تصاویر، ارزیابی‌ها و ارسال پیام‌ها و برداشت داده‌های زمینی راه‌اندازی شد. این برنامه به صورت ویژه در پهنای باند‌های کوتاه کار می‌کند. این مسئله باعث کاهش مصرف پهنای باند تا حدود ۹۰ درصد می‌شود. شکل‌های بومی این برنامه را می‌توان برای گردآوری اطلاعات لازم با سرعت زیاد، و بدون نیاز به کاغذ و دستگاه سیستم مکانی جهانی (GPS) گرانقیمت طراحی و راه‌اندازی کرد. پس از سیل در کشور لائوس در سال ۲۰۱۷، تیم برنامه غذای جهانی از برنامه‌ها و نرم‌افزارهای نصب شده در تلفن‌های موبایل (تلفن‌های همراه) برای عکسبرداری زمینی و صحت‌سنجی و اعتبار‌سنجی مشاهدات داده‌های ماهواره‌ای و جمع‌آوری اطلاعات دست‌اول برای امنیت غذایی استفاده کرد.

پروتکل کیوتو و مکانیسم توسعه پاک (CDM)

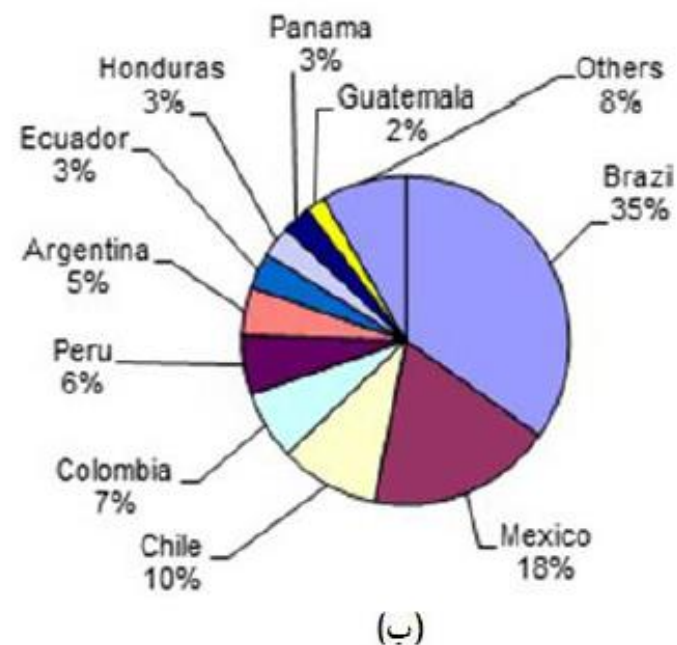
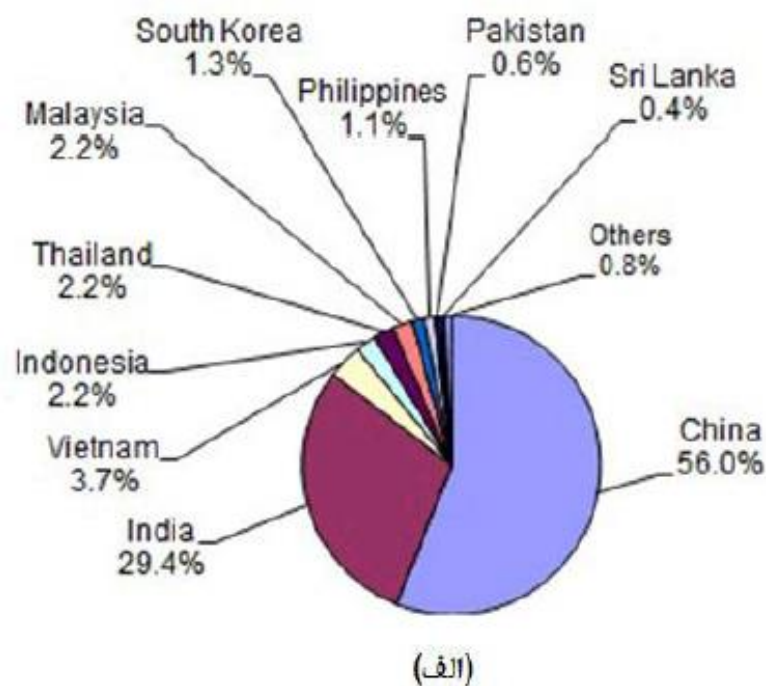
بر اساس پروتکل کیوتو در سال ۲۰۰۵، کشورهای ضمیمه یک متعهد شدند که به میزان مشخصی از انتشار گازهای گلخانه ای خود بکاهند، به طوریکه میانگین انتشار گازهای گلخانه ای این کشورها در بازه زمانی سالهای ۲۰۱۲-۲۰۰۸ به ۵.۲ درصد کمتر از میزان انتشار در سال ۱۹۹۰ برسد. این موارد مربوط به دور اول تعهدات می باشد. تداوم این پروتکل در هجدهمین اجلاس تغییر اقلیم سازمان ملل (COP18) در دوحه قطر تصویب شد و مقرر شد طول دوره دوم تعهدات از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰ باشد. همچنین مقرر شد، مکانیزم های مبتنی بر بازار پروتکل کیوتو شامل مکانیزم توسعه پاک (CDM)، اجرای مشترک (JI) و تجارت بین المللی انتشار (IET) از ابتدای سال ۲۰۱۳ بدون وقفه ادامه یابند

Joint Implementation

International Emission Trading

وضعیت پروژه های مکانیزم توسعه پاک در جهان تا جولای سال ۲۰۱۳

تعداد پروژه های CDM	میزان CERs برای دور اول تعهدات (۳۱ دسامبر ۲۰۱۲)	میزان CERs تا پایان ۲۰۱۵	میزان CER تا پایان ۲۰۲۰	کل CERs در پایان دو دوره تعهدات
از ۷۵۷۳ طرح	۲۲۰۵۵۳۴۶۸۹	۴۷۳۰۷۱۷۹۵۳	۷۶۰۹۹۵۷۶۱۶	۸۰۸۳۹۴۶۶۴۴
۶۹۸۹ طرح ثبت شده	۲۱۹۵۵۵۸۱۸۱	۴۴۸۸۴۹۲۳۷۶	۶۸۴۱۲۰۲۷۱۷	۷۱۰۷۲۵۵۹۶۳
۱۱۷ طرح در انتظار ثبت	۷۰۸۸۶۶	۷۱۷۶۶۶۶۹	۲۲۴۲۸۷۴۵۵	۲۷۶۲۱۳۳۰۰
۴۱۴ طرح در انتظار اعلام	۸۲۹۱۲۶۵	۱۴۵۷۳۸۴۱۰	۴۶۲۴۲۲۰۲۰	۵۹۵۸۰۵۰۷۷
۵۱ طرح نیازمند بررسی مجدد	۱۴۳۶۱۱	۲۳۳۵۵۱۳۲	۷۹۸۶۹۵۷۴	۱۰۲۸۹۶۴۵۳
۲ طرح نیازمند اصلاح	۸۳۲۷۰۶	۱۳۶۵۳۶۶	۱۷۷۵۸۴۹	۱۷۷۵۸۴۹

شکل ۲. الف) تعداد پروژه های مکانیسم پاک (CDM) ثبت شده به تفکیک کشورها در قاره آسیا ، ب) تعداد پروژه های مکانیسم پاک (CDM) ثبت شده به تفکیک کشورها در امریکای لاتین

جدول ۳. وضعیت پروژه های مکانیزم توسعه پاک در ایران -جولای ۲۰۱۳

ردیف	تاریخ ثبت	عنوان طرح	کشور مشارکت کننده	روش مورد استفاده	میزان کاهش انتشار (تن)
۱	۲ آوریل ۲۰۱۱	تبدیل سوخت کارخانه تولید نیشکر امیرکبیر	سوئیس	AMS-III.B.ver14	۵۵۸۸۵
۲	۲۷ مارس ۲۰۱۲	تبدیل سیکل منفرد به سیکل ترکیبی در نیروگاه جهرم	سوئیس	ACM0007ver4	۸۹۷۰۶۴
۳	۲ آوریل ۲۰۱۱	تبدیل سیکل منفرد به سیکل ترکیبی در نیروگاه دعبل	سوئیس	ACM0007ver4	۵۵۱۰۷
۴	۳ فوریه ۲۰۱۲	تولید انرژی از لندفیل مشهد	هلند	ACM0001.ver11	۸۰۹۷۲
۵	۲ آوریل ۲۰۱۱	تبدیل سوخت کارخانه تولید نیشکر امام خمینی	سوئیس	AMS-III.B.ver14	۳۱۵۲۵
۶	۲۳ نوامبر ۲۰۰۹	ارسال زود هنگام گازهای همراه میادین سروش و نوروز	نروژ	AM0009-ver3	۴۶۳۱۲۲
۷	۲۲ جولای ۲۰۱۱	تبدیل سوخت کارخانه تولید نیشکر میرزا کوچک خان	سوئیس	AMS-III.B.ver14	۲۷۵۱۶
۸	۲۷ مارس ۲۰۱۲	تبدیل سیکل منفرد به سیکل ترکیبی در نیروگاه سهندج	سوئیس	ACM0007-ver4	۶۹۳۶۱۲
۹	۲۷ مارس ۲۰۱۲	تبدیل سیکل منفرد به سیکل ترکیبی در نیروگاه شیروان	سوئیس	ACM0007-ver4	۷۸۳۳۳۲
۱۰	۱۵ نوامبر ۲۰۱۲	نیروگاه آبی پیران	—	AMS-I.D-ver17	۲۶۱۰۴
۱۱	۲ آوریل ۲۰۱۱	تبدیل سوخت کارخانه تولید نیشکر سلمان فارسی	سوئیس	AMS-III.B-ver14	۳۲۹۸۵
۱۲	۲۹ آوریل ۲۰۱۱	تبدیل سوخت کارخانه تولید نیشکر حکیم فارابی	سوئیس	AMS-III.B-ver14	۵۴۰۶۰
۱۳	۳۱ دسامبر ۲۰۱۲	کاهش کاتالیزستی N_2O در واحد اسیدنیتريك پتروشیمی شیراز	سوئیس	AM0028-ver.5	۴۱۸۷۳۰
مجموع					۳۶۲۰۰۱۴

■ صندوق اقلیم سبز (GCF)

Green Climate Fund

صندوق اقلیم سبز (GCF) یک صندوق جهانی است که تشکیل آن در سال ۲۰۱۰ توسط تعدادی از اعضای کنوانسیون تغییرات اقلیمی سازمان ملل متحد (UNFCCC) برای پاسخ به مشکلات تغییرات اقلیم کشورهای در حال توسعه، از طریق سرمایه گذاری برای کاهش انتشار گازهای گلخانه ای و ارتقای سازگاری در برابر تغییرات اقلیمی، به استناد ماده ۱۱ کنوانسیون، پیشنهاد شد و در ۱۱ دسامبر ۲۰۱۱ در اجلاس هفدهم اعضای تغییر اقلیم (COP17) در شهر دوربان آفریقای جنوبی به تصویب رسید.

دبیرخانه صندوق اقلیم سبز در شهر اینجوئون کره جنوبی مستقر است و دارای ۲۲۰ پرسنل است. مدیر اجرایی صندوق آقای یاننیک گلمارک (Yannick Glemarec) است که در آوریل ۲۰۱۹ به عنوان سومین مدیر اجرایی صندوق در جلسه بیست و دوم هیئت مدیره صندوق انتخاب و منصوب شده است.

▪ ظرفیت ها و منابع مالی پیش بینی شده در کنفرانس اعضاء ۲۸ (کاپ ۲۸) ، دوبی امارات متحده عربی

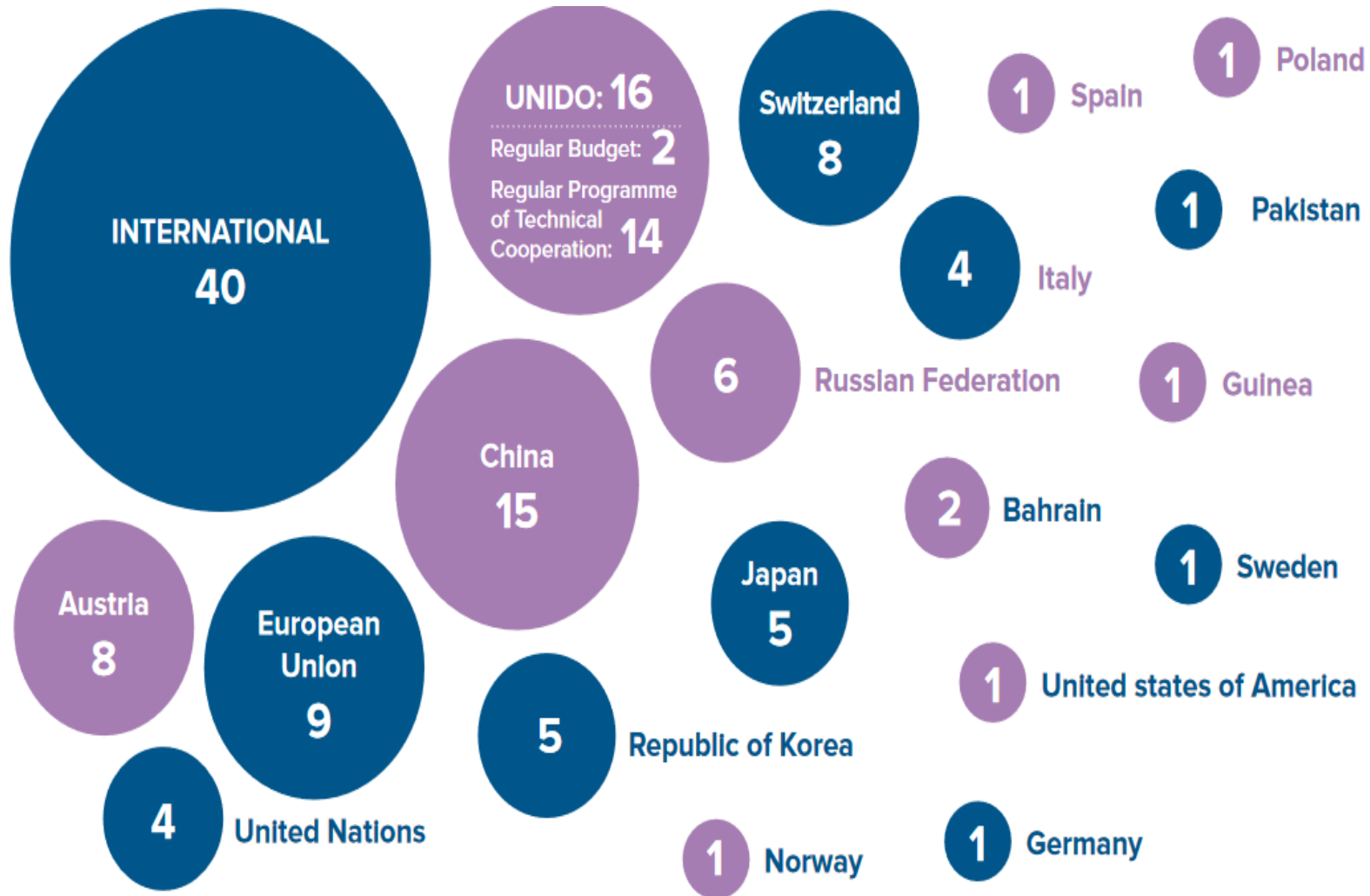
کنفرانس اعضاء (COP) موسوم به کاپ ۲۸ سازمان ملل متحد در خصوص تغییر اقلیم است از ۳۰ نوامبر تا ۱۲ دسامبر ۲۰۲۳ در دوبی، امارات متحده عربی برگزار شد. یکی از نکات برجسته این نشست اختصاص بیش از ۸۳ میلیارد دلار برای تلاشهای مرتبط با محیط زیست و مقابله با تغییر اقلیم از سوی کشورهای بوده است. بخشی از این تعهد، اختصاص ۷۹۲ میلیون دلار برای صندوق پرداخت خسارت به کشورهای در حال توسعه است که گرمایش جهانی، شدیدترین اثرات را بر آنها گذاشته است. در این میان گفت وگوهای نیز در باره اختصاص ۵۶۸ میلیون دلار برای استفاده از فناوری به منظور تضمین پایداری انجام گرفت و ۱۲۹.۳ میلیون دلار نیز به صندوق کشورهای کمتر توسعه یافته اختصاص یافته است.

□ همکاری‌های جنوب- جنوب

South-South Cooperations

مسائل و مشکلات کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته باعث شده است تا موضوع همکاری‌های جنوب - جنوب به عنوان یکی از مهمترین راهکارها برای توسعه همکاری‌ها در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و بویژه محیط زیستی در کانون توجه دولت‌های این کشورها و سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفته است. اندیشه همکاری بین کشورهای در حال توسعه از کنفرانس آفریقایی- آسیایی در ۱۹۵۵ در باندونگ (اندونزی) آغاز شد. همکاری جنوب - جنوب عنصر مهمی از همکاری‌های بین‌المللی برای توسعه است که موقعیت رشد برای کشورهای در حال توسعه را در پیگیری‌های فردی و جمعی آنها از تداوم رشد اقتصادی و توسعه پایدار ارائه می‌کند. همکاری جنوب جنوب باید به عنوان یک همکاری بین کشورهای یکسان بر اساس اشتراک منافع مد نظر قرار گیرد.

تعداد پروژه ها به تفکیک اهداء کنندگان

تعداد پروژه های در حال اجرا و اجرا شده در سال ۲۰۲۰ به تفکیک کشور و منطقه

پروژه ها	امریکای لاتین و کارائیب
آرژانتین	1
باربادوس	1
بولیوی	1
برزیل	1
کلمبیا	2
کوبا	2
پاراگوئه	1
پرو	1
منطقه امریکای لاتین و کارائیب	9
سنت وینسنت و کرانادا	1

پروژه ها	آسیا و اقیانوسیه
بنگلادش	1
بوتان	1
کامبوج	2
چین	6
فیجی	1
اندونزی	1
جمهوری لائوس	1
نپال	1
پاکستان	2
منطقه آسیا و اقیانوسیه	8
سری لانکا	2
تایلند	2
ویتنام	1
منطقه کشورهای عربی	1
کشورهای عربی غربی	1

پروژه ها	اروپا
فدراسیون روسیه	1
تاجیکستان	1

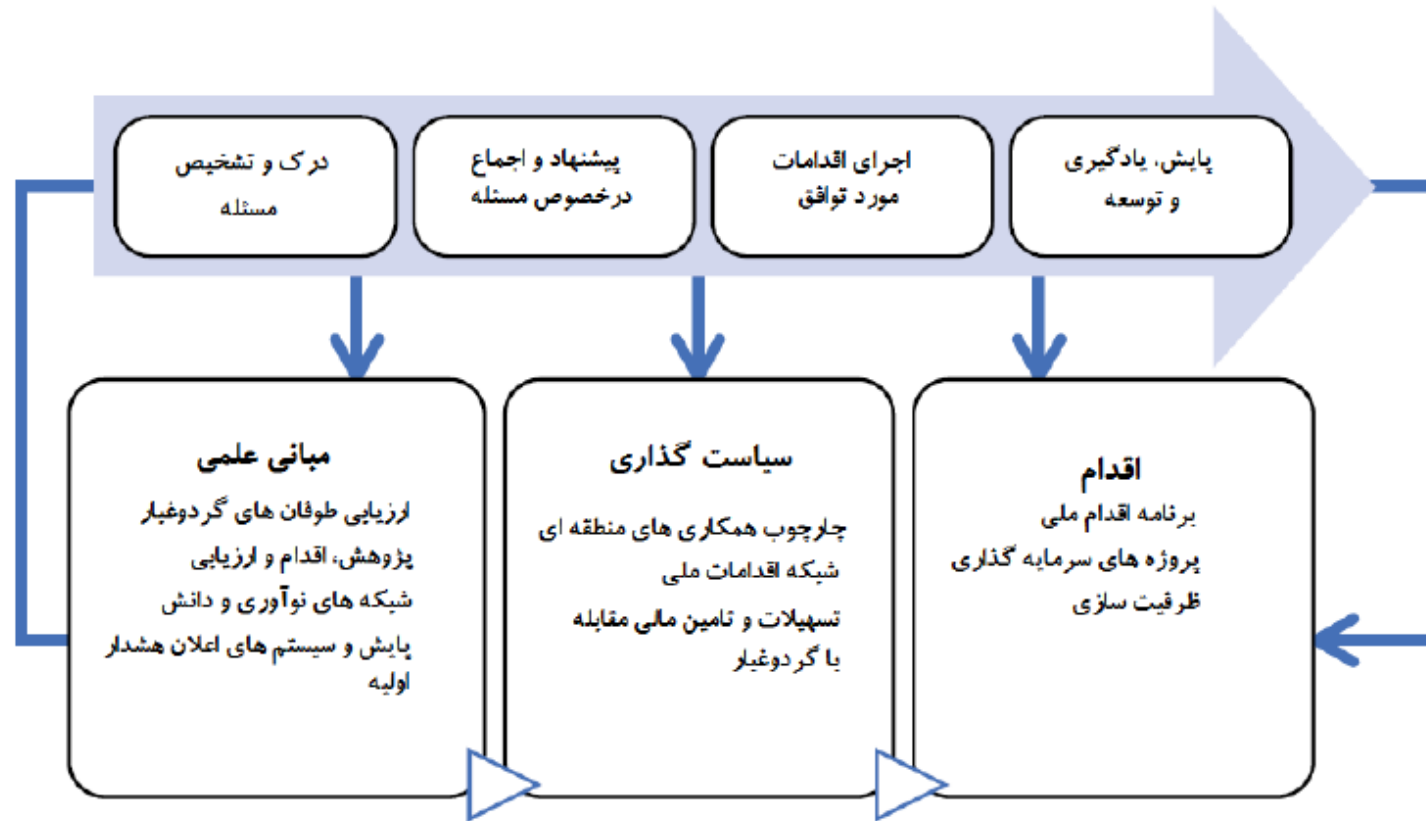
پروژه ها	افریقا
کشورهای افریقایی عرب	4
کوبو ورده	2
کامرون	1
اتیوپی	4
گامبیا	1
غنا	1
گینه	2
کنیا	2
ماداگاسکار	1
نیجریه	2
منطقه افریقا	2
سائوتومه و پرنسیپ	1
سنگال	1
سیرالئون	1
افریقای جنوبی	1
سودان جنوبی	2
اوگاندا	1
تانزانیا	2
تونس	4

پروژه ها	مناطق جغرافیایی
38	جهان
31	افریقا
30	آسیا و اقیانوسیه
20	امریکای لاتین و کارائیب
9	فرامنطقه ای
2	اروپا
130	مجموع

۶. مشکلات و تنگناها

ضعف و نارسایی در برقراری و ایجاد ارتباط (هم بست) میان علم , سیاستگذاری و اقدام

Science , Policy , Action Nexus

Source: Adopted from Haddad, 2015

عدم حضور موثر در نشست های بین المللی

جدول ۴. تعداد شرکت کنندگان در کاپ ۲۸ کشورهای منتخب

نام کشور	دولتی	سایر *	مجموع
برزیل	1,337	1,744	3,081
چین	219	1,192	1,411
نیجریه	590	821	1,411
اندونزی	224	1,005	1,229
ژاپن	255	812	1,067
ترکیه	452	593	1,045
هند	725	223	948
مراکش	581	242	823
فرانسه	266	534	800
ایالات متحده امریکا	159	611	770
کنیا	368	397	765
تانزانیا	391	372	763
کانادا	187	555	742
فلسطین اشغالی	393	325	718
مالزی	198	502	700
بریتانیا و ایرلند شمالی	75	622	697
کره جنوبی	114	575	689
غنا	95	523	618
اوگاندا	375	231	606
کنگو	346	244	590
فدراسیون روسه	590	0	590
مصر	164	401	565
عراق	312	159	471
پاکستان	80	158	238
تاجیکستان	116	14	130
ایران	73	0	73
ترکیه	452	593	1,045

* عمدتاً شامل میهمانان، پشتیبان ها و کمک کنندگان، مشاورین، صاحبان صنایع، نمایندگان کسب و کارها، نمایندگان بخش خصوصی و اتاق های بازرگانی، سازمان های غیر دولتی و غیره

<https://www.carbonbrief.org/analysis-which-countries-have-sent-the-most-delegates-to-cop/28>

- ❑ عدم درک و شناخت کافی از اهمیت کنوانسیون های بین المللی در نظام تصمیم سازی و تصمیم گیری
- ❑ تحریم های ظالمانه ایالات متحده امریکا
- ❑ بورکراسی حاکم بر نظام اداری کشور و طولانی شدن پاسخ به استعلام های برای دریافت کمک های فنی، مالی و کارشناسی از کنوانسیون های بین المللی
- ❑ ضعف در پروژه نویسی در دستگاه های اجرایی
- ❑ فقدان ساختار مناسب و منسجم برای جذب کمک های بین المللی
- ❑ کم رنگ بودن بخش خصوصی برای برخورداری از کمک های بین المللی
- ❑ فقدان تشکیلات مناسب در دستگاه های اجرایی برای تعامل با کنوانسیون های بین المللی
- ❑ عدم استفاده موثر از کمک های بین المللی علیرغم پرداخت حق عضویت نسبتا زیاد در کنوانسیون های مختلف

- فقدان بانک اطلاعات طرح و پروژه های بین المللی
- حضور کم رنگ و کم اثر کارشناسان داخلی در مجامع بین المللی بویژه نمایندگان بخش خصوصی مانند اتاق های بازرگانی
- عدم اطلاع رسانی موثر در زمینه کنوانسیون های بین المللی
- ضعف سیستم نظارت و پایش بر طرح ها و پروژه های بین المللی
- فقدان شاخص های ارزیابی و اثربخشی طرح ها و پروژه های بین المللی
- عدم مستند سازی مناسب و فقدان بانک اطلاعات طرح ها و پروژه های بین المللی
- عدم پیش بینی منابع مالی داخلی برای استفاده از طرح ها پروژه های بین المللی
- نارسایی، ضعف در معرفی پروژه ها متناسب با زمان بندی پروژه ها به دلیل بروکراسی حاکم بر نظام اداری کشور
- ضعف در پروژه نویسی و کمبود نیروی کارشناسی مسلط به موضوع و نداشتن ساختار مناسب برای استفاده از ظرفیت ها

- ضعف و نارسایی مراجع مرتبط در تعیین استراتژی های ملی استفاده از ظرفیت های بین المللی و تبیین موضوع به منظور ایجاد سهولت در استفاده از فرصت های موجود.
- عدم هماهنگی و فقدان استراتژی منسجم بین نهادها و سازمان های ذیربط با مرجع ملی

۷. مضامین و توصیه های سیاستی

- بازننگری و به روز کردن قوانین و مقررات مرتبط با مجامع و کنوانسیونهای بین المللی
- ایجاد تشکیلات و ساختار مناسب در دستگاههای مرتبط با مجامع و کنوانسیونهای بین المللی
- آموزش و توانمند سازی نیروی انسانی
- ایجاد سازوکارهای مناسب برای سازگاری قوانین و مقررات ملی و بین المللی در حوزه های مرتبط با محیط زیست و سایر حوزه ها
- ایجاد پایگاه اطلاعاتی یکپارچه در خصوص مجامع و پروژه های بین المللی مرتبط با محیط زیست و سایر حوزه های مرتبط
- برگزاری کارگاههای آموزشی به منظور شناسایی قابلیت های کشور برای جذب منابع مالی و فنی از مجامع و کنوانسیونهای بین المللی

- ایجاد تسهیلات مناسب برای برقراری ارتباطات تشکلی های مردم نهاد و دانشگاه های مرتبط با محیط زیست داخلی با تشکلی ها و نهادهای زیست محیطی بین المللی
- ایجاد سازوکار مناسب برای نظارت بر کنوانسیونها و پروژه های بین المللی
- تدوین شاخص های نظارت بر عملکرد پروژه های بین المللی
- شناسایی موانع قانونی به منظور تسهیل جذب کمک های مالی و فنی بین المللی در چارچوب کنوانسیونها

از توجه شما صمیمانه تشکر می نمایم

کتاب های مرتبط با محیط زیست و بلایای طبیعی

طوفان‌های گرد و غبار در آسیا و اقیانوسیه

فرصت‌ها برای اقدام و همکاری‌های منطقه‌ای

مرکز اطلاع‌رسانی، روابط عمومی و امور بین‌الملل

رشد سبز، منابع، انعطاف پذیری و پایداری محیط زیست

ترجمه:

دکتر مصطفی پناهی

دکتر فرزاد پوراصغر سنگاچین

